

TEHNIKE

Instruktor alpinizma
Obrad Kuzeljević

ABZAJL

TEHNOLOGIJE

**Obuča:
IDEMO
ĐONOM!**

SAVETI I TRIKOVI

- **Šta muči vašu nogu?**
Najčešća stanja i bolesti stopala
- **Da li ste kompletni?**
Pomoćna outdoor oprema

MARKET

Najbolje

PENJAČICE

modeli za žene

100% MERINO WOOL ACTIVE WEAR

Woolstar performance garments are made with the finest Australian merino and sewn with Merrow ActiveSeam® technology. They're more durable, more comfortable and made better so that you can look and feel your best during your favorite activities - from the everyday to the extreme.

NOTHING IS MORE NATURAL THAN MERINO WOOL

STAY
WARM DRY COOL

Facebook: merino world
Instagram: merino.world
www.merinoworld.shop

MOJA PLANETA

BESPLATNI OUTDOOR MAGAZIN / 1. jun 2018.

→ PENJANJE

42 Raspust na moru i steni

Družina Alpinističkog odseka Beograda krenula je put Paklenice (Hrvatska) i ispunila ambiciozan plan u potpunosti.. Tri dana penjanja i dvadesetak ispenjanjih smeri!

78 Sky Race & Sky Ultra

Trkama od 30 i 57 kilometara, održanim na Goču, Stolovima i Željenu, nastavlja se ovogodišnja sezona internacionalnih planinskih trka u Srbiji...

→ SKYRUNNING

70 MARKET Najbolje penjačice - višenamenski modeli za žene

INTERVJU

22 Između pokreta i sporta

Poznati subotički planinar, Isa Planić, izabran je za predsednika Planinarskog saveza Srbije. Bio je to povod da razgovaramo s njim...

LAVINOZNO!

28 Državne službe protiv planinarstva
O nacionalnim parkovima i sličnim izmišljotinama, a sve iz ugla građanina i planinara

AONS/TEHNIKE

34 Abzajl
Instruktor alpinizma Obrad Kuzeljević piše o tehnikama spusta niz užice...

KES „ARMADILLO“

54 Ekstremni sportisti u akciji
Održana Zdržena metodsko-pokazna vežba „Ovčar Banja 2018.“, a članovi KES „Armadillo“ imali značajnu ulogu...

TEHNOLOGIJE

58 Obuća: Idemo donom!
Kako nastaju planinarske cipele? - nije

toliko važno pitanje, koliko je bitno šta to znači prilikom njihovog odabira i kupovine...

SAVETI I TRIKOVI

62 Šta muči vašu nogu?

Najčešće stanja i bolesti stopala

68 Da li ste kompletni?

Outdoor oprema

PLANINARENJE

88 Ljubić i Borja
Uskršnje planinarenje i uživanje s prijateljima iz PD „Korak više“ iz Prnjavora i

PD „Očauš“ iz Teslića (Republika Srpska)...

PROPELER

98 Prvi lala na Kilimandžaru
Koloman Trčka, daleke 1939. godine, postao je prvi čovek s naših prostora koji je pohodio afričke visove...

LJUDI

102 Planinar sa najstarijom planinarskom knjižicom
Milan Ljubić, član PSK „Spartak“, može da se pohvali najdužim planinarskim stažom u Subotici...

GSS

106 Spasioci čistili Kopaonik
Nakon zime ostalo je smeće koje su ostavili pojedini posetioci skijaškog centra...

EKOLOGIJA

110 Spas za brdskog bosanskog konja
Ugrožena pasmina broji tek nešto više od 150 konja...

PUTOVANJA

118 Osam jedinstvenih geografskih pojava u Rusiji
125 Aerodromi od drveta

Planinarski savez Beograda i PK „Radnički“ Beograd pozivaju vas na Tradicionalni planinarski tabor:

5-8. jula

GRBAJA 2018.

Severni vrh 2.460 m
Trojan 2.190 m
Očnjak 2.185 m
Volušnica 1.879 m
Popadija 2.056 m

Prokletije

Detaljno na sajtu
www.pk-radnicki.rs

5.7. četvrtak polazak iz Beograda u 21:00

* Plan aktivnosti može biti promenjen i prilagođen u zavisnosti od vremenskih uslova i bezbednosne procene vodiča i stanja na terenu.

6.7. petak dolazak u Gusinje oko 6:00

Stižem do doma "Branko Kotlajić" (1.150 m). Postavljanje šatora i smeštaj u domu. Oko 10:00 polazak na planinarsku turu do vrha **Volušnica** 1.879 m, **Popadija** 2.056 m i **Talijanka** 2.036 m. Večera, druženje i noćenje.

7.7. subota polazak na turu do 7:00 prema vrhu Trojan 2.190 m.

Uspom traje oko 5 sati. Prelazi se preko 20 km sa visinskom razlikom od 1.250 m. Povratak u Grbaju oko 18:00, večera i druženje uz logorsku vatru.

8.7. nedelja biće organizovani usponi:

GRUPA 1:
Severni vrh 2.460 m, polazak u 7:00. 5 sati / 1.350 m.

GRUPA 2:
Očnjak 2.185 m, polazak u 7:00. 4 sata / 1.100 m.

GRUPA 3:
Karaula 1.915 m, polazak u 7:00. 3 sata / 800 m.

Po povratku u dom sledi dodela zahvalnica planinarskim klubovima za učestvovanje na taboru. **Polazak** za Beograd u 18.30 gde po planu stižemo u ponedeljak oko 5:00 sati ujutru.

Smeštaj:
Kapacitet doma je **18 ležajeva** u grupnoj spavaonici i **9 mesta** na **dušecima** u potkrovlju.

Ostali učesnici su dužni da obezbede šatore za sopstveni smeštaj. Raspored prijavljivanja određuje vrstu smeštaja.

Ishrana:

Ishrana je individualna. Što se tiče namirnica moguće je snabdevati se u Gusinju, udaljenom 7 km od doma i u restoranu Grbaji, udaljenom 300 m od doma.

Cena noćenja u domu je

300 din. za članove PK Radnički i
420 din. za članove ostalih planinarskih klubova.

Cena smeštaja u šatoru je

120 din. po šatoru i
120 din. po osobi za jedno noćenje.

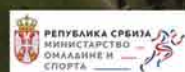
Cena autobuskog prevoza:

za mlađe od 21 god. 2.000 din.
za ostale planinare 3.500 din.

Prijave, uplate i sve dodatne informacije kod vodiča :

Bojan Milovanović, MB 466
Kontakt telefon: 064 11 11 303
bojanplaninar@gmail.com
ili četvkom od 19:00 na redovnim sastancima PK Radnički, Vojvode Šupljik 31, Beograd

VR Srbije - Ministarstvo omladine i sporta i grad Beograd
- Gradski sekretarijat za sport i omladinu, doprineli su u realizaciji naših projekata obezbeđivanjem neophodnih sredstava za njihovo finansiranje.

Napomene

Potrebna dokumenta:
lična karta ili pasoš,
planinarska knjižica sa
plaćenom članarinom za 2018.

Za maloletna lica
ukoliko putuju bez roditelja ili sa jednim roditeljem obavezna je saglasnost roditelja ili staratelja za putovanje u inostranstvo i koja se overava kod Javnih beležnika.

Svi učesnici koji nisu članovi PK Radnički, plaćaju dnevnu **taksu za ulazak u Nacionalni park**. Cena dnevne karte iznosi 1,00 EUR, (ukupno 3,00 EUR) i navedeni iznos su u obavezi da plate vodiču koji će novac sa spiskom planinara predati dežurnom radniku NP Prokletije na naplatnoj rampi.

Planinarski dom „Branko Kotlajić“ sagrađen je 1964. godine i u vlasništvu je PK „Radnički“

* Prilaz vozilima do doma nije dozvoljen. Vozila parkirati na parkingu Policijske akademije, a do doma doći peške.

Postanite

PATREON

podržite naš rad

DONIRAJ

PayPal

MOJA PLANETA 71 • april - maj 2018.
Besplatni outdoor magazin za aktivan život • PDF izdanje

Osnivač i izdavač:

Studio za dizajn „Smart Art“

Adresa redakcije:

Narodnog fronta 65, 21000 Novi Sad

Glavni i odgovorni urednik:

Jovan Jarić (jovanjaric@mojaplaneta.net)

Art direktor:

Marica Puškaš

Prelom:

Studio za dizajn „Smart Art“

Fotografije:

Dreamstime, Pixabay, Studio za dizajn „Smart Art“

Advertajzing:

062/22-37-47

Izdanje je besplatno i distribuira se u PDF formatu, putem elektronske pošte. Stari brojevi se mogu downloadovati iz arhive sa Internet adrese:
www.mojaplaneta.net

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
796.5

MOJA planeta [Elektronski izvor] : besplatni outdoor magazin za aktivan život / glavni urednik Jovan Jarić . -

Online izd.- Elektronski časopis . - 2010, br. 1 - . -

Mesečno . - Dostupno na <http://www.mojaplaneta.net>

ISSN 2217-3307

COBISS.SR-ID 255946503

Magazin upisan u Registar javnih glasila Srbije pod registarskim brojem:
DE: 000002

Izdavač zadržava sva prava. Svi autorski tekstovi, fotografije i ostali sadržaji objavljeni su uz odobrenje autora. Svi pisani i foto materijali u vlasništvu su Studija „Smart Art“ i autora. Kopiranje, dalja distribucija teksta (delimično ili u potpunosti) i fotografija u komercijalne svrhe zabranjena je u svim medijima bez pismene dozvole Studija „Smart Art“ i autora. Tekstovi i fotografije se objavljuju isključivo bez novčane naknade. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za sadržaj i istinitost reklamnih poruka i tekstova. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za štamparske i nenamerne greške. Redakcija nije obavezna da vraća i odgovara na primljene rukopise, fotografije i elektronsku poštu.

ČITAJTE NAS PREKO SMARTPHONA

Naše novine takođe možete da čitate koristeći aplikaciju NOVINARNICA.NET (za android operativni sistem), a magazin potražite u kategoriji besplatne novine. Aplikaciju možete da skinete na sledećem direktnom linku:

DOSTUPNO U DIGITALNOM FORMATU
www.novinarnica.net

SLEDEĆI BROJ MAGAZINA „MOJA PLANETA“ IZLAZI 1. AVGUSTA 2018.

POTRAŽITENA:
WWW.MOJAPLANETA.NET

Pronađite svoje mesto na planini

ADRESAR PLANINARSKIH DOMOVA
IZ CELOG REGIONA NA JEDNOM MESTU

Stare brojeve magazina „Moja planeta“ možete skinuti sa Internet adrese:
www.mojaplaneta.net
na linku ARHIVA

I za stenu
i za teatar

**COOL WOOL
MAJICA
100%
MERINO VUNA
3.490 DIN.**

MERINO VUNA LETI HLADI, DIŠE I LOŠE NE MIRIŠE

Naša majica od samo 135 grama po m² i 18 mikrona je nešto neverovatno korisno po naše telo u vrelim danima i dugim putovanjima

Sastav:

Merino ekstra fina vuna 100%

Finoća:

18,5 Microna

Debljina:

135 grama po m²

Aktivnosti:

Skijanje, planinarenje, lov i ribolov, trčanje, pešačenje, kampovanje, rad na otvorenom, putovanja.

**100% MERINO
WOOL ACTIVE WEAR**

PURE NEW WOOL

Merino world
WOOL PERFORMANCE

Facebook: merino world
Instagram: merino.world
www.merinoworld.shop

Bjelasica i Komovi, Nacionalni park „Biogradska Gora”

Razmer: 1:60.000

Format: 66 x 94 cm

Format savijene: 12 x 23 cm

Opis: Na planinarsko-turističkoj karti planina Bjelasica i Komovi prikazana je granica nacionalnog parka Biogradska Gora sa granicom zaštićenog područja. Na poledini karte date su turističke informacije sa fotografijama i tekstovi o planinama Bjelasici i Komovima, nacionalnom parku i gradovima Kolašin, Bijelo Polje, Mojkovac, Berane i Andrijevica, koji se nalaze na obodu planine Bjelasice.

Cena: 450 din. + PTT

Stara planina, park prirode

Razmer: 1:50.000

Format: 67 x 96 cm

Format savijene: 12 x 23 cm

Opis: Na planinarsko-turističkoj karti područja Stare planine i Pirota prikazano je područje parka prirode Stara planina sa granicama rezervata I i II stepena zaštite i lokacijama turističkog sadržaja. Na poledini karte date su fotografije i podaci na srpskom i engleskom jeziku o odlikama oblasti Stare planine, flori, faunu i vegetaciji ovog područja i turističkim objektima i izletištim. U prilogu je data karta područja parka prirode i turističke regije u sitnijoj razmeri.

Cena: 450 din. + PTT

Rajac, planinarsko turistička karta

Razmer: 1:25.000

Format: 96 x 67 cm

Format savijene: 12 x 22 cm

Opis: Planinarsko turistička karta Rajca izrađena je u saradnji sa Planinarskim društvom „Pobeda” i na njoj je prikazano šire područje Rajca: od Ljiga na severu do Koštunica na jugu i od Struganika na zapadu do Boljkovca na istoku.

Cena: 450 din. + PTT

RADAN i okolne planine, planinarsko turistička karta

Razmer: 1:50.000

Format: 96 x 67 cm

Format savijene: 12 x 22 cm

Opis: Na karti je prikazano područje planine Radan planine i okolnih planina. Označeni su Đavolja varoš, Caričin grad i Prolom Banja sa turističkim objektima, stazama zdravlja i lovištima. Na poledini karte dati su osnovni podaci o prirodnoj i kulturnoj baštini i turističkim objektima na tom delu Srbije na srpskom i engleskom jeziku sa odgovarajućim fotografijama.

Cena: 450 din. + PTT

Suva planina i Svrlijske planine, planinarsko turistička karta

Razmer: 1:55.000

Format: 96 x 67 cm

Format savijene: 12 x 22 cm

Opis: Na karti je prikazana Suva planina i Svrlijske planine sa prirodnim i kulturnom baštinom, turističkim objektima i obeleženim planinarskim stazama. Na poledini karte se nalaze fotografije sa odgovarajućim tekstom na srpskom i engleskom jeziku.

Cena: 450 din. + PTT

Valjevske planine, planinarsko turistička karta

Razmer: 1:50.000

Format: 96 x 67 cm

Format savijene: 12 x 22 cm

Opis: Na karti je prikazano područje Valjevskih planina sa prirodnim i kulturnom baštinom i turističkim sadržajem. Na poledini karte date su fotografije sa odgovarajućim tekstom na srpskom i engleskom jeziku.

Cena: 450 din. + PTT

Divčibare, planinarsko turistička karta

Razmer: 1:6.500

Format: 96 x 67 cm

Format savijene: 12 x 23 cm

Opis: Karta je izrađena na ortofoto podlozi sa prikazom turističkog sadržaja, planinarskim stazama, označenim vidikovcima i dr. Na poledini karte dat je tekst sa fotografijama o turističkom sadržaju na srpskom i engleskom jeziku.

Cena: 450 din. + PTT

Nacionalni park „Fruška gora”

Razmer: 1:60.000

Format: 96 x 55 cm

Format savijene: 12 x 25 cm

Opis: Na planinarsko-turističkoj karti prikazano je područje nacionalnog parka Fruška Gora sa granicom zaštićene zone, granicama I, II i III stepena zaštite. Na poledini karte nalaze se informacije o Fruškoj Gori i Sremskim Karlovcima sa fotografijama.

Cena: 450 din. + PTT

Vlasina, predeo izuzetnih odlika

Razmer: 1:30.000

Format: 97 x 96 cm

Format savijene: 12 x 22 cm

Opis: Karta prikazuje područje Vlasinskog jezera sa širim okruženjem, zaštićeno krajem 2005. godine kao predeo izuzetnih odlika „Vlasina” i kategorisano kao prirodno dobro od izuzetnog značaja za Srbiju. Na poledini karte dat je tekst na srpskom i engleskom jeziku sa podacima o ovom predelu.

Cena: 450 din. + PTT

Nacionalni park „Tara”

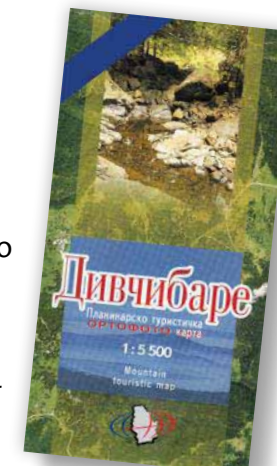
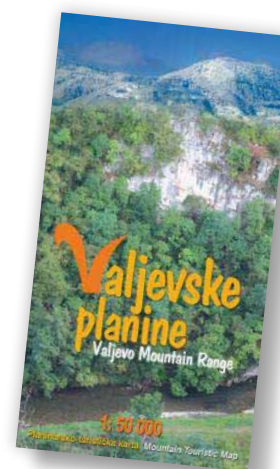
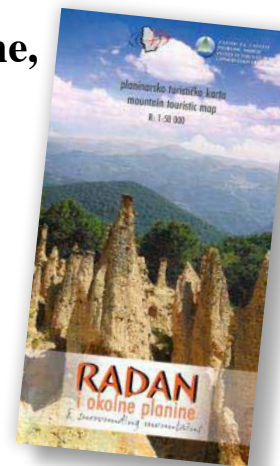
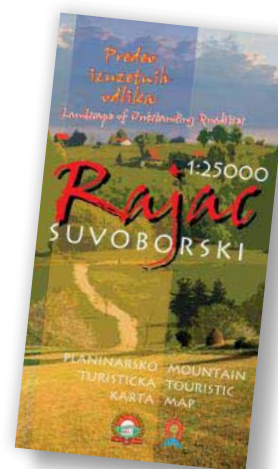
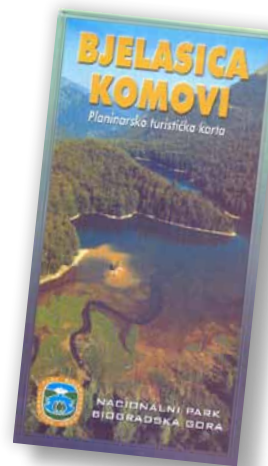
Razmer: 1:50.000

Format: 75 x 60 cm

Format savijene: 12 x 25 cm

Opis: Na planinarsko-turističkoj karti prikazano je područje NP „Tara” sa rezervatima prirode, planinarskim i pešačkim stazama i turističkim sadržajem. U prilogu su fotografije vrsta biljaka i životinja. Na poledini karte dati su plan grada Bajina Bašta i karta Šarganske osmice, kao i opisi turističkih izletišta.

Cena: 450 din. + PTT

EKOLIST
ISKREN PRIJATELJ PRIRODI I ČOVEKU

Tel/fax: 021/780 - 537
Mobil: 065/888-08-57
E-mail: ekolist@yahoo.com
www.ekolist.org

***Prodaja u pretplati**

Distributer:
magazin „Moja planeta”
Karte možete naručiti na e-mail:
magazin@mojaplaneta.net

Potrebno je da nam pošaljete
vaše ime, prezime, adresu,
naziv karte koju želite i koju
količinu naručujete.

AAaaa FESTIVAL

30. jun - 1. jul

FRUŠKA GORA

Festival
ekstremnih
i zelenih
sportova
prilagođen
svima

Festival ekstremnih i zelenih sportova prilagođen za sve osobe željne da probaju neke od sledećih aktivnosti:

1. Paintball,
2. Penjanje uz veštačku stenu,
3. Spuštanje zip-lajnom,
4. Jogu,
5. Šetnju Fruškom gorom (dnevna i noćna),
6. Airsoft,
7. Streličarstvo,
8. Mountbike,
9. Takmičenje u vuči kanapa,
10. AAaaa trku,
11. Takmičenje u lenčarenju,
12. Krav Magu,
13. UGRIP Adrenalin zonu,
14. Puštanje zmaja,
15. Kampovanje.

Pored svih ovih aktivnosti postoji i mogućnost dovođenja helikoptera.

Kome je namenjen?

Zbog stalnog prisustva instruktora, aktivnosti su namenjene kako iskusnijima, tako onima koji se ranije nisu oprobali u ekstremnim sportovima.

Kada i gde se održava?

Drugi po redu AAaaa festival, u organizaciji NVO BiD, trajaće od 30. juna do 1. jula. Aktivnosti će istovremeno biti raspoređene na dve lokacije – Bike Park Bukovac i Planinarski dom „Stražilovo”.

Karte su u prodaji, tako da požurite i rezervišite svoje mesto za nezaboravnu avanturu!

Više informacija možete pogledati na www.aaaaafest.com

ili na Facebook stranici: www.facebook.com/aaaaafestival

Vidimo se
u šumi!

20 PLANINARSKO-BICIKLISTIČKIH KARATA FRUŠKE GORE

+ VODIČ SA OPISIMA STAZA NA 140 STRANA

Novo izdanje sa ucrtanim novim stazama Fruškogorskog maratona

Format: 46 x 34 cm

Format savijene: 17 x 15,5 cm

Tekstualni deo: 140 stranica + geografske karte [20 presavijenih listova]

Opis: Koliko ste se puta zapitali, boraveći na Fruškoj gori, kada ste na mnogo mesta oko sebe videli planinarsku markaciju (oznaku na drveću, putu, ogradi), beo krug i crveno srce u sredini: „Šta ovo znači?” Evo odgovora na to pitanje: To je markacija staza planinarskog maratona na Fruškoj gori, koju smo mi odabrali, kao simbol zdravlja. Ovom markacijom pokriveno je ukupno 19 staza maratona na Fruškoj gori, u ukupnoj dužini od 932,066 km, od čega je 97% staze u šumi. Od sada ne bi smela da postoji dilema kuda koja staza vodi. Uz pomoć ovog vodiča moći ćete preko cele godine, a ne samo u dane kad se održava planinarski maraton, u vremenu koje vama odgovara, da odaberete bilo koju od staza maratona i da je bez ikakvih teškoća uspešno savladate. Ja vam savetujem da stazu birate uvek prema svojim trenutnim psihofizičkim mogućnostima, i nemojte birati onu koju volite, već odaberite onu koja će vas posle prolaska učiniti srećnijim i zadovoljnijim.

Pred vama je veliki izbor, staza je ukupno 19 i njima je pokriven najlepší deo naše lepote Fruške gore. Karte koje imate u prilogu ovog vodiča biće vam od velike koristi. U opisu staza maratona često se pominje reč kontrolna tačka (KT), koja je bitna samo u dane održavanja maratona, kada se na posebnoj kontrolnoj knjižici overava prolazak kroz određeni predeo.

Vreme potrebno da se staza savlada, u vodiču je dato uz pretpostavku lagane šetnje i uživanja u planini. Dobro fizički i psihički pripremljeni ljubitelji prirode, dato vreme će znatno, znatno skratiti.

Poštovani planinari, maratonce, planinski biciklisti, ljubitelji prirode i rekreacije u njoj, zaljubljenici u Frušku goru, zarazite se prirodom zarad zdravlja – poštuju prirodu, postignimo nedostižno...

Cena kompleta: 1.000 din + PTT

PORUČITE

Karte možete naručiti na mail:
magazin@mojaplaneta.net

Potrebno je da nam pošaljete vaše ime, prezime, adresu, broj telefona, koju kartu želite i koju količinu naručujete.

SICILIJA

➔ UKRATKO O...

Sicilija je najveće ostrvo u Sredozemnom moru. Geološki severni kraj ostrva deo je iste tektonske ploče kao kontinentalna Italija, dok je južni kraj deo afričke ploče. Zbog položaja evroazijske i afričke tektonske ploče, ovo područje je, zajedno sa okolnim ostrvima, podložno snažnim vulkanskim aktivnostima. Najvažniji vulkani su Etna, Stromboli i Vulcano. Sicilija je najvećim delom brežuljkasto područje (61,4% teritorije), nakon čega planine čine 24,5% površine, dok ravnice čine samo 14,1%. Reljef ostrva je vrlo raznolik. U istočnom delu nalaze se planine Peloritani, Nebrodi i Madonie. Na planinskom lancu Madonie nalazi se Pico Karbonara koji je drugi po visini vrh na Siciliji (1.977 m). U središtu ostrva nalaze se planine Erei. U jugoistočnom delu raguske i sirakuske pokrajine nalaze se planine Iblei. Na zapadu je takođe planinsko područje gde se nalaze planine Sicani, s najvišim vrhom na planini Lamarata (1.580 m), i planine koje okružuju ravnicu Konka d'Oro gde se nalazi Palermo. Na istoku se nalazi, vidljiv i preko Mesinskog moreuza sa vrha planina Aspromonte u Kalabrij, vrh Etne visok 3.263 m.

SICILIJA

Planinarski domovi

Val dei Conti [710 m]

Pristup: Iz Palermo
Otvoren: vikendima
Broj kreveta: 24
Telefon: 0039 091 8464114
Web: www.facebook.com/rifugioval.deiconti.9

Alpe Cucco [1.000 m]

Pristup: Iz Palermo
Otvoren: cele godine
Broj kreveta: 70
Telefon: 0039 335 1647717
E-mail: alpe.cucco@libero.it
Web: <http://www.alpecucco.it>

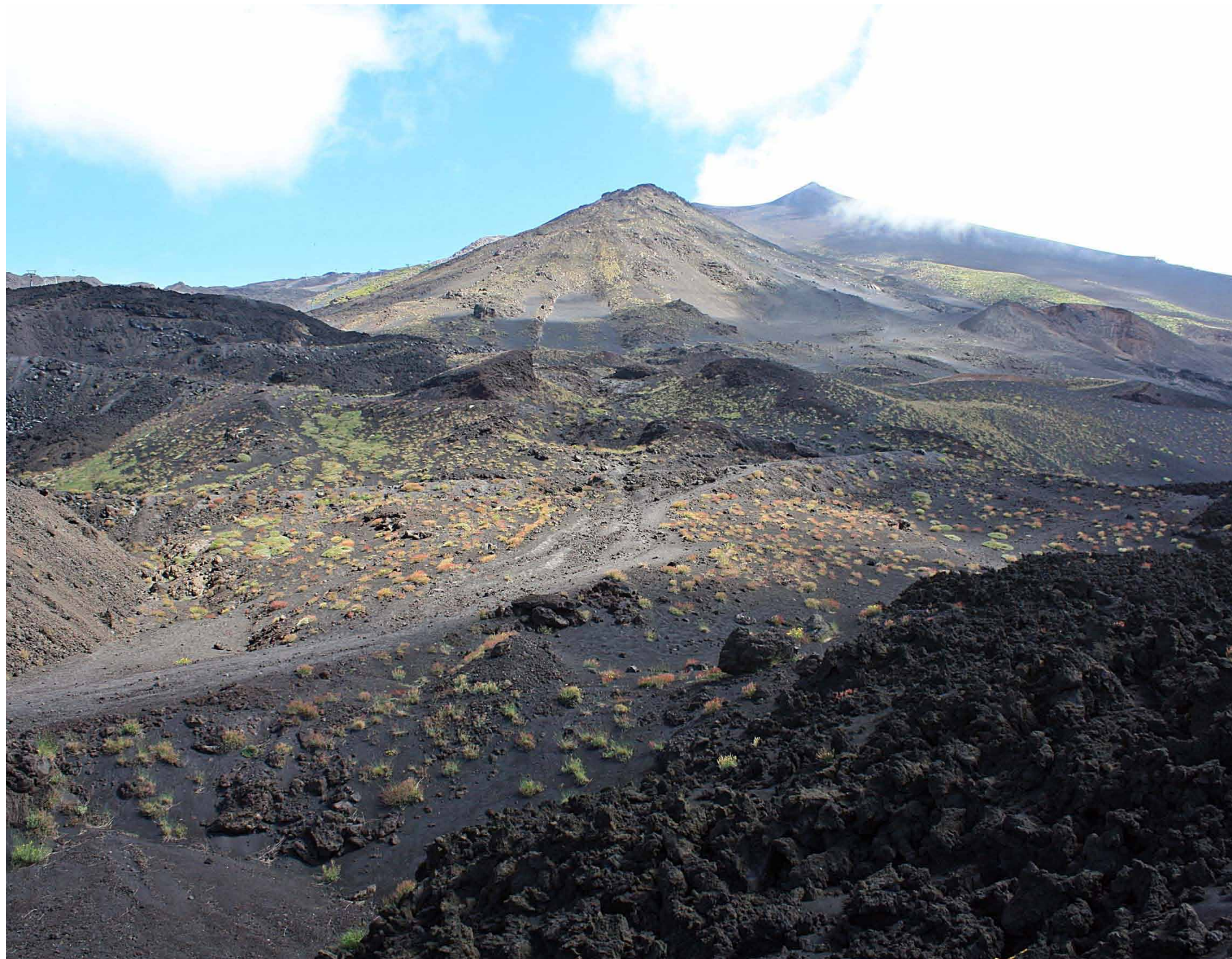
Monte Cervi [1.570 m]

Pristup: Portella Colla, dostupna sa autoputa A19, izlazi „Scillato” ili „Tremonzelli”.
Otvoren: cele godine uz prethodnu najavu
Broj kreveta: 70
Telefon: 0039 091 581323
E-mail: segreteria@clubalpinosiciliano.it
Web: www.clubalpinosiciliano.it/

Baita del Faggio [1.355 m]

Pristup: Autoput A19, izlazi „Scillato” ili „Tremonzelli”.
Otvoren: cele godine
Broj kreveta: 50
Telefon: 0039 0921 662194
E-mail: baitadelfaggio@baitadelfaggio.it

Severino allo Scalone [1.906 m]

Pristup: Piano Battaglia, dostupna sa autoputa A19, izlazi „Scillato” ili „Tremonzelli”.
Otvoren: cele godine uz prethodnu najavu
Broj kreveta: 6
Telefon: 0039 091 581323
E-mail: segreteria@clubalpinosiciliano.it
Web: www.clubalpinosiciliano.it

Merlino Piero [1.680 m]

Pristup: Autoput A19, izlazi „Scillato” ili „Tremonzelli”.
Otvoren: cele godine
Broj kreveta: 90

Telefon: 0039 347 8511511
E-mail: info@rifugiopieromerlino.it
Web: www.clubalpinosiciliano.it

Pomieri [1.350 m]

Pristup: Autoput A19, izlaz „Tremonzelli”
Otvoren: cele godine

Broj kreveta: 110
Telefon: 0039 333 2745118
E-mail: -
Web: <http://hotelpomieri.jimdo.com>

Marini Giuliano [1.572 m]

Pristup: Autoput A19, izlazi „Scillato” ili „Tremonzelli”.
Otvoren: cele godine
Broj kreveta: 68
Telefon: 0039 345 6466720
E-mail: info@rifugiomarini.eu
Web: <http://www.rifugiomarini.eu/>

Crispi Francesco [1.192 m]

Pristup: Autoput A20, izlaz „Pollina-Castelnuovo”.
Otvoren: cele godine
Broj kreveta: 68
Telefon: 0039 368 989887
E-mail: -
Web: <http://www.rifugio-crispi.it/sempria/>

Morici Melchiorre [1.450 m]

Pristup: od doma Crispi Francesco
Otvoren: cele godine uz prethodnu najavu
Broj kreveta: 10
Telefon: 0039 091 581323
E-mail: segreteria@clubalpinosiciliano.it
Web: www.clubalpinosiciliano.it

Vicaretto [934 m]

Pristup: Portella Colla, dostupna sa autoputa A19, izlaz „Tremonzelli”
Otvoren: cele godine uz prethodnu najavu
Broj kreveta: 10
Telefon: 0039 091 581323
E-mail: segreteria@clubalpinosiciliano.it
Web: www.clubalpinosiciliano.it

Arcarolo [1.565 m]

Pristup: od šumske kuće Porticelle Soprane
Otvoren: cele godine uz prethodnu najavu
Broj kreveta: 8
Telefon: 0039 091 581323
E-mail: segreteria@clubalpinosiciliano.it
Web: www.clubalpinosiciliano.it

Ariel [1.700 m]

Pristup: od Catania

Otvoren: cele godine uz prethodnu rezervaciju

Broj kreveta: 34

Telefon: 0039 368 7337966

E-mail: info@rifugioariel.it

Web: http://www.rifugioariel.it/

Monte Baracca [1.830 m]

Pristup: Piano Provenzana

Otvoren: cele godine uz prethodnu najavu

Broj kreveta: 20

Telefon: 0039 349 5354987

E-mail: info@cailinguaglossa.com

Web: www.etnanatura.it/sentieri/al-treinfo/Rifugio_Monte_Baracca.htm

Citelli Salvatore [1.736 m]

Pristup: autoput A18 „Messina-Catania”, izlaz Giarre

Otvoren: cele godine uz prethodnu najavu

Broj kreveta: 14

Telefon: 0039 095 930000

E-mail: -

Web: http://www.rifugiocitelli.it/

Ragabo [1.450 m]

Pristup: autoput A18 „Messina-Catania”, izlaz Fiumefreddo

Otvoren: cele godine

Broj kreveta: 20

Telefon: 0039 095 647841

E-mail: ragabo@tiscali.it

Web: http://www.ragabo.it/index.htm

Trombetta Domenico [854 m]

Pristup: San Pantaleo di Fiumedinisi, dostupan autoputem A18 Messina-Catania, izlaz „Roccalumera”

Otvoren: cele godine uz prethodnu najavu

Broj kreveta: 10

Telefon: 0039 090 693196

E-mail: info@caimessina.it

2 BOJE: crvena i plava

2 KROJA: T-shirt (muška) i strukirana (ženska)

5 VELIČINA: S, M, L, XL, 2XL

OVDE
PORUČITE!

AKTIVNE DRY FIT majice

KRATKI
RUKAVI

CENA:
1.300 DIN.
+ POŠTANSKI
TROŠKOVI

NARUDŽBINE NA E-MAIL:
magazin@mojaplaneta.net

Porudžbine primamo do 12. juna.
Rok za štampu je 10-14 dana posle toga.

Kod porudžbine je potrebno je da napišete: 1. Ime i prezime; 2. Adresu; 3. Broj telefona; 4. Veličinu majice; 5. Boju majice (plava ili crvena); 6. Kroj: klasična T-shirt (ravna) ili malo strukirana (ženska); 7. Količinu.

Majice se prodaju po nabavnoj ceni, bez profita i preko njih isključivo promoviramo naš magazin!

Između pokreta i sporta

Poznati subotički planinar, **Isa Planić**, izabran je za **predsednika Planinarskog saveza Srbije**. Bio je to povod da razgovaramo s njim...

Planinarski savez Srbije sledbenik je Srpskog planinskog društva, osnovanog 17. juna 1901. godine u Beogradu, te ima dugu i bogatu tradiciju, kako promocije planinarskog sporta, tako i edukacije. Član je Internacionalne planinarske organizacije (UIAA), Evropske pešačke asocijacije (ERA), Balkanske Planinarske unije (BMY). Nedavno je izabrano novo rukovodstvo PSS-a, a novi predsednik je Isa Planić, poznati planinar iz Subotice.

Kakvo je vaše mišljenje o trenutnom stanju planinarstva u Srbiji? Kako na planinarstvo i srodne sportove više utiče životni standard ili navike, budući da baš i nismo neka planinarska nacija?

- Ukratko: Nalazimo se između pokreta i sporta i idemo ubrzano u nepoznatom pravcu.

Planinarstvo u Srbiji i svetu menja se brzo i sve brže. Internet revolucija, individualizacija i personalizacija svega jako utiče na nas. Bitno je da ne zapadnemo u grešku pokušavajući da zaustavimo promene. Procese možemo usmeravati, ali ne i zaustaviti, a svoju suštinu hoćemo i trebamo pri tome sačuvati.

Sportski rezultati ostvareni u 2017. godini su izuzetni: ekipno prvo mesto u Slovenačko-hrvatsko-srpskoj ligi u penjanju u ledu, ekipno prvo mesto na Balkanskom prvenstvu u planinarskoj orijentaciji, preko 800 onih koji su imali plasman u trekking ligi, ispenjan Lo-ce (8.516 m)... Činjenice govore da

Standard bitno utiče na pojavu masovnosti planinarskog pokreta. A izrazita potreba za kretanjem u civilizaciji u kojoj se sve više sedi, i rastuća svest o potrebi negovanja zdravih stilova života planinarskoj organizaciji idu na ruku.

se broj članova planinarskog pokreta povećava i da raste broj klubova učlanjenih u Savez. Novi način registracije članova uveden ove godine doneće preciznu evidenciju članstva, verujem da će se tendencija rasta zadržati i da će nas biti preko 15.000. Otprilike toliko ima planinara i u Grčkoj, ali nas ima znatno više od broja članova planinarskog saveza Mađarske (1.470), Makedonije (nepoznato) ili Pakistana (50), i znatno manje od broja članova PS Hrvatske (25.000), PZ Slovenije (60.000) ili planinarske asocijacije Italije (311.000) i Nemačke (1,185.000). Iznete brojke treba uzeti okvirno.

Dakle, prema rezultatima i masovnosti nalazimo se na, sportski rečeno, gonjem delu donjeg dela tabele među članicama UIAA. To svakako, nije loše, ali može i bolje.

O korelaciji životnog standarda i planinarstva mogu se napisati čitave studije ali je možda dovoljno reći da je u PSS naročiti pad broja članova registrovan 1993. i 1999. Dakle, planinarenje je bilo u padu svaki put kada nam je svima bilo naročito teško. Da, standard bitno utiče na pojavu masovnosti planinarskog pokreta. A izrazita potreba za kretanjem u civilizaciji u kojoj se sve više sedi, i rastuća svest o potrebi negovanja zdravih stilova života planinarskoj organizaciji idu na ruku. Da li smo planinarska nacija? Nemam kompleks te vrste, možda nemamo Himalaje u Srbiji, ali ako Slovenci mogu nas po-

bediti u košarci, zašto bi mi sebe unapred otpisivali? Inače, u Srbiji sam popisao preko 150 planina, imamo gde planinariti. Nije to zanemarljiv potencijal. Razvoj saobraćaja, veštačke stene i napredne tehnike priprema sportista stvaraju preduslove za iznenađenja.

Šta predsednik PSS, kao institucija, može da uradi po pitanju unapređenja planinarstva?

- Može mnogo i ne može ništa sam. Predsednik može i mora da radi na ostvarivanju dogovorenih zajedničkih ciljeva, svojim delanjem mora dati primer i pritom se mora držati etičkih principa „kao pijan plota“. No, jasno je da posao ne rade vredni već mnogi. Zato je važan zadatak predsednika briga o organizovanju delovanja, koordinacija aktivnosti i, naravno, stvaranje tima koji rešava jedan po jedan problem.

Najzad, ma kako na prvi pogled čudno zvučalo, jedan od glavnih zadataka predsednika je da omogući dobar izbor naslednika. Očuvanje institucije je glavni zadatak i cilj je da organizacija nastavi da postoji i posle svakog od nas pojedinačno.

Koji su vaši prvi koraci kao predsednika PSS?

- Stvaranje tima i izbor strategije. Definisane ostvarivih ciljeva, način njihovog ostvarivanja, nosioca aktivnosti i rokova. Kao što sam na izbornoj Skupštini rekao, trebamo se iskreno pozabaviti uspostavljanjem sistema koji naš rad usklađuje sa Zakonom o sportu. To je pošteno, mi smo od 1997. sportska grana i ne možemo se sportom baviti kao da je on samo maska za naše druge aktivnosti. Dakle: podmlađivanje, masovnost, vrhunski rezultati i infrastruktura. I očuvanje duha pokreta iz kojeg smo nastali, to je tradicija bez koje gubimo svoju suštinu.

Šta mislite o novim zakonima koji su planinarstvo svrstali u sivu zonu između sporta i turizma?

- Planinarstvo je sport, a sport čini i sportska rekreacija. Mnogi unutar naše organizacije pogrešno interpretiraju sportsku delatnost i pod pojmom sporta vide samo takmičenje i postizanje vrhunskih rezultata. Ali nije tako. Sportska rekreacija je značajan, preovlađujući deo naših aktivnosti. Taj segment naše aktivnosti korendira sa aktivnim turizmom, ali turizam je privredna grana, a mi smo neprofitna volonterska asocijacija. Jasna su pravi-

la za one koji od turizma žele živeti, a u današnjem svetu nije sramota zarađivati. Nema te države koja nije osetljiva na one koji ne plaćaju porez. Ne guraju nas u „sivu“ zonu zakoni već naša sklonost da zakone

zaobilazimo i u njima tražimo rupe. Pogledajmo samo naše sajtove. Ako je za utehu, ti pojedini planinari nisu jedini koji koriste „sive“ zone - ima toga i u svim drugim oblastima života u našoj zemlji. Dakle, neće izolovana planinarska organizacija rešiti problem „sive“ ekonomije, taj problem se može rešiti samo sistemski, na nivou celog društva.

Šta ćete uraditi po pitanju devastacije prirode u Srbiji, pre svega mislimo na Frušku goru, Zlatibor i Staru planinu, gde se pod okriljem „sanitarne seče“ uništavaju široki pojasi šuma?

- Podizanje ekološke svesti, ekološko osvešćivanje je jedan od ciljeva planinarstva kao pokreta. Svaka kolona planinara je istovremeno i ekološka patrola

koja je u stanju da ukaže na problem i alarmira javnost. Osim toga naša ekološka aktivnost se mora ispoljiti u institucijama u kojima se kroz razvoj partnerskih odnosa i mogu postići najbolji rezultati. Uspostavljanje saradnje sa upravljačima zaštićenih dobara, zavodima za zaštitu prirode, udruženjima građana je zadatak Saveza. Takođe, moramo raditi na izgradnji stavova i autoriteta kako bi naš glas bio uvažan. Volonterski kampovi i akcije usmerene ka pošumljavanju, čišćenju i uređenju prirode mogu pomoći u ovome.

Da li Srbija treba da dobiju više dobro opremljenih planinarskih domova?

- Planinarski klubovi PSS raspolažu sa 66 planinarskih zatvorenih objekata (domova, kuća, skloništa), a Planinarski savez Srbije nema nacionalni centar za pripremu sportista i edukaciju. Eto zadatka!

Osim toga, dobro bi bilo kada bi naše pešačke puteve (Transverzalu i slično) mogli prelaziti višednevnim kretanjem od doma do doma. Zamislite: Cer-Gučevo-Boranja-Tornička bobija-Debelo brdo-Divčibare-Rajac-Rudnik, sve od doma do doma. Da ne dužim: potrebno je regionalno povezivanje klubova koji raspolažu sa domovima, na taj način se može lakše ostvariti definisani razvojni cilj kroz projektno finansiranje. Komisija za planinarske objekte PSS može skromnim sredstvima i koordinacijom pomoći nastojanja da se afirmiše višednevno kretanje našim

Planinarstvo nas uči istrajnosti, doslednosti, razvija duh i telo, a to su osobine koje su neophodne za uspeh u bilo kojoj delatnosti u životu.

pešačkim putevima uz korišćenje za sada nepostojeće mreže objekata.

Šta mislite o inicijativi da planinarstvo postane obavezan predmet u školi?

- Kao planinar radovao bi se tome. Naše planine su najbolje opremljeni kabineti u kojima nastava nije dosadna. Veštine i znanja koja nudi planinarstvo su od značaja za socijalizaciju i vaspitanje mladih. Planinarstvo nas uči istrajnosti, doslednosti, razvija duh i telo, a to su osobine koje su neophodne za uspeh u bilo kojoj delatnosti u životu. Pa iako se planinarstvo i ne uvede kao obavezan predmet, u okviru fakultativnih i vannastavnih aktivnosti planine pružaju mnogo. Planine su učionice opremljene sa nastavnim sredstvima za izučavanje geologije, pedologije, geografije, botanike, zoologije, ekologije, fizike, hemije, meteorologije, astronomije, fizičkog vaspitanja, poznavanja prirode i društva, prve pomoći, preživljavanja u prirodi, ishrane u prirodi, orijentacije, građevinarstva, veronauke, građanskog vaspitanja, istorije, jezika i književnosti, filozofije itd.

Na kraju, postoji nekoliko načina uključivanja školske omladine u planinarske edukativne aktivnosti. Planinarstvo kao fakultativni predmet izučava se u nekoliko škola u Srbiji, a kroz vannastavne aktivnosti (sekcije) u mnogim školama. Prema članu 23 Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju postoji mogućnost povezivanja škole i organizacije planinara. ■

Subota, 30. jun, sa početkom u 7,30 časova. Čekamo vas!

KLUB EKSTREMNIH
SPORTOVA „ARMADILO“
IZ ČAČKA ORGANIZUJE

**TRADICIONALNI
VIDOVDANSKI
USPON**

DO PEĆINE TURČINOVAC

VIA FERATOM

NA KABLARU,
Ovčar Banja

u cilju promovisanja planinarstva, alpinizma i nacionalne istorijske baštine u Ovčarsko-kablarskoj klisuri. Namenjen je svima, od 12 do 75 godina, bez obzira na fizičku spremu. Pećina se nalazi u Centralnoj steni, na planini Kablar i poznata je kao sklonište našeg naroda od Turaka u 15. veku. Deo je istorijske baštine, a izgradnjom ove Via Ferate pružila se jedinstvena prilika svim ljudima da izbliza upoznaju deo naše istorije. Posle uspona, biće postavljen i ZIP LINE u dužini od 250 m.

Prijava traje do 9,30 h ispred restorana „Dom“, Ovčar Banja. Broj učesnika je ograničen.

Dodatne informacije i prijave:
Danijela Babović
Telefon: +381(0)63/84-118-78
danielababovic@gmail.com armadillosport@yahoo.com

O nacionalnim parkovima i sličnim izmišljotinama,
a sve iz ugla građanina i planinara

Državne službe protiv planinarstva

*Ovo je mali rezime nekih medijski „vrućih
tema“, koje su se u međuvremenu
ohladile. Hajde da ih podgrejemo!*

Pavlasov čot

Morintovo

Ugljarski
potok

Okako je sveta i veka, država se trudi da uredi sve elemente društva, donese propise, proglasi pravila, uvede kazne... Takoreći, to joj je i posao. Lepo je imati pravila, jer nas to odvaja od „predaka na grani“, ali je još lepše imati kompetentne ljude da ih sprovedu, pa još ako je to u opštem interesu... Na papiru je sve baš tako: nacionalni parkovi brinu o očuvanju prirode, šumske uprave o šumskim gazdinstvima... Ali, recimo da njihova ideja brige o prirodi ima čudne pojave oblike. Podsetićemo vas samo na neke „vruće teme“ koje su se pojavile u medijima.

TAKSA NA ČIST VAZDUH, ILITI ONO ŠTO SE TRPETI MORA

Kratko i jasno: kod nas se „zaštićeno područje“ svelo na naplatnu rampu, a sve pod maskom potrebe da svaki komadić prirode mora da bude „samoodrživ“. Izgleda se akt o zaštiti prirodnog područja, osnuje se neka administracija, neka administracija zatraži neke pare, a gde naći pare nego u džepovima posetilaca. Sledeći put kada prođete pored zgrade Vlade, setite se da je svaku ulaznicu koju ste platili odobrila svojom uredbom.

Obrazloženja za ove takse su mnoga, ali se sva svode na „jer smo tako u mogućnosti“. Što reče jedan moj drug na vest o naplati po vozilu za NP „Fruška gora“: „Automobil verovatno manje zagađuje ako platim taksu!“ Ili

možda primer skupljih i jeftinijih nacionalnih parkova po Crnoj Gori - tri evra za ulazak u NP „Durmitor“, jedan evro za Prokletije - valjda jedan za bogate strance, drugi za sirotinju, ili je možda prvi nacionalniji od drugog. Nama, ljubiteljima prirode, razlog je nebitan. Ono što je do juče bilo besplatno, sad se plaća.

A ovo je samo ono što se vidi na prvi pogled! Svaka planinska trka, kamp, ili slična organizacija, mora biti prijavljena nadležnoj upravi, koja vam onda može, a i ne mora, odobriti istu. Naravno, uz odobrenje ide i „simbolična“ taksa. Harač, rajo, harač treba!

No, da ne dužimo o ovome. Ovo je „prinudna naplata“ koju je odobrila država i tu ne možemo mnogo. Bunili se ne bunili, malo nas je, i uvek budemo ignorisani, budući da su ekonomski interesi bitniji. Ono protiv čega bi trebalo podići glas jeste samovolja pojedinaca, koji zaštitu prirode zloupotrebljavaju za lični interes, bahačenje i izživljavanje.

NENAMENSKO TROŠENJE NOVCA

Nemojte me pogrešno shvatiti! Da zagađivač mora debelo paltati troškove sanacije štete koju je izazvao, nešto je što bismo svi odmah potpisali. Novac će biti utrošen na to da priroda ostane čista i netaknuta, a boravak u njoj ugodan za posetioce.

<http://www.rts.rs/page/magazine/sr/story/511/zanimljivosti/3034569/nova-populacija-muflona-na-fruskoj-gori-posle-pola-veka.html>

<http://www.npfruskagora.co.rs/dokumenti/cenovniklova1516-1.doc>

Jedan očigledan primer kako se novac troši. Pošto smo očistili sve divlje deponije i obnovili svu floru, red je na faunu. Koju ćemo sad, kad smo je već obnovili, da ekonomski eksplatišemo kroz lovni turizam. Osim što smo malo poremetili redosled događaja. Deponije na sve strane, izletničke klupe i table polupane, a goleti nepošumljene, ali, ko smo mi da sudimo o prioritetima u ekologiji, o tome se brinu stručne službe. Ili je možda ipak prevagnulo to što se za trofej na zidu bogatog lovca dobijaju lepe pare, a za odnošenje tona đubreta samo tapšanje po ramenu. Osnovna delatnost NP nije organizacija lovnog turizma već očuvanje prirode!

PRIMERI SAMOVOLJE

Ako vam država već poveri upravu na prirodno dobro, i dodeli budžetska sredstva i namete da se finsansirate, onda bi bio red da toj istoj državi vratite protivuslugu i pošteno radite svoj posao. Ili možda ipak ne? Podsetićemo samo na neke primere nedozvoljenog ponašanja, protiv planinara, prirode i društva uopšte.

<http://voice.org.rs/nacionalni-parkovi-i-dalje-bez-strucnog-saveta-i-saveta-korisnika/>

Pitate se na koji način javnost u Srbiji kontroliše rad nacionalnih parkova. Naravno, odgovor je - NIKAKO.

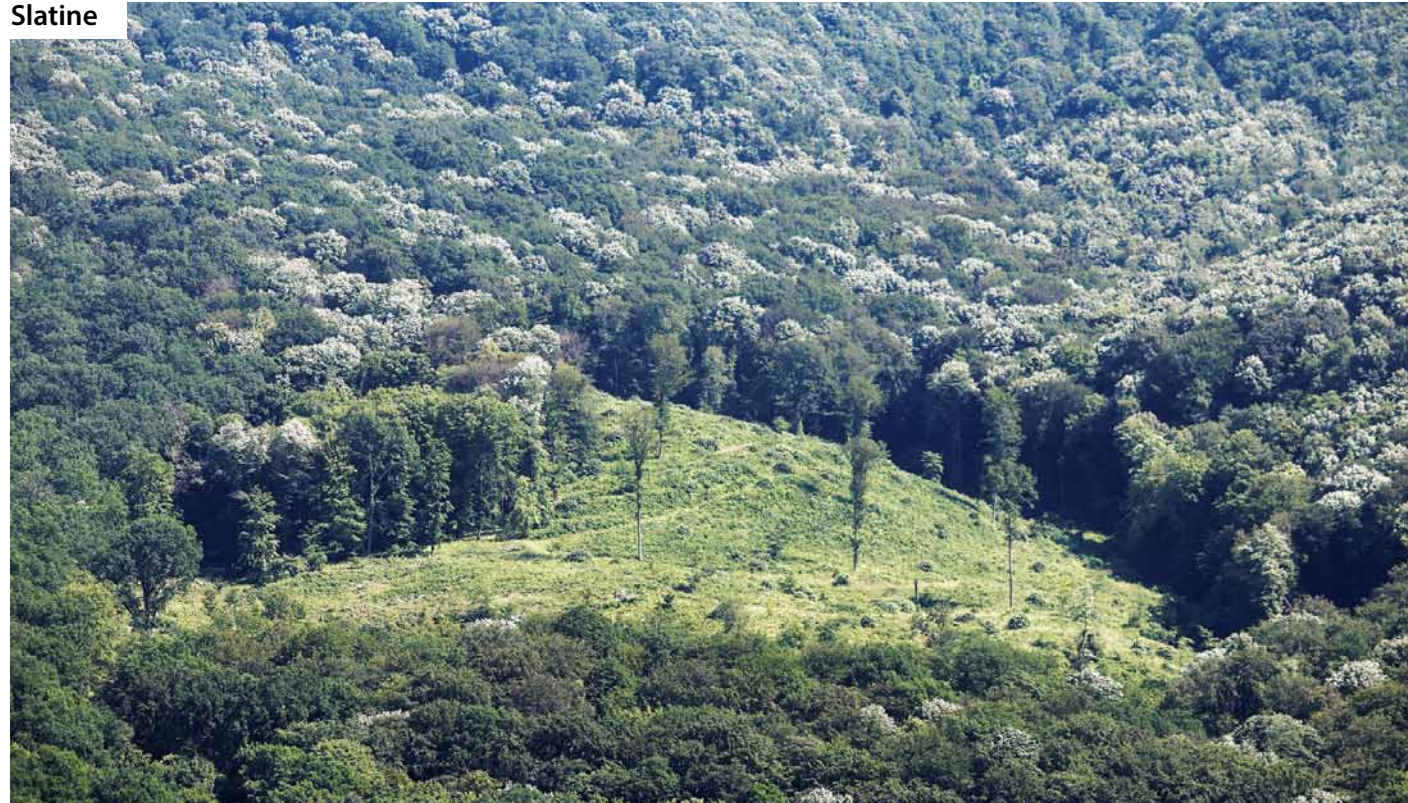
Po Zakonu o nacionalnim parkovima iz oktobra 2015. godine, Ministarstvo zaštite životne sredine bilo je u obavezi da u roku od godinu dana od stupanja Zakona na snagu, pokrene postupak predlaganja i imenovanja članova Stručnog saveta i Saveta korisnika koji bi trebalo da prate i analiziraju programe i projekte iz oblasti zaštite prirode, ali i obezbede interes lokalnog stanovništva i korisnika parkova. Postupak, je, istina, pokrenut 2016. godine, ali on nikad nije završen. Zgodno, zar ne?

KO VAM JE DOZVOLIO DA SKUPLJATE SMEĆE?

<https://www.blic.rs/vesti/beograd/deca-i-nastavnici-u-soku-posle-izleta-na-avali-sakupljali-smece-a-dobili-grdnje/38801eg>

Da počnem od prvog ličnog susreta sa samovoljcima, posle koga sam počeo sa više pažnje da pratim ko i kako upravlja našom prirodom. U septembru 2016. organizovali smo planinarsko-ekološku akciju na Avali, u kojoj su deca pozvana da pakupe smeće sa staze kojom smo se kretali. Nije da smo očekivali medalju, ali ribanje

Slatine

svakako nismo. „Ko vam je dozvolio da skupljate smeće“ i „ne smete stavljati smeće u kante“ (a zašto su tu, pobogu?!), i sve to od strane čuvara koji je predstavnik upravitelja dobra, čiji je posao, između ostalog, da tog smeća po Avali uopšte ne bude. Slučaj je stigao u sve veće dnevne novine, ali... Tresla se gora - rodio se miš! Čuvar je i dalje srećno zaposlen, a deci smo posle još nekoliko puta objašnjavali da neće biti kritikovani ako bace smeće u kantu, a ne na ulicu.

KO KONTROLIŠE KONTROLISANU SEČU?

<http://www.021.rs/story/Novi-Sad/Vesti/184630/Seca-drve-ca-na-Fruskoj-gori-zbog-starosti-planinari-se-bune.html>

Malo-malo, pa se po internetu pojave slike obešumljavanja NP „Fruška gora“, sečenje „u počep“, i polja panjeva koja se pojavljuju na mestu gde su nekad

Neštin

bile veličanstvene krošnje. Nacionalni park tvrdi da je reč o takozvanoj „kontrolisanoj seči“, na koju po zakonu imaju pravo.

Da pojasnimo, uprave imaju pravo da dozvole seču u skladu sa procenom stručnjaka u onoj meri koja neće škoditi ekosistemu, sa idejom da se nikad ne poseče više od onoga što će se prirodnim putem lako obnoviti, ali kubici i kubici umetrenih zdravih stabala, spakovanih pored šumskih puteva, izazivaju ozbiljnu sumnju u kompetentnost (ili ono još gore) ovih stručnjaka.

Da li treba posebno da napominjemo da se najbesomučnija seča dešava baš u Vojvodini, kritično ogoljenoj regiji Evrope, gde je generalna pošumljenost manja od šest odsto (u pojedinim delovima svega 1,5 odsto)? Treba li skretati pažnju na loš tajming seče (a ima li dobroć?) - proleće kada u krošnjama svijaju gnezda ptice, od kojih su neke zaštićene i ugrožene vrste? Hoćemo li ignorisati rasturene planinarske i biciklističke staze kojima traktori izvlače posečenu šumu i za sobom ostavljaju živo blato „na radost“ planinara i ljubitelja prirode?

Ukoliko neko iz uprave nacionalnog parka ovo čita, neka ukuca u Google-ovoj pretrazi pojam „nekontrolisana seča“, i porazmisli zašto se Fruška gora tako često pojavljuje u rezultatima.

Ako mislite da je samo NP „Fruška gora“ na tapetu - varate se, oni samo imaju tu sreću (ili nesreću) da su najposećeniji od svih nacionalnih parkova, te su najizloženiji očima kamere. Slično se dešava svuda, i logično je što ljubitelji prirode traže reakciju dok ne bude kasno i naneta šteta ne postane nepovratna.

Kad opet negde ugledate krčevinu, setite se da se sve ovo dešava u zemlji gde se nijedno šumsko stablo, bez obzira na vlasništvo nad parcelom, ne sme poseći

bez odobrenja nadležne šumske službe, i da je to što vidite verovatno samo plod vaše depresivne uobrazilje. Move along, nothing to see here!

NEKONTROLISANA I DIVLJA GRADNJA

Zgrade koje niču k'o pečurke. Hoteli, vikendice, restorani... Po mogućstvu na atraktivnim lokacijama. Neki sa dozvolom nadležnih službi, a neki baš i ne. Uostalom, u ovoj zemlji se, pre ili kasnije, svaka divlja gradnja legalizuje, samo je bitno da mehanizmi zaštite „zažmure“ dovoljno dugo dok se radovi ne završe. Za prirodu ko još mari. Na primer, samo na Zlatiboru od 2009. do 2015. legalizovano je 1.500 divljih objekata, dok infoKop 2010 donosi vest da su „opštine Raška i Brus, stvorile su se mogućnosti za legalizaciju više od 2.000 vikendica, kuća i drugih objekata izgrađenih poslednjih godina u zoni Nacionalnog parka i na širem području Kopaonika“.

Stanje u samim nacionalnim parkovima? U četiri nacionalna parka u Srbiji 2009. nalazilo se „skromnih“ 400 divljih objekata, uglavnom na Tari i Kopaoniku. <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/680615/Divlji-graditelji-jaci-od-drzave>

Jedan od najdrskijih, ali i najsvežijih primera je objekat iznikao na Pančičevom vrhu, usred Nacionalnog parka, naočigled nadležnih iz „Skijališta Srbije“, ali i Vojske Srbije koja u blizini ima objekat, nije da niko nije mogao da primeti. Kako se prvobitna medijska bura stižala bez posledica, poprilično sam siguran da će već za par godina objekat postati jedno od omiljenih mesta naših skijaša a, „da popijemo kafu na Pančiću“, „must do“ kad posetite Kopaonik. Bitno je da naplata ulaska za vozila i boravišne takse, besprekorno radi.

NEOVLAŠĆENA POSTUPANJA

„Očuvanje, unapređenje, održivo korišćenje, uređenje i prikazivanje prirodnih i drugih vrednosti područja Nacionalnog parka, sprovodi se prema planu upravljanja koji se donosi za period od deset godina (u daljem tekstu: Plan upravljanja), u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita prirode. Plan upravljanja sadrži mere, zabrane i ograničenja radova i aktivnosti saglasno propisanim režimima zaštite.“

Ovo je citat iz važećeg Zakona o nacionalnim parkovima. Svaki nacionalni park ima Plan upravljanja koga se mora držati i u okviru njega delovati. Definisano je šta se može, a šta se ne može, i pod kojim uslovima. Cenovnike svojom uredbom mora odobriti Vlada. Znači, nema „odluka upravnog odbora, direktora itd“. Ministarstvo se pita za sve. Stoga, kada se sledeći put neki čika sa legitimacijom pozove na „interni propis“ ili još gore na „usmenu naredbu upravnika“, da bi vas onemogućio u nekoj aktivnosti, ili stekao materijalnu korist, samo ga opomenite da je on, ipak, samo državni službenik, i da bi bilo lepo da se drži zakona pomenute države. Verujte, upravnici i ostali donosioci internih propisa su kompetentni ljudi koji neće potpisati protivzakonitu naredbu.

Poslednji incident ovog tipa desio se pre nekoliko meseci kada je jednom od beogradskih vodiča usmeno

Morintovo

(telefonski), zabranjeno dovođenje planinarske grupe u jedan nacionalni park - jer je pao снег. Nije li ovo prava „prijateljska preporuka“ koju treba bespogovorno poslušati?! Planinarenje zimi ne postoji? Na stranu to što je poenta licenciranja vodiča za vođenje u zimskim uslovima upravo ta da vodi na planine pod snegom. Zamislite sebe u datoj situaciji. Kako objasniti grupi od 50 ljudi da otkazujete akciju bez ijednog valjanog razloga?

Nacionalni park nije bio zvanično zatvoren za posete, ni potpuno, ni delimično, o čemu bi, ako je stvarno postojala opasnost, trebala biti donešena zvanična odluka, sa pečatom i potpisom ovlašćenog lica, koja bi bila dostupna na uvid, a o čemu bi morao biti obavešten javni servis i ostali mediji. Znači, ako je opasnosti bilo, učinjen je prekršaj protiv javne bezbednosti, a ako nije - onda samo protiv vodiča. Ni jedno ni drugo nije za pohvalu.

Koga zanima, vodič se obratio matičnoj instituciji, koja opet, bez materijalnog dokaza o zabrani nije mogla adekvatno da reaguje, jer su pismeno dostavljene samo „preporuke“. Neko je očigledno jako dobro znao šta radi.

Budući da je konkretan slučaj digao prašinu na društvenim mrežama, ali nije ispraćen u medijima, ne postoji link na koji bismo mogli da vas uputimo, te tako nemamo ni „reč druge strane“. Ukoliko neku nadležnu službu zagolica ova informacija i počne da se meša u svoj posao - rado ćemo ustupiti sve potrebne informacije o akterima ovog nemilog događaja.

POZIV JAVNOSTI

Nabacah ovde crtice iz naše stvarnosti. Okrenite se oko sebe i obratite pažnju. Javne službe postoje zbog nas, a ne mi zbog njih. Mi smo izabrali vlast koja ih je tamo postavila da bi nama bili na usluzi. Pitajte, tražite, kontrolišite! Delite slike i priče kad god uočite nešto što vam makar samo i deluje sumnjivo! Obaveštavajte lokalne medije u svom kraju, regionalne medije i javni servis - neko će se sigurno zainteresovati i „zavrteti priču“. Neka znaju da ih gledamo i pratimo, i da samo tražimo da savesno rade svoj posao, na opšte zadovoljstvo i korist prirode.

Valjda ne tražimo previše za te novce...

Instruktor alpinizma Obrad Kuzeljević

ABZAJL (Spust niz uže)

*Naziv ove tehnike potiče od nemačke reči „abseiling”
što u prevodu znači „spuštanje niz stene”...*

Abzajl je tehnika spuštanja niz uže. Naziv ove tehnike potiče od nemačke reči „abseiling“ što u prevodu znači „spuštanje niz stene“. U vojno-policijskim jedinicama, koje dosta primenjuju ovu tehniku, ustalio se francuski naziv „rapel ili repeling“. Osim naziva, razlika je i u tome što ove jedinice koriste užad niskog koeficijenta istezanja, a u alpinizmu se to radi na užadima sa kojima vršimo uspon ili užadima visokog koeficijenta istezanja.

Alpinisti koriste ovu tehniku kada teren ili stene imaju veliki nagib i postoji veliki rizik od tehnike slobodnog spuštanja bez ikakve zaštite. Neretko se ova tehnika koristi i za pristup teško dostupnim delovima stene koji se nalaze na nižim nivoima, kao početak novog smeru, nastavak ili kontinuitet istog kao i silaz, spašavanje palog ili povređenog partnera, kao i kod sportsko opremanjenih smerova.

Što se tiče istorije ove tehnike, sami počeci korišćenja spusta niz uže pripisuju se francuskom vodiču iz Šamonija **Žanu Šarlet-Stratonu (Jean Charlet-Straton)**. Tehniku je primenio prvi put posle nekoliko neuspešnih pokušaja solo penjanja Petit Drua 1876. godine.

Te prve tehnike bile su teške, rizične i u krajnjem slučaju neprijatne po penjača. Svodile su se na veliko trenje užeta o telo penjača. U svojim počecima, jer nisu postojale sprave za spuštanje. Uže je išlo oko jedne ruke pa preko leđa, zatim oko druge ruke, a toplota koja je nastajala trenjem završavala je na rukama i leđima onoga koji se na ovaj način spuštao. Direktna posledica ovog metoda pored opekotina bila je i uništena i oštećena odeća. Kasnije je nemački alpinista **Hans Dilfer (Hans Dülfer)** unapredio tehniku uvodeći metod zvani „Dilferovo sedište“, koji se takođe svodio na trenje užeta oko tela, samo što je alpinista bio okrenut prema steni u sedećem položaju i evidentno je imao bolju kontrolu užeta. Pored bolje kontrole užeta alpinista je mogao da na kratko oslobodi jednu ruku i preduzme određene radnje.

Sa današnjim poliesterskim užadima ove dve tehnike gotovo da je i nemoguće uraditi jer trenje takvih užadi mnogo brže razvija toplotu, samim tim došlo bi do oštećenja i progorevanja odeće penjača. Odeća današnjih penjača je takođe poliesterska što bi dodatno ubrzalo pro-

ces. Poliesterska užad imaju glatku strukturu košuljice preko koje se trenje odvija, što znači da bi morali na njih delovati većom silom ako želimo da imamo punu kontrolu, a to znači i veće i bolnije trenje. Prva užad bila su vijana, mnogo grublje strukture pa je ovo donekle i bilo izvodljivo.

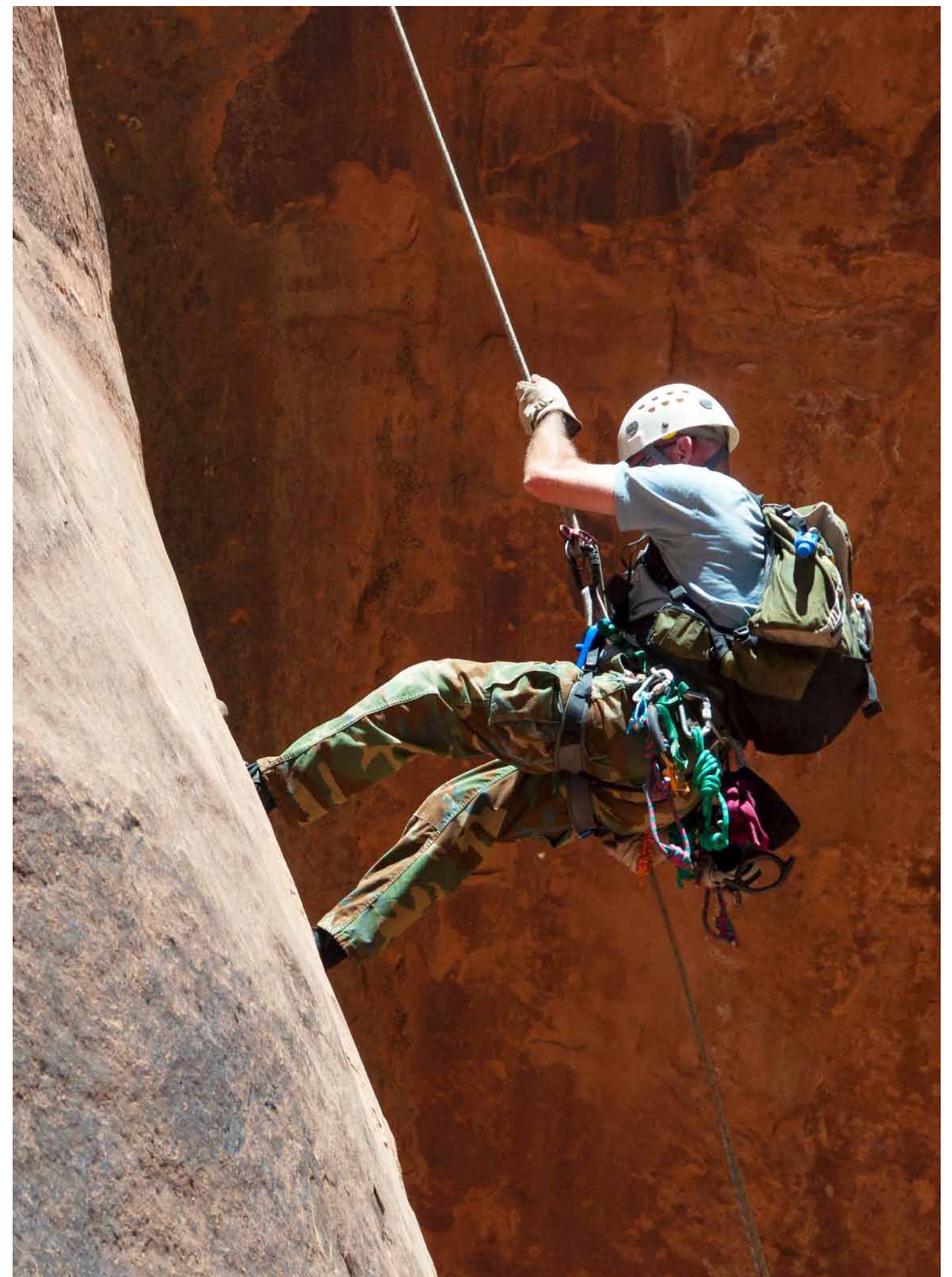
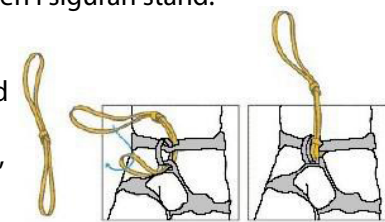
U svakom slučaju, neke škole alpinizma i dalje pokazuju ovu tehniku kao spust niz uže u slučaju gubitka sprave za spuštanje, pa ju je samo iz tog razloga potrebno pomenuti. Osim toga, ove tehnike su i sastavni deo istorije i tradicije, pa kao takve i treba da ostanu u domenu znanja. Iz ugla bezbednosti najveća mana ova dva metoda spuštanja je u tome ako vas slučajno uhvati grč u ruci kojom se spuštate, ili vam padne kamen na glavu, pad je neizbežan jer ne postoji dodatno osiguranje.

Dva prethodna metoda abzajla bila su više informativna nego obavezujuća u današnje vreme alpinizma, ali mi moramo dobro shvatiti i uvežbati metode koje se danas primenjuju.

Pre nego što pristupimo samom abzajlu preduzećemo neophodne pripreme. Potražićemo pravac abzajla iz vodiča ukoliko postoji, uveriti se da imamo potrebnu opremu, posebno da li imamo dovoljnu dužinu užeta do kraja ili do sledećeg mesta za štrand (osiguravalište). Naći dobar štrand, ako on nije već prethodno postavljan i instaliran. Neretko za štrand se koristi vegetacija, drveće ili deo stene oko koga se stavlja uže. Radi lakšeg objašnjavanja samog postupka reći ćemo da već imamo postavljen i siguran štrand.

Uzimamo jednu dužu, zatvorenu štrand šlingu i na nekih 35-40 cm, te od jednog kraja pravimo šesticu čvor i tako je delimo na dva dela. Kraći deo provlačimo na pojasu pored osiguravajuće petlje. Kad kraća petlja prođe kroz pojas, kroz njenu omču provlačimo celu šlingu u čvor „kaubojac“ kao na slici. Na kraj dužeg dela ubacujemo HMS i njim se ukopčavamo u štrand. Tek kada smo osigurani uzimamo uže i spremamo ga za abzajl.

Ako uže previjemo na pola, imaćemo abzajl od pola dužine užeta a ukoliko imamo dva užeta

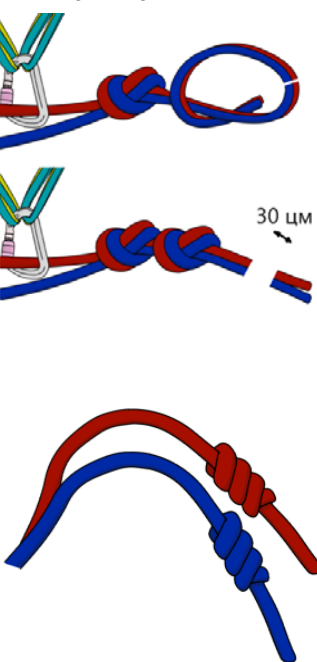
Tehnika **Žana Šarlet-Stratona** bila je dosta rizična. Tada nisu postojale sprave za spuštanje i svodile su se na veliko trenje užeta o telo penjača.

Hans Dilfer je unapredio tehniku. Pored bolje kontrole užeta alpinista je mogao da na kratko oslobodi jednu ruku i preduzme određene radnje.

Provučemo jedno uže kroz tačku preko koje abzajlujemo, pa spojimo i drugo uže i navežemo ih „šesticom“ ali tako da nam višak oba užeta bude najmanje 30 cm.

Stoper čvorovi na krajevima užadi. Treba vezati dupli ili trodupli zatezni.

onda njihovim navezivanjem dobijamo dužinu abzajla koliko je i puna dužina jednog užeta.

Provučemo jedno uže kroz tačku preko koje abzajlujemo, zatim spojimo i drugo uže i navežemo ih čvorom „šesticom“ ali tako da nam višak oba užeta bude najmanje 30 cm. Ukoliko nas je više na abzajlu, vezaćemo još jednu šesticu koju će razvezati tek onaj koji se spušta zadnji. Zašto baš šestica? Šestica je čvor koji prilikom izvlačenja užeta uvek ostaje na „površini“ i nema tendenciju da se uglavi u neke useke preko kojih uže prelazi.

Inače ovim čvorom možete navezati užad iste debljine i užad istih koeficijenata istezanja! Znači halfovi i tvinovi.

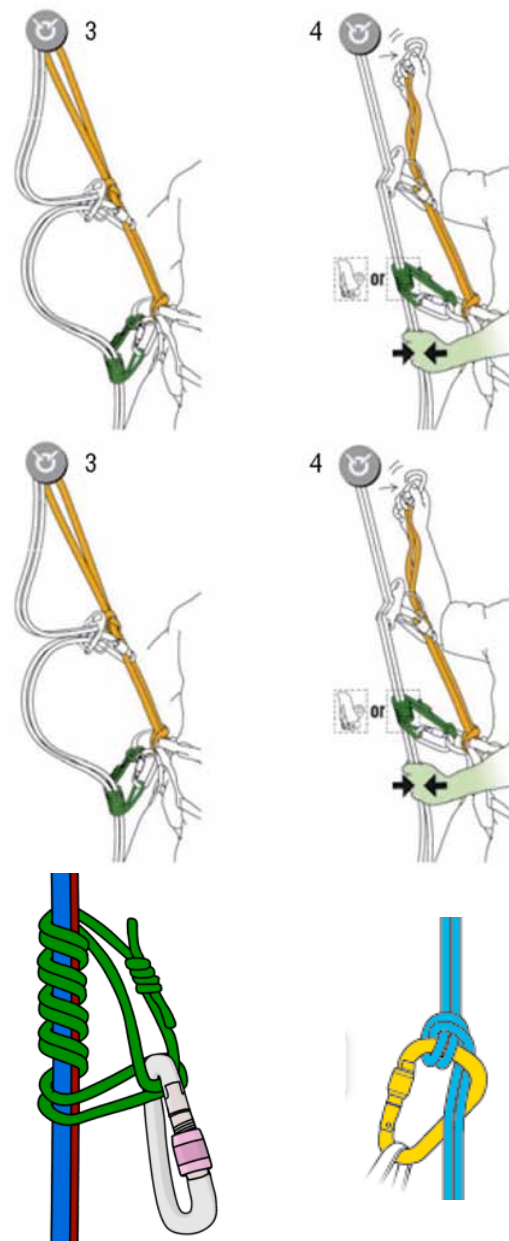
Na drugom kraju užeta, i to na oba kraja pojedinačno, navežemo po jedan stoper čvor, najčešće dupli ili trodupli zatezni. Ovo iz razloga da ukoliko ne obratimo pažnju ne bi moglo da nam iscuri celo uže kroz ruku i kroz spravu na koju se spuštamo. Zašto ne oba zajedno u jedan čvor? Pa iz razloga što se uže prolazeći kroz spravu uvrće, a čvor kojim bi bila spojena oba užeta, sprečio bi normalno i nezavisno izvtanje užadi, koje je posledica trenja u spravi za spuštanje.

Užad smotamo lepo na „knjigu“ i bacamo ih u pravcu abzajla, obično jedno pa drugo. Naravno pre bacanja uzvikujemo „Uže!“ Jer nikad se ne zna da li nekoga ima ispod, a i samo uže može da pokrene neki kamen.

Sledeći postupak (prethodna slika) u kraću omču šlinge ukopčavamo HMS sa spravom za abzajl. Na centralnu petlju kaubojcem ukopčavamo jednu kraću, zatvorenu prusikovu zamku i oko oba užeta pletemo modifikovani Mašardov čvor, tako što kraj prusike ukopčavamo karabinerom na osiguravajuću petlju i ovaj čvor nam služi kao auto-blok pri abzajlu u slučaju pada, gubitka kontrole ili bilo kada kad su nam potrebne obe ruke van užeta. Drugi način je klasičan Mašardov čvor (francuski prusik) kao na slici.

Drugi čvorovi koji se mogu upotrebiti kao auto-blok čvor su prusikov čvor, improvizovani prusikov čvor, ensa ali kao najpreporučljiviji sigurno je Mašard jer sigurno može da zadrži težinu alpiniste kada treba da stane i da ima slobodne obe ruke, bez obzira koliko težak ranac nosio, a lako se odblokira kada treba nastaviti sa abzajlom.

U nastavku pripreme za abzajl, uže provlačimo kroz spravu za spuštanje dok smo još osigurani na štandu. Zatežemo uže kroz spravu sve dok sprava ne preuzme našu težinu, pa olabavi gornji deo šlinge i omogući nam da je skinemo sa štanda. Ukoliko nemamo spravu za spuštanje (što se može desiti jedino ako je izgubimo), ukopčavamo se na užu pomoću HMS-a i polulađarskog čvora. Abzajl pomoću polulađarskog čvora se ne preporučuje

osim u prethodnom slučaju gubitka sprave za spuštanje iz razloga što poliesterski materijali od kojih je napravljena košuljica užeta, trenjem oslobađa veliku toplotu koja negativno utiče na HMS karabiner. Naravno, ni abrazivna dejstva užeta na karabineru nisu zanemarljiva.

Sad smo u poziciji za abzajl i polako se nagnemo unazad da sednemo u pojas, jednom rukom kontrolišemo užu i brzinu spuštanja a drugom rukom ovlaš držimo autoblok čvor u ruci, tako da omogućimo neometan protok užeta kroz njega. Ukoliko treba da se zaustavimo i da imamo slobodne ruke dovoljno je da pustimo autoblok čvor i on će zbog devijacije koja nastaje u čvoru da nas zaustavi. Na ruci kojom vršimo kontrolu abzajla potrebno je imati rukavicu sa kožnim ojačanjima na dlanu i prstima, u suštini ojačanje svuda gde užu ima kontakt sa rukom. Kontrola i tempo spuštanja se vrše blagim lomljenjem, nikako stiskanjem užeta u ruci. U početku težina dva užeta koja vise niz

smer spuštanja, svojom težinom koče kretanje alpiniste koji abzajluje, pogotovo ako se radi o nekom ko je manje telesne težine, pa se užu mora i podizati i gurati ovlaš kroz spravu sve dok ne krene normalno spuštanje.

Ovo je bazna tehnika koju moraju da upoznaju i stoprocentno savladaju svi polaznici alpinističkih škola, a kasnije se ova tehnika nadovezuje u neke druge druge tehnike i sisteme poput spasavanja palog partnera, tehnika abzajla na oštećenom užetu, tehnika abzajla preko čvora itd.

U nekom prethodnom periodu kod nas se abzajl radio bez predveza šlingom, a autoblok čvor se kačio na nožnu petlju na pojasu. Sprava za abzajl se kačila na centralnu petlju. To je bilo u redu sve dok ne bi došlo do nekog naglog zaustavljanja i prevelikog zatezanja autoblok čvora. Nožna petlja na kojoj je vezan čvor bi usled velikog zatezanja izbacila nogu iz ose abzajla, dala nepravilan položaj alpinisti i otežala mu posao oko deblokiranja čvora i nastavka abzajla. Još starija tehnika je podrazumevala autoblok čvor „iznad“ sprave za abzajl što je još više otežavalo deblokadu čvora i morali su se praviti dodatni sistemi kao u samospašavanju da bi se čvor rasteretio.

Sa aspekta bezbednosti kod abzajla više alpinista, trebalo bi da iskusnijeg alpinistu pustimo da abzajluje prvi iz više razloga. Prvi od razloga je da ispravi liniju abzajla i pronađe sledeći štand za abzajl. Da se uveri da užu ima dovoljnu dužinu a i da ispravi užu ukoliko se negde upetljalo. Prvi alpinista kontrolise i da užu ne ide negde preko oštih izbočina i polica na steni, preusmerava ga i upozorava sledeće na eventualne probleme. Drugi iskustvi ostaje kao zadnji, te kontrolise rad ostalih na štandu, razvezuje dodatnu šesticu i kompletno obeležava užu koje treba vući da bi se izvuklo užu kad svi budu dole.

Kod abzajla sa rancem na leđima potrebno je bar improvizovati grudni pojas, ukoliko ga nemamo, jer će nas

težina ranca vući unazad i u slučaju abzajla preko previsa može nas okrenuti na leđa, zbog niskog težišta sedežnog pojasa.

Prilikom abzajla moramo imati dobro upakovanu opremu, kao i upasanu odeću u pojas da nam ne bi nešto upalo u spravu za abzajl. Žene sa dugom kosom moraju pokupiti svu kosu ispod šlema. Deca i penjači krhke fizičke građe moraju imati grudni pojas bez obzira da li abzajluju sa rancem ili bez.

Prilikom abzajla obavezan je šlem na glavi. Šlem će nas spasiti ako dođe do pada kamena na onoga koji abzajluje ali i u slučaju gubitka kontrole prilikom abzajla i udarca glavom o stenu.

Abzajl sa aspekta užeta: Kad kažemo abzajl alpiniste ili penjača, obično se misli na abzajl na užetu sa kojim smo penjali. Pošto znamo da se penjanje obavlja sa dinamičkim užadima (užadima visokog koeficijenta istezanja) onda možemo reći da se abzajl na njima mora izvoditi polako i kontrolisano bez velikih oscilacija, naglih skokova i sl. Uža mora prolaziti kroz spravu konstantno do 1m/sek. ili sporije. Zbog svoje osobine da se jezgro i košuljica dinamičkog užeta puno istegnu pri dinamičkom udaru, kod abzajla na užu se deluje gotovo statičkom silom i to najviše na košuljicu koja ima kontakt i trenje u spravi, u slučaju brzog abzajla dolazi do svlačenja košuljice preko jezgra i efekta zarozane čarape. Sprave u kojima se kontrola abzajla vrši štipanjem (reverso, puž, gajd.), ne uvrću puno užu posle abzajla. Sprave koje kontrolu abzajla vrše trenjem (osmica, polulađarac), puno uvrću užu i povećavaju efekat zarozane čarape, pa je posle abzajla sa osmicom ili polulađarcem potrebno zategnuti užu u celoj dužini i istresti ga.

U slučaju da užu prilikom izvlačenja zaglavi u steni, potrebno je napraviti sistem kao kod samospašavanja i isprusičariti i rešiti problem, a to je neka druga tema. ■

Prolećni raspust na moru i steni

AOB družina krenula je put **Paklenice**
(Hrvatska) i ispunila ambiciozan plan u
potpunosti!...

Paklenica je nacionalni park u Hrvatskoj koji se prostire na površini od 96 km² na južnim obroncima Velebita. Posebno mesto u Paklenici zauzimaju šume crnog bora po čijoj smoli (paklini) je Paklenica najverovatnije i dobila ime. Smolu crnog bora lokalno stanovništvo je ranije koristilo u medicini, za zarastanje rana, osvetljenje i za premazivanje drvenih brodova. Obavezno treba pomenuti kanjone Male i Velike Paklenice koji se usecaju u Velebit i predstavljaju najlepší deo nacionalnog parka. Paklenicu godišnje poseti oko 100.000 ljudi od kojih je najveći deo penjača. Pored odličnih smerova u

nacionalnom parku postoji i nekoliko špilja i jama. U Paklenici svako može pronaći smer koji mu najviše odgovara, jer park ima oko 400 opremljenih i uređenih penjališta sa smerovima različitih težina, dužina, boltovanih ili tradicionalnih. Najveći broj sportskih smerova nalazi se u Klanjcima, najdužem delu kanjona Velike Paklenice.

Bližio se Uskrs, što je za nas u ovoj priči značilo i cela četiri slobodna dana. Trebalo ih je pametno iskoristiti, tako da je AOB družina počela polako da se okuplja i pravi planove za odlazak do Paklenice. Vreme je obećavalo i nagoveštavalo nam da će biti dobrog penjanja. U startu je

bilo dosta zainteresovanih za odlazak do Paklenice, pa kao i u svakoj priči - malo i odustajanja, pa prijavljivanja, tako da nas je na kraju u Paklenici ukupno bilo 22 (19 odraslih i troje dece).

Plan je bio da se krene u četvrtak 5. aprila posle posla. Ulaz u Nacionalni park se nalazi odmah pored mesta Stari grad, pa je nekako bilo i logično da tu sebi obezbedimo noćenje. Vukan i Dare su bili zaduženi za pregovaranje oko smeštaja za jedan deo ekipe, tako da je nas desetoro bilo smešteno u kampu „Rujno“ koji se nalazi u centru, udaljen je dva minuta hoda od plaže i dva kilometra od ulaska u

nacionalni park. U kampu postoji mogućnost iznajmljivanja mobilnih kućica za pet osoba površine 24 m². Mobilne kućice su opremljene jednom dvokrevetnom i jednom trokrevetnom sobom, dnevnim boravkom sa kuhinjom, kupatilom i terasom. U blizini kampa se nalaze prodavnica i restoran. Druga grupica od njih četvoro našla je smeštaj u kampu pored našeg, dok su ostali članovi bili u kući blizu nas. Veći deo ove družine je već provodio vreme tamo, dok je bilo nas kojima je ovo bio prvi odlazak.

Najvredniji su bili: Vukan, Jelena, Milica i Katarina koji su krenuli u četvrtak pre podne. Nekoliko sati kasnije kreće i

drugi auto, odnosno nas šestoro. Dogovor je bio da krenemo oko 15,30 h, ali sa malim zakašnjenjem krenuli smo negde oko 16,30 h. Tamo kada smo se skupili i počeli da popunjavamo svaku moguću rupicu slobodnog mesta u kolima sa stvarima počela je i kiša, koja nas je pratila skoro ceo put. U Starigrad stižemo negde oko jedan sat iza ponoći i brzo nalazimo naš kamp. Budne su nas sačekale Katarina i Milica. Raspoređujemo se po kućicama i brzo se spremamo za spavanje, jer je buđenje planirano u sedam sati.

PRVI DAN PENJANJA, PETAK, 6. APRIL

Ulaz u park se nalazi kilometar od magistrale gde je putokazima lepo obeleženo skretanje. Za ulazak u Nacionalni park „Paklenica“ iskoristili smo slovenačke kartice za popust. Od rampe ima još oko 1,5 km kolima do poslednjeg parkinga odakle se mora nastaviti pešaka. Naše dve kućice su se podelile tog dana u dve trojne i jednu dvojni navezu.

Dvojna naveza - Tajči i Milica su tog dana odlučile za početak da posete prijatelja. Popele su smer Prijatelju moj (80 m, 3). Milica kaže: „Na Paklenicu smo otišli s velikom željom i prijateljski nastrojeni, u tom duhu smo i pristupili prvom smeru. 'Prijatelju moj' se prijateljski ophodio prema našoj dvojnoj navezi u dva cuga. Kao što svaki prijatelj voli dobru šalu na račun onog drugog, ni naš smer nije

Statistike

Učesnici: Jelena Popić, Katarina Kukuruzović, Nina Stojadinović, Jovana Miličević, Tanja Andrijačić, Milica Đurić, Željko Naumović, Miroslav Zajić, Aleksandar Pešić, Darko Daljević, Vukan Hadžić, Pavle Košutić, Dušan Starinac, Nikola Đurić i Srđan Bosnić

Ispenjani smerovi:

Severni greben, ocena 3, 170 m (trojna naveza)
Prijatelju moj, ocena 3+, 80 m (dve dvojne naveze)
Josipa Debeljaka, ocena: 4a, 200 m (dve dvojne naveze)
Oprosti mi pape, ocena 4a, 110 m (dvojna i trojna naveza)
Izdruzeno rebro, ocena 4a, 200 m (dve dvojne naveze)
Zubatac, ocena 4a, 60 m (trojna naveza)
Cile, ocena 4b, 75 m (dvojna i trojna naveza)
Lidijin, ocena 5a, 90 m (trojna naveza)
Celjski stup, ocena 5a, 150 m (dvojna naveza)
Catch the rainbow, ocena 5a, 100 m (dvojna naveza)
Karabore, ocena 6a, 120 m (trojna naveza)
Mosoraški, ocena 6a 350 m (tri dvojne naveze)
Karamara sweet temptatios, ocena 6a+, 110 m (dvojna naveza)
Franz Hohensinn, ocena 6a+, 60 m (dvojna naveza)
Dreaming the lost friends, ocena 6a+, 100 m (dvojna naveza)
Blaghers in arms, ocena 6b, 70 m (dvojna naveza)
Saku, ocena 6c, 120 m (trojna naveza)
Klin, ocena 6c, 350 m (dvojna naveza)

omanuo u tome, pa je jedan bolt samotnjak doneo duh tradicije u naše penjanje i omeo nas u smeru, ali ne dugo.”

Trojna naveza - Srki, Dare i Joca (tj. ja) smo se odlučili za blok „Anića kuk“ i smer „Karabore“ (120 m, 5b). Smer ima četiri cuga. Planirali smo da krenemo u neki lakši smer, pošto nam je ovo bio prvi smer napolju posle zimskog perioda. Od samog početka i ulaska u smer pratile su nas razne dogodovštine. Meni lično je bilo zabavno i vrlo zanimljivo. Već na uslasku smo krenuli varijantom koja je teža, spojili dva cuga u jedan, nismo mogli da se odlučimo u trećem cugu da li ćemo na sidrište levo ili desno, pa pošto smo neodlučni, onda je bolje zauzeti oba. Napravili smo „malu“ gužvu ispod nas ali niko se nije ljutio, svi su bili strpljivi i dobro raspoloženi, pa smo na steni našli i nove drugare iz Nemačke i Austrije. Spust je bio abzajlom. Na kraju, kada smo sumirali utiske iz smeru, došli smo do zaključka da je smer malo teži nego što je ocenjen u vodiču.

Druga trojna naveza - Vukan, Jelena i Katarina penju „Severni greben“ (170 m, 3). Evo kako ga Joca opisuje: „Bilo je to opuštено penjanje, sa žurkom na kraju. Izlaz iz smeru, poslednji cug, je najverovatnije 'skrljan' bolderima, koji su zatrpali tu očekivanu trojčicu, tako da je u stvari taj momenat celom penjanju dao posebnu draž. Tu sam i zavolela peščane satove.”

Poslednji auto je u Paklenicu stigao oko podne, tako da je družina bila kompletna. Pridružili su nam se Željko, Tijana, Miroslav i Aca. Nakon što su se smestili Željko, Miroslav i Aca ulaze u smer „Cile“ (75 m, 4b). Njihova trojna naveza nije imala nekih problema u tom smeru i, kako kažu, smer je eksponiran, lako čitljiv sa veoma lepim hvatovima. Završava se na vrhu stene i dalje silazak niz krupan sipar. Društvo im je pravila omanja grupa koza koja se tu zatekla i ljubazno im ustupila mesto za prolazak i osiguranje. Miroslav kaže: „Mi smo njihovo konstantno blejanje iz šipražja pored smeru, u koje smo ih saterali, razumeli kao znak podrške, mada usled nedostatka

prevodioca i sa ove vremenske distance možda može biti protumačeno i kao znak negodovanja zbog smetnje. U svakom slučaju odličan smer za popodne i posle dugog puta iz Beograda. Odlični hvatovi i nema krušljivih detalja! Dva brza cuga sa završnim sidrištem na vrhu stene, gde može biti malo i gužve ako se nađete sa još dve naveze koje penju smerove pored u vreme špica.”

Na kraju dana smo svi počeli polako da se okupljamo na večeri kod čuvenog Dinka. Hrana je prelepa i za svaku preporuku.

DRUGI DAN PENJANJA, SUBOTA, 7. APRIL

Srki, Dare i ja ustajemo nešto ranije i čekamo Željka da dođe po nas. Delimo se u dve dvojne naveze i za taj dan odlučujemo se za „Mosoraški smer“ (350 m, 6a). Žurili smo da stignemo što pre ispod smeru, pošto je dosta popularan i znaju biti gužve u njemu. Sačekali smo nekoliko minuta dok je naveza ispred nas malo odmakla. Prvo ulaze Srki i Željko, pa Dare i ja. Smer se sastoji od 9 cugova, ali su neki mogli i da se spoje. Ima boltova ali je razmak između međuosiguranja popriličan tako da je

bilo i postavljanja opreme. Sedmi cug je najteži i to su naravno izveli Srki i Dare. Tu postoji mogućnost da se napravi gužva, jer prethodni cug je lakši i brzo se stiže do tog sidrišta. Tog dana na svakom sidrištu je bila po neka naveza. Penjali smo smer oko pet sati. Srki i Željko su izašli prvi, pa nešto kasnije i mi za njima. Na izlazu iz smera sreli smo Nikolu koji je sa svojom navezom upravo izašao iz smera, tako da smo svi zajedno krenuli nazad. Oni su tog dana penjali „Klin“ (350 m, 6c). Tada smo saznali da su Paja i Dušan baš kao i mi penjali „Mosoraški“, samo što su bili vredniji od nas i oni su bili prva naveza koja je tog dana ušla u smer. Prilikom silaska, na putiću smo ugledali jednu zmijicu koja je bila baš svetlih i jarih boja. Željko kaže da je bio poskok, u svakom slučaju lepši je od onih naših tmurnih, ovaj deluje vedrije.

Tajči i Milica tog dana penju u trojnoj navezi sa Katarinom. Na samom početku su odmah ušle u malu avanturu dvočasovnog gubljenja u pristupu. Kada su već bile na ivici da odustanu, nailaze na dugo očekivani blok i naravno smer. Penju smer „Oprosti mi pape“ (120 m, 4a). Milica kaže: „Iz tri cuga smo ga savladale, uživajući u penjanju, pogledu na more i Paklenicu. Spustile se niz sipar i šumsku stazu i tada otkrile pristupnu stazu. Pošto nas je ‘Oprosti mi pape’ razgalio, odlučile smo se da popnemo još jedan smer, ali u dvojnoj navezi. ‘Cile’ nam je bio odmah pri ruci i u kasno popodne uđosmo u smer. ‘Cile’ je bio izuzetno lep za penjanje. Drugi cug smo potcenile i naišle na iznenađujuće otpenjanje, više ne dozvoljavamo da nas protivnik iznenadi.“

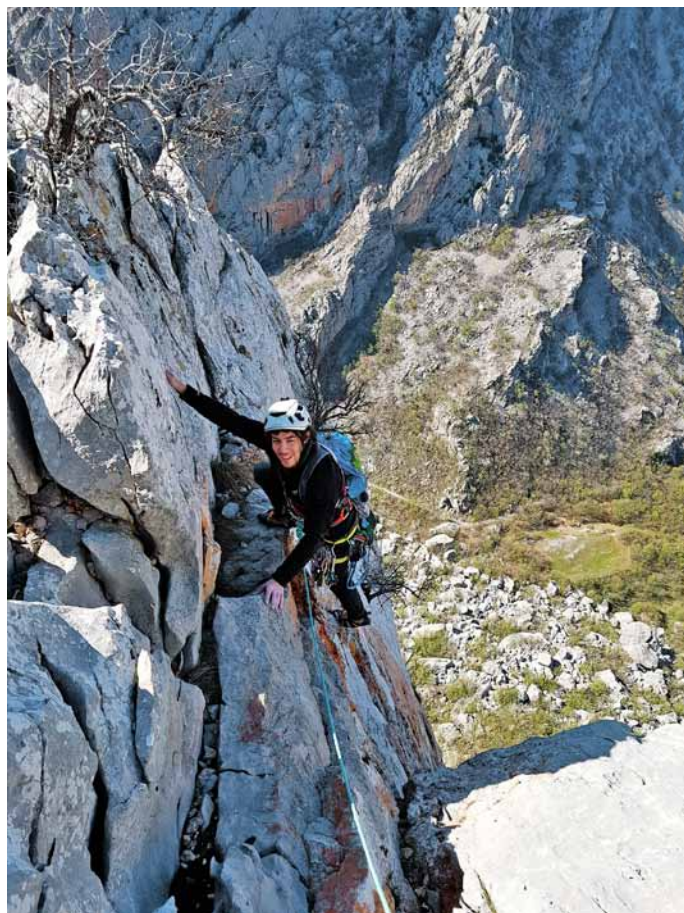
Pešić i Miroslav su drugog dana penjali smer ‘Izdruženo rebro’ (200m, 4b, blok Kuk Tisa). Miroslav kaže: „Od Josipa Debeljaka preko sipara na desno do podnožja stene. Smer je označen samo jednim boltom bez trouglaste pločice sa detaljima smera. Lagan ulazak sa malim detaljima i pogrešno postavljenom pločicom u detalju. Koristili smo frend za dodatnu sigurnost, mada u nekim opisima ima sedam cugova, mi smo imali samo pet. Posle četvrtog ima malo pešačenja do ulaza u peti cug. Naš peti cug, iako se ukazuje odlično sidrište na drvetu pred kraj, može se završiti i direktno na vrhu smera.“

Drugi smer koji su tog dana popeli bio je „Josipa Debeljaka“ (200 m, 4a, blok Kuk Tisa). U smeru ima dosta skinutih pločica. Opisuju ga kao veoma lep smer, u prvom cugu sa jednim jačim detaljem u previsu. Miroslav: „Savet prilikom penjanja je da se traže pločice ili stari boltovi kako se ne bi promašio malo smer i penjanje trad do datak po veoma lepoj i malo zahtevnijoj ploči (u našem slučaju).“ Iz oba smera silaz je preko krupnog sipara koji može da potraje.

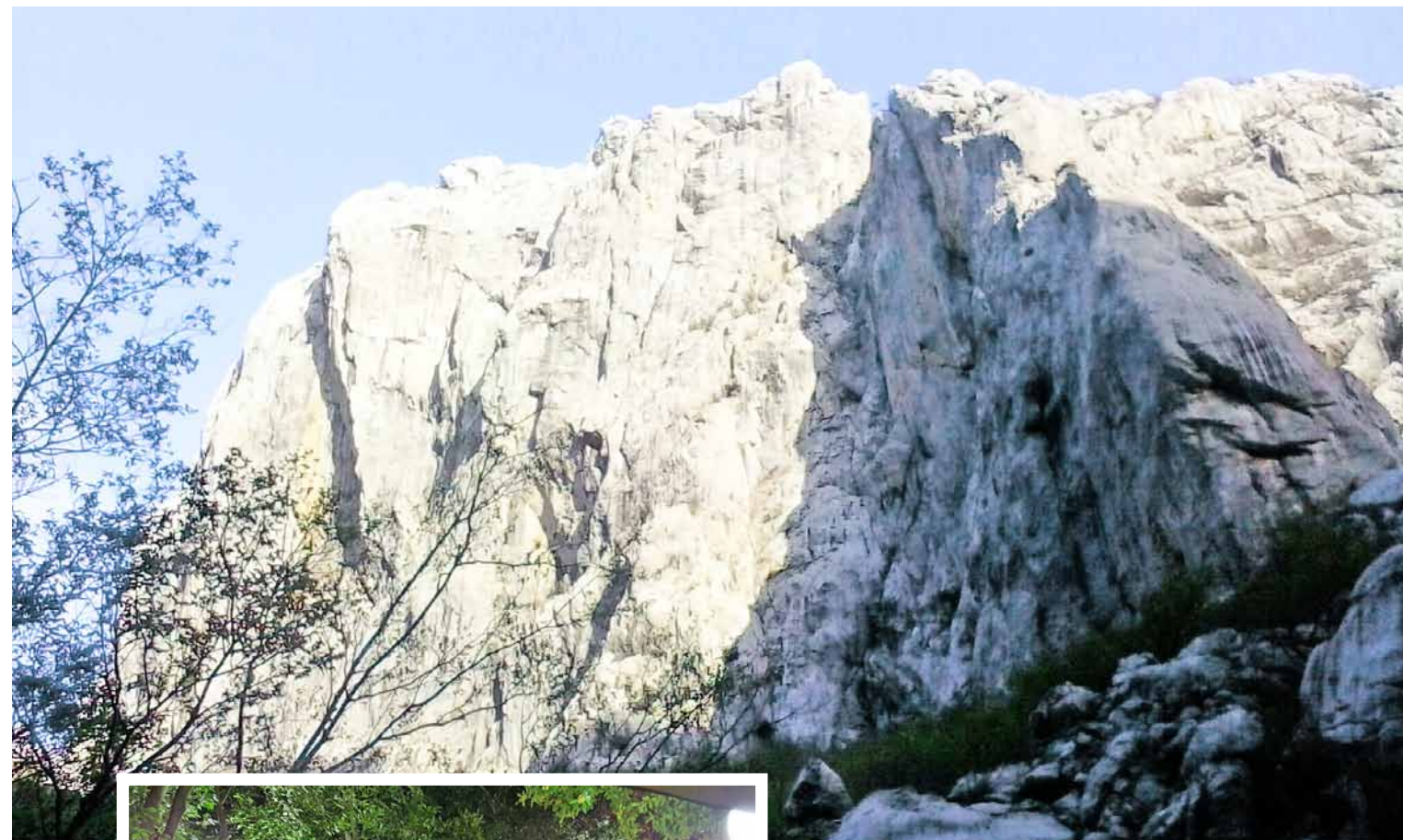
TRÉĆI DAN PENJANJA, NEDELJA, 8. APRIL

Odlučili smo da se naspavamo, pa kada ustanemo polako krenemo prema smerovima. Tog dana smo penjali nešto lakše. Nina, Srki i Željko su prvo otišli u „Lidijin smer“ (90 m, 5a), pa posle njega Srki i Željko, kao dvojna naveza, ulaze u „Celjski stup“ (150 m, 5a).

Za to vreme Dare i ja odlazimo u Anića kuk i tražimo smer „Catch the rainbow“ (100 m, 5a). Nema pločice sa nazivom smera, ali je odmah desno od smera „Kapetan Pelinkovac“ koji ima obeležen ulaz. Odatle se vidi gore

veliko drvo i pored njega sa leve strane sidrište. Prvi cug je lagan i nema boltova, ali ima dosta mesta za međuosiguranja. U drugom cugu smo pokušavali da „uhvatimo dugu“, pošto se preči na desno i pukotina je u obliku duge. Hvatovi su u pukotini, koja je nenormalno oštra, dok gazova nema nego se ide samo na trenje. Taj deo je vodio Dare. Bio je vrlo zanimljiv cug, meni ne baš lagan ali sam uspela nekako da dođem do kraja duge. Treći cug je na početku imao dva bolta i do kraja ništa. Bilo je dosta pešćanika za međuosiguranja, ali i mali milion ostavljenih prusika, tako da sam bila ubeđena da sam u nekom momentu promašila smer. Stigla sam do kraja ali nisam videla sidrište, pa sam ga napravila na drvetu. U nekom momentu dok sam osiguravala Dareta, gle čuda, pojavilo se sidrište (sa dva bolta) meni odmah iza leđa. Nisam mogla da verujem - kakva magija. Mislila sam da to može samo meni da se dogodi, ali posle iz raznih priča sam saznala da ipak nisam jedina. Spustili smo se abzajlom i krenuli prema Srkiju i Željku, koji su u tom trenutku penjali „Celjski stup“. Na putu do tamo nas je srelo krdo divokoza. Prolazile su pored nas. Bilo je slatkih beba, ali bilo je i mužjaka sa ogromnim rogovima. Nisam do sada imala prilike da ih vidim tako blizu i nisu mi se nešto svideli. Kada smo stigli do Srkija i Željka odlučili smo da ipak ne ulazimo u smer, jer je već bilo kasno, tako da smo ostali tu pored na sportačima. Ubrzo su stigli Miroslav i Pešić koji su tog dana penjali smer „Oprosti mi pape“ (110 m, 4a, blok Veliki Vitrenik.). Smer ima odličan prilaz kroz šumicu sa dosta hladovine, malo sipara i smer je odmah sa desne strane po izlasku iz šume. Stena nije krušljiva i nakon par cugova izlazi se na vrh odakle se vijuga do

startne pozicije na izlasku iz šumice. Boltovi su svi na mestu. Nakon „Oprosti mi pape“, popeli su smer „Prijatelju moj“ (80 m, 3).

Miroslav ističe: „Kao na početku ove posete Paklenici u ovom bloku nas je dočekao životinjski predstavnik, u ovom slučaju zmija. Jedina koju smo sreli na ovom putovanju. Smer je teži nego što je opisano u vodiču, sa jednim visećim sidrištem na polovini smera.“

U trojnoj navezi penju Tajči, Milica i Katarina. Imale su u planu smer „Izdruženo rebro“. Ovog puta pronalazak bloka je bio lak, ali ne i pronalazak smera. Kao što Milica kaže: „Izdruženo rebro se pretvorio kao Uskrsnja potraga za zakopanim jajetom.“ Kada su pronašle smer, već je bilo kasno za ulazak u 200 m kao trojna naveza, tako da su se

spustile do donjeg grebena i smera „Zubatac“. Popele su kraću verziju od 60 m, abzajlovale i u povratku pronašle savršeno mesto pored mora za posmatranje zalaska Sunca.

Vukan i Jelena tog dana su se odlučili za smer „Izdruženo rebro“ (200 m, 4a). Smer im se nešto nije baš svideo, Jelena čak smatra da je potpuno nepotreban i preporučuje da se taj smer zaobiđe. Bio im je jedino zanimljiv treći cug i možda bi mogla neka skraćena varijanta. Prethodnih dana su popeli i „Oprosti mi pape“ za koji kažu da je čista uživancija, „Prijatelju moj“ i jednog „Debeljka“, odnosno smer „Josipa Debeljaka“.

Kraj dana smo kao i svih prethodnih dočekali naravno, ponovo kod Dinka, gde je i nastala jedina fotografija, cele grupe na okupu. Kao i što Jelena kaže ni tu nismo izneverili, bili smo najbrojniji i najglasniji svake večeri.

U ponedjeljak 9. aprila je bio planiran povratak. Nikola i njegov deo ekipe ustaju ranom zorom i odlaze na penjanje, dok većina ostale družine pre podne provodi na plaži uz kaficu. Bilo je i hrabrih, tačnije jedan najhrabriji među nama koji se usudio i na kupanje u moru. Naravno - Srki. Nešto kasnije prošao je i jedan delfin. Polako smo se spakovali i krenuli oko 12 h. U Beogradu smo bili uveče, negde oko pola deset sa usputnim pauzama i zadržavanjem u Zagrebu.

Kao što je Srki rekao: „Od poznate statistike 3,5 dana penjanja, 15 AOB penjača, 22 popeta smera, dok su orada, brancin, lignje, travarica, orahovača i graševina stradali u još uvek neutvrđenom broju. Sve u svemu, jedan vrlo podnošljiv život.“

JOVANA MILIČEVIĆ

KES „ARMADILLO”

Armadillo u akciji

Održana **Združena metodsko-pokazna vežba „Ovčar Banja 2018.”**, a članovi KES „Armadillo” imali značajnu ulogu...

Kao društveno odgovoran klub, KES „Armadillo“, pored toga što pomaže rad različitih udruženja, institucija i pojedinaca, neguje i odgovornost prema lokalnoj zajednici. Kroz dobru saradnju sa svim činiocima lokalne uprave grada Čačka, prepoznata je potreba za jačanjem kapaciteta sistema zaštite i spasavanja ljudi, materijalnih dobara i životne sredine pomoću specifičnih sportskih znanja i veština članova KES „Armadillo“.

Po ugledu na slovenačke lokalne institucije spasavanja sa kojima sarađujemo niz godina, primenili smo taj sistem saradnje sa Gradskim štabom za vanredne situacije za teritoriju grada Čačka. Prednost ovog sistema saradnje je dobro poznavanje domaćeg terena što omogućava lakše i brže delovanje u ugroženim oblastima.

Prilikom da na neposredan način i zajedničkim snagama pokažemo da je sistem civilne zaštite u Čačku kompletan dobili smo u sredu, 23. maja, u okviru Združene methodske pokazne vežbe u Ovčar Banji.

Učestvovali su: Vatrogasno-spasilačka četa Čačak, Policijska uprava Čačak, Hitna pomoć, Javno komunalno preduzeće „Parking servis“, Elektroprivreda Srbije, Šumska uprava Čačak, Turistička organizacija Čačak, Udruženje vet-

erana 63. padobranske brigade, ronilački klub jedinice civilne zaštite opšte namene, meštani Ovčar Banje, i KES „Armadillo“.

Tokom četrdeset minuta vežbe, 55 učesnika prikazalo je spasavanje putnika zaglavljeno u automobilu pored vode i u vodi. Takođe je prikazana evakuacija ugroženih u šumskom požaru blizu reke.

- Sve ovo što radimo je u suštini deo preventivnih aktivnosti sa ciljem da gradski štab bude jedan uigran, jedinstven, dobro uvežban tim sa razrađenim sistemom rukovođenja, komandovanja - rekao je komandir vežbe Miroslav Vukosavljević.

Načelnik Gradskog štaba za vanredne situacije Bratislav Zečević kaže da je učešće kluba ekstremnih sportova „Armadillo“ zapravo najvažnije na pokaznoj vežbi u Ovčar Banji.

- Mi ćemo pokazati da je sistem civilne zaštite u Čačku kompletan, jer ne posedujemo samo mehanizaciju jedinice opšte namene već i klubove koji se bave ekstremnim sportovima, zatim klub u Preljini gde su nam svakog časa na raspolaganju avioni. Imamo i radio amatere i druge subjekte sistema zaštite i spasavanja - istakao je Zečević.

On je naglasio da Gradski štab na svaki izazov i pretnju može da odgovori, te žele da pokažu građanima da mogu imati puno

poverenje u Grad Čačak i Gradski štab za vanredne situacije.

- Na ovoj padini, sto desetero

dece iz Lazarevca je spasavano tokom jedne novembarske noći, tako da je sam lokalitet intere-

santan vezano za događaje u kojima učestvuju svi oni pripadnici različitih službi koji učestvuju u zaštiti i spađavanju ovog stanovništva - podseća Dragiša Bročić, načelnik Odeljenja za vanredne situacije u Čačku.

KES „Armadillo“ je učešćem na ovoj vežbi pokazao da je sport je sastavni deo identiteta građana Čačka i čini nas boljim i spremnijim za izazove savremenog sveta i potreba, i kao zajednicu i pojedinačno. Ovom vežbom pokazali smo da zajedničkim snagama možemo odgovoriti na izazove koje našem gradu donose vanredne situacije.

DANIJELA BABOVIĆ
KES „ARMADILLO“

Obuća Idemo donom!

Kako nastaju planinarske cipele? - nije toliko važno pitanje, koliko je bitno šta to znači prilikom njihovog odabira i kupovine...

Cipela je nešto što nas kroz civilizaciju prati već... Pa, mogli bismo reći oduvek. Baš kao što je bolje biti bogat nego siromašan, tako je uvek bilo bolje biti obuven, nego bos gazati po trnju... Danas, čini se, pored najnovijih tehnologija i svih mogućih i nemogućih materijala, teško možete pronaći lošu cipelu, a posebno planinarsku. Međutim, nije retkost da vam upravo one - visokotehnološke - zinu već posle nekoliko nošenja. U čemu je problem?

STOPALA KOJA KVARE CIPELE

Svaka cipela se sastoji od gornjeg spolnog dela, unutrašnje postave, potplate i đona. Ukoliko su u pitanju klasične planinarske cipele, gornji deo će biti čvrst, izrađen od goreteksa, kože ili veštačke kože, ili sistema membrana koje omogućavaju disanje stopala, a sprečavaju prodiranje vode. Unutrašnja postava kod ovih vrsta cipela obično se sastoji od izolacionih slojeva i punjenja koje obezbeđuju udobnost. Potplata je sistem uložaka i struktura koje cipeli daju čvrstoću i sprečavaju prodiranje vlage s donje strane, dok je đon zapravo samo gumena platforma sa kramponima. Sve ovo je dobro spojeno - sašiveno, ulepljeno, zakucano, zavareno... - a često i opšiveno gumenom trakom

kako bi se sprečilo prodiranje vode na rizičnom spoju gornjeg dela cipele i đona. Budući da se danas koriste specijalne vrste lepkova, veća je verovatnoća da se materijal pokida, nego da se ovaj spoj odlepi. Ipak, tolike su planinarske cipele „prozevale“ bez obzira na kvalitet i proizvođača. Uzrok tome su naša stopala.

Svako od nas ima specifičan oblik stopala, gazi drugačije i ima različite tačke oslonca. Setite se samo kako izgleda đon vaše „gradske cipele“ posle jedne sezone! Asfalt je „pojeo“ neke delove đona, a neki su, čini se - nederuti. Ovo isto se dešava i u unutrašnjosti cipele. Delovi našeg stopala prosto upiru u pojedine tačke, čak i kada nosimo odgovarajući broj. Na tim mestima materijal se tegli i popušta, te remeti okolne strukture spojene šivenjem ili lepljenjem. Zbog toga je važno birati cipele za koje znamo da imaju dobru konstrukciju i kvalitetno našivanje tabanice. Zvuči komplikovano, a zapravo nije...

KLASIK SPOJ

Spajanje gornjeg dela cipele sa donjim može se izvesti na nekoliko načina. Najjednostavnije je to učiniti tako što se napušteni materijal gornjeg dela obuće podvuče pod potplatu i učvrsti, nakon čega se cipele spajaju na donje strukture - nekada ekserčićima, a danas lepkom. Kako je kontaktna površina s lepkom relativno mala (oko 1 cm) ovo baš i nije neka čvrsta

veza, te je je klasik spoj rezervisan za „gradske cipele“. Kod sportske obuće, koja se izlaže velikom naporu, ova metoda se zaobilazi u širokom luku i koristi se kombinovana metoda šivenja i lepljenja.

SLIP SPOJ

Ova vrsta podrazumeva sistem šivenja gornjih slojeva cipele celom dužinom i lepljenja za donje strukture. Koristi se za izradu najfleksibilnijih cipela, laganih trekking ili trkačkih patika. Budući da gornji deo obuće ne čini više debelih membrana, već mrežica ili tanji slojevi poliestera, oni su ostavljeni dovoljno dugački i oblikovani su tako da se idealno sreću na sredini gazišta. Kada se ove strane spoje, gornji deo se zagreje parom i zateže, a mašina na dnu pravi čvrst šav. Gornji deo se zatim hladi i opušta kako bi se odole mogli postaviti potplata i đon.

STROBEL SPOJ

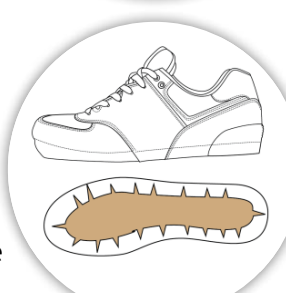
Strobel je trajan i pouzdan spoj za „sportsku eleganciju“ i sportsku obuću šireg đona (skejterske patike, na primer). Postupak je veoma sličan kao i kod slip spoja, samo postoji dodatak - donja membrana, koja se šivenjem po ivici i spaja s gornjim delom. Ovaj materijal je dosta krut i prilikom šivenja cipela zadržava finalni oblik. Nakon toga, baš kao i u prethodnom slučaju, cipela se hladi i priprema za lepljenje slojeva gazišta.

VARIJACIJE S PREKOLOPOM

Kako bi se postigla čvršća veza, u slučajevima kada zbog predebelog gornjeg dela cipele slip spoj nije moguć, koristi se tehnika „napuštanja“ najčvršćeg (gornjeg) sloja, pozajmljena iz klasičnog spoja. U tom slučaju cipela se šije strobel metodom, ali je gornji materijal ostavi malo duži, pa se on podvije ispod sloja potplate (nekada pravljene od vrste kartona, a danas uglavnom plastike) i tek onda lepi za donje slojeve potplate i đon.

Na ovaj način se mogu ojačati prsti, tako što se „napusti“ materijal koji formira „kapu“ cipele i tada je obuća namenjena za trekking i dvoranske sportove (košarka, odbojka...). Ukoliko, pak, na isti način ojačate zadnji deo cipele, dobijate obuću za bildere, dizače tegova i sve one sportove koji proizvode veliki pritisak na zadnju ložu. Kada se napravi preklap celim obimom stopala - imate prave planinarske cipele.

Ovo su bile osnove izrade obuće, i tehnologija je danas manje-više ista. Ipak, gotovo svaki proizvođač ima neku svoju „malu tajnu“. Postoje konstrukcije poput „Blake“, „Blake/Rapid“, „Goodyear welt“, „Nor-

Upoznajte svoju obuću

1 Anatomska manžetna

2 Porozni materijal za ventilaciju

3 Gumena zaštita

4 ABSS (Ankle Bone Support System) zaštita za zglobove

5 Goreteks barijera - štiti od vlage, a prozračna je

6 Ojačanje za petu

7 Poliuretanski šok absorber - deo potplate koja pruža veću stabilnost

8 Vibram đon - lak, sa self-cleaning šarom, obezbeđuje dobro trenje na raznim terenima

9 DTL (Dual Tech Lining) tehnologija izrade unutrašnje obloge garantuje bezbednost i dobru ventilaciju stopala

10 Meka potplata za bolju stabilnost i komfor

11 Šina od tvrde gume za bolju stabilnost

12 Zamenjivi uložak sprečava znojenje i neprijatan miris. Konstruisan je tako da odvodi vlagu dalje od stopala

13 Ojačanje vrha izrađeno od tvrde plastike

wegian Storm Welt", „Stitch down Veldtschoen welt"... „Bologna Construction" ako ste baš fenseri i hipsteri... Međutim, ovi nazivi ne treba da vas opterećuju, jer to su sve načini na koje se ojačava osnovni „strobel" šav. Cilj je izabrati udobne i pouzdane cipele koje garantuju upotrebu atestiranih materijala, vrhunskih veziva i, ono što je najvažnije - kvalitetne spojeve.

U DUĆANU

Kada kupujete planinarske cipele posebnu pažnju obratite na deklaraciju. U njoj možete pronaći korisne podatke o materijalima, a ona treba da sadrži i ključnu reči „Board Lasting". To znači da su gornji slojevi pokrova cipele dobro podvučeni i pričvršćeni, tako da su manje šanse da vam cipele „prolaju".

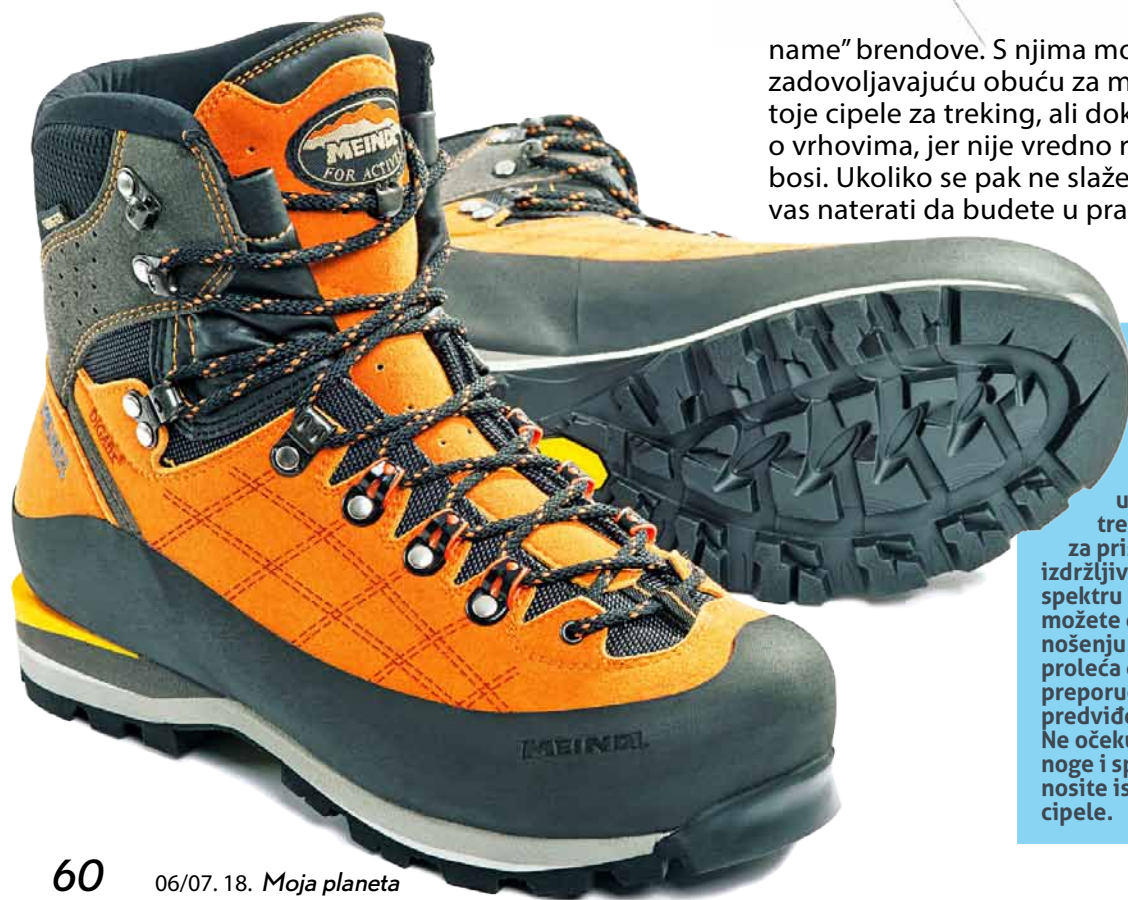
Nećemo isticati brendove, ali ćemo napraviti jasnu podjelu: dajte prednost proizvođaču koji se pre svega bavi planinarskom obućom. To znači da je najverovatnije u svojoj laboratoriji osmislio, razvio i patentirao specijalne materijale, te da ima sopstvenu tehnologiju kako bi unapredio način šivenja i lepljenja. Sigurno ima jedinstvene i dobro čuvane recepture za lepkove, baš kao što su i razne mešavine gume koje će se naći na đonovima stroga poslovna tajna. Garancija na njihove proizvode traje najmanje godinu dana, a čak i kada nešto krene nizbrdo - možete očekivati da ćete biti obeštećeni. Cena... Da, sigurno je veća, ali obećani kvalitet garantuje godine intimnog druženja po najnegostoljubivijim terenima.

S druge strane... Razni brendovi koji u ponudi istovremeno imaju sportsku obuću, satove, šipke za šator, vesla i pomoćne točkove za bicikl - zapravo samo štampaju svoj logo na različite „no

name" brendove. S njima možete imati sreće i kupiti zadovoljavajuću obuću za malo novca. Biće to pristojne cipele za trekking, ali dok ste u njima - ne sanjajte o vrhovima, jer nije vredno rizika da do kuće gacate bos. Ukoliko se pak ne slažete s nama - ne možemo vas naterati da budete u pravu... ■

Pre nego što se odlučite za kupovinu, dobro se raspitajte o karakteristikama konkretnog modela, pošto svaki proizvođač ima namensku obuću za razne uslove i terene. Cipela za trekking veoma je slična obući za pristup smeri, ali je daleko izdržljivija i pouzdanija na širokom spektru terena. Većina obuće koju možete da kupite namenjena je nošenju u suvim uslovima ili od proleća do jeseni. Takve cipele nije preporučljivo nositi i zimi, jer nisu predviđene za upotrebu na hladnoći. Ne očekujte od njih da čuvaju vaše noge i spreče prodor vlage. Zimi nosite isključivo zimske planinarske cipele.

www.popustinaputovanja.rs

NAJPOVOLJNIJI ARANŽMANI
NA JEDNOM MESTU

Najčešće stanja i bolesti stopala ŠTA MUČI VAŠU NOGU?

Bilo da ste trkač, planinar ili penjač - sigurno imate neki specifičan problem s obućom i stopalima. Da li su to žuljevi ili kurje oko? Možda neprijatan miris iz cipele? Prepoznajte svoju muku i reagujte pre nego što postane hronično...

Planinari i penjači često kubure sa zgužvanim prstićima i crnim noktima. I najudobnije cipele će tokom celodnevnog hodanja ostaviti nekakvog traga na vašim nogama, a o penjačicama i da ne govorimo. A šta ćemo s trkačima i ultratrailerima? Njihova stopala takođe puno trpe, pa kurje oko, „divlja kost“ na peti, pa čak i čukalj, nisu im strani. Kako uživati u prirodi i imati normalna stopala? Budite hrabri i pročitajte!

ATLETSKO STOPALO

Šta je to: Atletsko stopalo je gljivična infekcija koja zahvata kožu stopala

i nokte. Manifestuje se neprijatnim mirisom nogu i svrabom. Vremenom, usled rada gljivica, koža postaje suva i crvena, često je ispucala i peruta se.

Nokti menjaju boju u žutu ili braon. Ukratko, ne baš prijatno stanje... Infekcija se prenosi preko vlažnih površina (najčešće na bazenu i javnim kupatilima), a pogoduje joj vlažna klima u obući.

Šta činiti: Nemojte hodati bos po pločicama, već koristite papuče. Redovna higijena nogu je obavezna, kao i suva obuća i čarape.

Kako se leči: Gljivična oboljenja se leče antimikoticima ali je neophodno sprovesti i preporučene higijenske mere. Ukoliko lokalna primena masti ne pomaže, neophodno je uzimati tablete. Nije preporučljivo samolečenje, već uvek zatražite pomoć dermatologa.

CRNI NOKTI

Šta je to: Crni nokti zapravo su krvni podlivi koji se javljaju od nagnječenja i lakše ćete ih zaraditi ako „gajite“ duže nokte. Međutim, mogu se javiti čak i kada ste uredni, ali nosite penjačice ili neadekvatnu obuću.

Šta činiti: Ukoliko samo odsećete nokte „do panja“, možda ste sebi napravili medvedu uslugu. Duboko

REDOVNA HIGIJENA STOPALA

Svakodnevno perite noge mlakom vodom i sapunom, uz povremeno (jednom nedeljno) uklanjanje naslaga „mrtve kože“ pomoću turpije za pete.

Stopala treba dobro osušiti, budući da vlaga pogoduje bujanju mikroorganizama.

Obujte čiste i suve čarape. Ukoliko imate osetljivu kožu, koristite čarape od prirodnih materijala.

Napomena: Preventivno možete koristiti dezodoranse za stopala.

sečenje ostavlja nezaštićen sloj kože preko kojeg bi inače prelazio nokat, što može da dovede do iritacije i stvaranja žulja. Pored toga, ako odete preduboko, možete oštetiti tkivo i nerve ispod nokta, što u uslovima smanjene higijene nogu može izazvati upalu. Ukoliko nokte ostavite predugačkim - evo nevolje s nabi-
janjem prstiju pri silasku i ne ginu vam modri nokti, a možda i gubitak nokatne ploče, što nije prijatno, a ni lepo za oko.

Kako se leči: Ako ste zaradili crne nokte, tu nema pomoći, jer je potrebno da prođe neko vreme kako bi vaše telo razgradilo krv koja je napustila kapilare usled konstantnog pritiska. Što se tiče estetike, pak, možete

kupite lak za nokte u boji kože! Ništa strašno čak iako ste dečak.

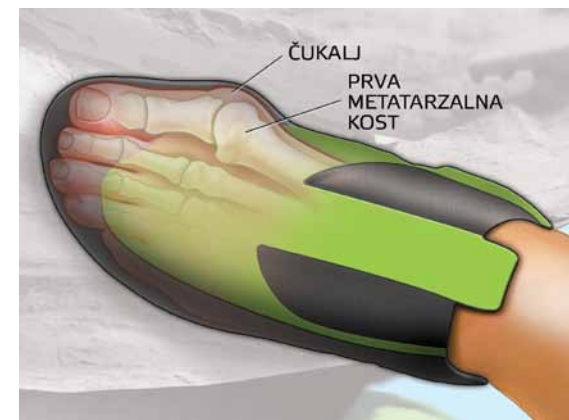
ČUKALJ

Šta je to: Bolna izraslina u korenu palca na nozi zapravo je koštano i

KAKO NOŠENJE PENJAČICA POGODUJE DEFORMITETU STOPALA?

Penjačica mora dobro da paše na stopalo, budući da predstavlja prirodni produžetak vašeg ekstremiteta kojim pouzdano možete da

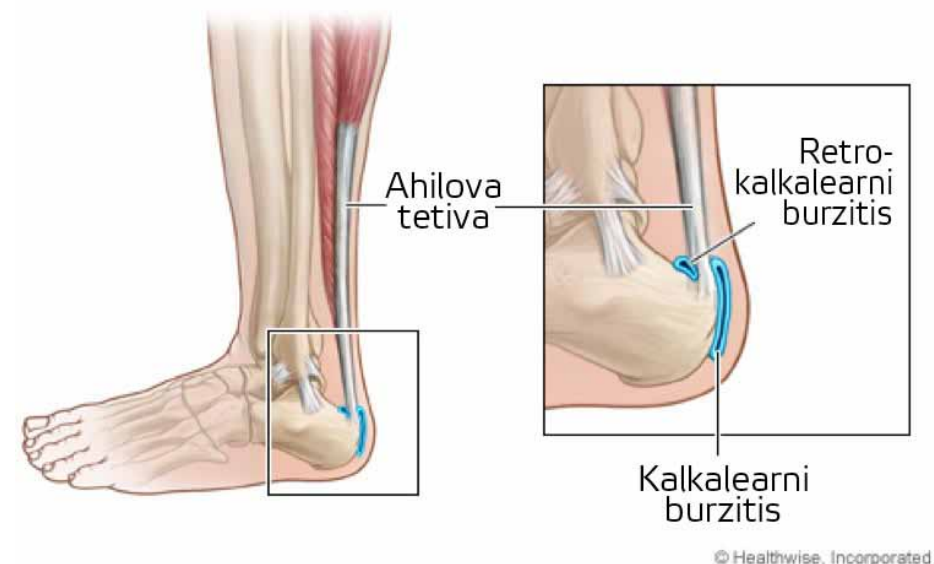
se oslonite i na veoma male površine stene. Zato je ova obuća uvek malo tesna. Na levom crtežu prikazan je deformitet: natekli čukalj i prva metatarsalna kost koju koštana izraslina gura van ose stopala. Na desnoj fotografiji vidi se realna proporcija „stezanja“ penjačice u odnosu na bosu nogu. Dosta je tesno!

hrskavičavo uvećanje, koje često prati i deformacija stopala, iliti zakrivljenje palca prema prstima uz pomeranje metatarzalne kosti. Veoma je retka pojava da se zglobov zakrivi van ose stopala, a da ne dođe do formiranja zadebnjanja. Ovo je veoma bolno stanje. Javlja se usled neudobne obuće (visoke potpetice, tesne i špicaste cipele), ali može biti i nasledno. Češće je zastupljeno kod žena i osoba sa spuštanim lukom stopala („ravni tabani“). Najzad, može biti i posledica nekih drugih bolesti, kao što su giht ili reumatoidni artritis. **Šta činiti:** Pored obavezne udobne obuće sa širim prednjim delom, neophodno je voditi računa o stopalima kada ona nisu u funkciji - u časovima odmora i noću. Nizom vežbi i ortopedskih pomagala (separator za palac, umetak sa flasterom, ortopedski uložak...) može se bitno poboljšati stanje stopala i udobnost obuće. Iako nije uputno dugo hodati, to svakako ne znači da su vaši planinarski dani odbrojani!

Kako se leči: Treba znati da se radi o hroničnom progresivnom oboljenju i da se deformitet neće povući čak i kada se upotrebljavaju sve ortopedске metode. Naprotiv, stanje će se vremenom samo pogoršavati. Kada vežbe i ortopedска pomagala više ne budu od koristi, jedini izlaz iz muka je operativno lečenje. Nažalost, čak ni skalpel nije garancija da se čukalj neće vratiti.

„DIVLJA KOST“ NA PETI

Šta je to: Ono što mi zovemo „divljom“ kosti, izbočenom petom ili samo džombom na peti, zapravo je retrokalkanealni burzitis, dok se u veoma retkim slučajevima radi o ganglionu. Ukratko: može biti neprijatno, ali ništa strašno. Retrokalkanealni burzitis ili Haglundova peta nastaje usled upale i otoka mekih tkiva na zadnjoj strani petne kosti, obično na mestu gde za nju prirašćuje Ahilova tetiva. Lokalna upala nastaje usled pritiska neadekvatne obuće, pre svega sportske (ali i cipela sa visokom potpeticom), a manifestuje se tvrdim potkožnim izraslinama. Ganglion je, pak, bezazlena cista ispunjena želatinoznom materijom i daleko je ređa, a posebno u zoni pete.

Šta činiti: Nosite udobnu obuću koja ne pravi pritisak na pete. Kada kupujete obuću, gledajte da se u zoni pete ne nalaze šavovi, da je obloga meka i dovoljno debela. Ako primetite da se vaša obuća brzo troši u zoni pete, potražite

pomoć od ortopeda, koji će vam preporučiti vežbe za stopala. Od velike pomoći može da bude i prosto propinjanje na prste.

Kako se leči: U bolnoj fazi leči se ledenim oblozima, s ciljem da se smanji upala. Kada „džombe“ prestanu da bole, može se krenuti s preporučenom terapijom poput ultrazvučne ili laserske, s obaveznom fizioterapijom, odnosno vežbama koje će povećati fleksibilnost tetive i ojačati mišiće stopala. Naravno, treba pronaći i adekvatnu obuću sa mekšim oblogama na petama, te obavezno koristiti sportski ortopedski uložak.

KURJE OKO

Šta je to: Clavus ili kurje oko je tvrdo zadebljanje na koži. Javlja se na tabanima, peti ili prstima, na mestima gde je koža izložena stalnom trenju i pritisku obuće. Meki oblici se javljaju među prstima kao posledica pritiska „koža na kožu“ i znojenja, dok tvrdi oblici nastaju usled dugotrajnog pritiska obuće i česti su kod trkača. Posebno su podložni ljudi s visokim lukom stopala jer u hodu više naprežu prednji deo stopala. Mogu biti neprimetni, ali i izuzetno bolni, budući da se nekada ispod klavusa stvara burza (džep ispunjen limfnom tečnošću) i stvara dodatni pritisak.

Šta činiti: Pored obezbeđivanja udobne obuće i čarapa, neophodno je da povremeno uklanjate zadebljanja na koži stopala. S godinama, stopala dobijaju sve više slojeva mrtve kože, što posebno pogoduje stvaranju kurjih očiju, ali i bujanju gljivica. Pored „tvrdih peta“ neophodno je da obradite pažnju i na druge ugrožene zone, poput spoljne strane palca i tabane.

Nemojte koristiti takozvani kamen za pete, jer je to materijal koji ne možete dobro očistiti, pa će veoma brzo postati izvor mikroorganizama. Najbolje je da koristite metalnu turpiju za pete i da je svaki put dobro operete i dezinfikujete. Da li treba da skrećemo posebnu pažnju na to da je turpija za pete lični pribor i ne deli se s prijateljima i rodbinom?

Kako se leči: Teško. Postoji više hemijskih sredstava koja bukvalno izjedaju naslage kože, a preporučuju se i razne pedikirske tehnike (struganje, isecanje...). Najbolje je da se obratite stručnjaku, koji će izabrati način da vam pomogne. Nažalost, u velikom broju slučajeva ovo nije garancija da ste se rastosiljali problema. Problem će nestati tek kada pritisak na tu tačku nestane.

PLANTARNE BRADAVICE

Šta je to: Plantarne bradavice na stopalima, baš kao i one na rukama, uzrokuje HPV tip 1, iliti - virus!

Ispoljavaju se kao deformacije kože koje su usled pritiska spljoštene i okružene rožnatim izraslinama. Često su bolne, a za razliku od kurjih očiju, nakon uklanjanja gornjih slojeva vidljive su crne tačkice, što je zapravo kapilarno krvarenje.

Šta činiti: Ako niste stručnjak - ništa. Neophodno je da se obratite dermatologu koji će vam dati odgovarajuću terapiju. Ukoliko sami budete prčkali po nogama - možete napraviti više štete nego koristi.

Kako se leči: Pored upotrebe hemijskih sredstava u vidu namaza ili flastera, bradavice se mogu spržiti laserom ili pak zamrznuti. Budući da su ove bradavice spljoštene, krioterapija se koristi ređe.

URASLI NOKAT

Šta je to: Kada bočne ivice nokatne ploče počnu preterano da pritiskaju okolnu kožu, pa se ona upali - dobili ste urasli nokat.

PETE... I ŠESTE

Ukoliko niste vični, a ni voljni da se bavite stopalima, obratite se stručnjaku. Tretmani kod pedikira mogu da pomognu kod „redovnog održavanja“ i sitnijih problema, kao što su suvi žuljevi i zadebljala koža. Ako vas muče kurje oči i urasli nokti, obratite se medicinskom pedikiru. Ozbiljnije probleme, poput infekcija, rešava dermatolog. Imajte na umu da neke od ovih tegoba mogu da ukazuju na ozbiljnije zdravstvene probleme, poput srčanih bolesti i dijabetesa.

Šta činiti: Nokte treba seći u ravni s ivicom na kojoj se sreću nokat i meso, s tim što obavezno ostavite oko jedan milimetar. Dakle, ukoliko su vaši nokti ravni, odsecite ih ravno, a ukoliko je nokatna ploča zakrivljena pratite zakrivljenje do ivice. Kada završite, na vrhu vaših noktiju treba da bude tanka bela linija slobodnog nokta. Nikako ne raskopavajte ivicu nokta koja zadire u bočne strane prsta, jer je to odličan način da zaradite urasli nokat, ako ga pre toga niste imali. Kada ste završili s grickalicom, uzmite turpiju za nokte. Glavno oruđe šalterskih službenica ima veoma važnu funkciju jer zatupljuje oštre ivice sveže isečenih noktiju i sprečava ljuštenje i potencijale probleme zbog kojih ćete u planini plakati kao malo dete. Turpijom obradite sve sečene strane nokta na račun onog milimetra beline koji niste odrekli. Upravo ovaj deo nokta će čuvati kožu ispod nokta nenaviklu na pritiske i trenje.

Kako se leči: Uklanjanje nokatne ploče uklanjanje i problem, ali ga ne rešava. Nokat će opet izrasti, udaraće u bočne strane i vi ćete ih ponovo raskopavati. Stisnite zube, desetak dana nosite otvorenu obuću i dozvolite noktu da izraste, odnosno da gornja ivica celom širinom bude slobodna. Kada više ne bude potrebe za čačkanjem uglova - oslobodili ste se uraslog nokta ZAUVEK! ■

Outdoor oprema DA LI STE KOMPLETNI?

Komplet prve pomoći je nešto što bi svaki planinar trebao da nosi sa sobom zbog sebe i drugih. Hajde da pričamo o još nekim „sitnicama“ koje mogu da spasu dan...

U kompletu prve pomoći treba da se nalazi prvi zavoj, par kaliko zavoja različite širine, komprese od gaze, adhezivni zavojni materijal, trougla marama, pakovanje flastera, flaster na kalemu, izotermalni prekrivač (astrofolija), sigurnosne igle, makazice, igle sigurnice, par PVC kesa i nezaobilazne PVC rukavice. Ako ste punoletan planinar, do sada ste već mogli da se upoznate sa osnovama pružanja prve pomoći preko kurseva u svom društvu. Ukoliko niste - možete se obratiti službi Crvenog krsta. Cilj ove obuke nije da izvodite operaciju na otvorenom srcu, već da, dok čekate stručno lice, jednostavnim metodom kod povređene osobe sprečite dalju štetu, a svojim postupcima ne pogoršate njeno stanje. Komplet svakako nećete nositi

prilikom šetnje na 100 metara od kuće, ali kada odlazite u prirodu s rancem na leđima, a posebno hejkerske ture, višednevne trekinge i visokogorske akcije - on je obavezni deo opreme. Pored kompleta prve pomoći postoji još čitav niz sitnica kojima možete olakšati život sebi i drugima. Pokušali smo da se setimo svih...

PRUSIK

Tanko uže debljine od 4-8 mm, dužine od četiri do šest metara jeste prusik. Pored više namena u alpinizmu, prusik je veoma koristan u raznim situacijama i zbog toga

treba da bude obavezna oprema svakog planinara. Može se koristiti kao deo prve pomoći, ali i dopunsko osiguranje neiskusnim planinarima prilikom prelaska pojedinih deonica. Budući da se moderna užarija izrađuje od sintetičkih materijala - prusik je izuzetno lak i ne zauzima mnogo prostora u dnevnom rancu.

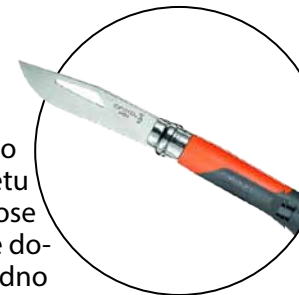
TELEFON

Želite da pobegnute u prirodu i sve „zujalice“ ostavite kod kuće... Ok, sve ih ostavite, a telefon obavezno ponesite. Isključite ga, ako vas već toliko nervira, ali neka bude u rancu. Pored toga što vam može pomoći u orijentaciji, pomoću njega možete uputiti poziv u pomoć. Iako svi verujemo da je nezgodan pad nešto što se dešava drugima, ipak ne treba rizikovati.

NOŽIĆ

Mnogi planinari ozbiljno shvataju pravilo da u kompletu obavezno nose nožić - i to je dobro. Ovo hladno oružje ima široku namenu - od kuhinjskog pribora, do ključne alatke u ugrožavajućim situacijama i nezaobilaznog činioca kutije prve pomoći. Neki, a posebno mlađi, skloni su tome da u planinu, među miroljubiv svet, ponesu prave mačete koje je opasno i pogledati, a kamoli držati u ruci. Za takvim oružjem nema potrebe, a ni mesta u planinarskom rancu. Pored toga što su nepraktični i opasni za nošenje, veliki noževi često imaju futrole od organskih materijala ili plastičnih masa, pa se teško čiste. Zbog toga ih ne treba koristiti kao pribor za jelo. Suviše mali nož je... Suviše mali za većinu stvari koje želite da uradite. „Skakavac“ je tip noža koji nikako nije „priroda frendli“ jer, baš kako mu ime kaže, „iskače“ na pritisak poluge, što je opasno i nepouzđano dok ga

mućkate u rancu. Idealan je perorez iliti nožić na preklapanje dužine sečiva od oko 10 cm (širina parčeta hleba), u potpunosti izrađen od metala, koji se lako pere, čisti i dezinfikuje. Bitno je da je oštar, da ima špic, te ne predstavlja opasnost kada je sklopljen. Ne mora da bude lep, ali bitno je da lepo razmazuje eurokrem i seče sendvič koji ćete podeliti s drugom planinarom.

GRICKALICA ZA NOKTE

Sigurno ste već prisustvovali, a možda se to i vama desilo, da se nakon višednevnih tura izuju cipele, a u cipelama - pokolj. Krvave čarape od „ugruvanih“ noktiju i žuljeva među prstima. Za ovo su krivi neisečeni nokti. Na tako nešto, priznaćete, trebalo se misliti ranije... Nokte treba srediti dan pre obuvanja planinarske obuće i to treba obaviti znalački. Ako ste sve to školski uradili, zašto vam je neophodna grickalica u kompletu? Čak i savršeno sređeni nokti, ukoliko ih zgurate u cipelu i osam sati dovodite na ivicu opstanka, mogu da pokazuju svoju ćud. Dešava se da nokat iritira kožu na susednom prstu i dovede do oštećenja. Takođe, zbog vlažnih nogu dolazi do mekšanja i listanja noktiju. Ne zaboravite ni na nokte na rukama, koji mogu da vam prirede muku. Najzad, tokom višednevnih tura - nokti rastu. Ako mislite da ćete neke od ovih problema moći da rešite nožićem, grdnose varate, jer je to odličan recept da se pošteno nagrdite. Imajte na umu da je grickalica, baš kao četka za zube ili gaće - lični predmet i ne deli se okolo. Zbog vašeg velikog srca preko grickalice možete da zaradite celu abecedu hepatitisa i krvno prenosivih bolesti. Dakle: čuvajte je samo za sebe.

LONČE

Imate svoj bidon ili meh i svoju vodu ne delite s drugim planinarima. To je sasvim ok. Svi pravi

planinari znaju da je količina vode lična odgovornost, te da ići nepripremljen na stazu znači veliku nelagodnost, padanje u nesvest zbog dehidracije i ugrožavanje cele grupe. Sa druge strane, svakome se može desiti da ostane bez vode i ne verujem da postoji planinar koji će odbiti da čoveku u problemu da vode. Ali budimo realni, niko ne voli da mu nepoznati ljudi obližu flašu iz koje će on kasnije piti. Kada imate lonče - bilo da ste hajker koji je uradio domaći ili očajnik kojem se priviđa fatamorgana - biće vam lako da to uradite higijenski ispravno. Dovoljno vam je malo aluminijumsko lonče koje se lako pere i teško uništava.

IGLA

Ne, ne treba da nosite šivaću mašinu na planinu, ali jedna obična mala igla, koja može da napravi rupicu na vašem žulju, mora biti obavezan deo pribora. Igle sigurnice iz kompleta prve pomoći obično su dosta tupe, tako da njima možete napraviti više štete nego koristi. Žulj nikada ne pokušavajte da probušite ni nožićem ili grickalicom, jer rizikujete da napravite suviše veliku rupu na naduvanoj opni, što može izazvati ljuštenje kože i dosta suza. Dovoljan je samo jedan „boc“ koji će drenirati sadržaj žulja i omogućiti lepeljenje razdvojenih slojeva kože. Posle par sati ste kao novi!

PIŠTALJKA I BATERIJSKA LAMPA

Ove dve stvari nikada ne odvajajte i ne vadite iz svog ranca. Izlišno je opisivati funkcije i upotrebu ovih predmeta. Bitno je da su vam pri ruci kada zatrebaju. ■

PENJAČICE

MARKET

PO
→

Najbolje PENJAČICE modeli za žene

*Specijalni materijali i nove
tehnologije pružaju veću
sigurnost, ali i udobnost*

ŽENSKE PENJAČICE

La Sportiva Kataki

Okvirna cena: 116 evra

Dobre osobine: Osetljiva, pouzdana na ivicama, pruža dobru podršku nozi, udobna, višenamenska.

Loše osobine: Skupe su.

Stil: Asimetrična, na pertle.

Težina (za par, br. 37): 349 g

Gornji materijal: Veštačka koža, mikrofiber

Unutrašnjost: Pacific

Don: Vibram XS Grip2

La Sportiva Solution

Okvirna cena: 123 evra

Dobre osobine: Odlična za prirodnu stenu, ima blag „prelom” đona, pa odgovara obliku stopala, udobna je iako ima agresivan oblik.

Loše osobine: Skupa je, ali ne i višenamenska.

Stil: Asimetrična, na čičak.

Težina (za par, br. 37): 336 g

Gornji materijal: Koža i sintetička koža (lorica)

Unutrašnjost: HF

Don: Vibram XS Grip2

Mad Rock Lotus

Okvirna cena: 102 evra

Dobre osobine: Povoljna po ceni, inovativnog dizajna, udobna, jednostavnog dizajna, više gumenih površina

Loše osobine: Čudna čašica na peti, pa je možda malo čudna dok se ne naviknete na nju, specifična

Stil: Asimetrična, na čičak.

Težina (za par, br. 37): 255 g

Gornji materijal: Syn Flex sintetika

Unutrašnjost: Sintetika.

Don: Science Friction 3.0 rubber

Simetrija, asimetrija...

Penjačice moraju da budu savršeno priljubljene za stopalo, ali ne i tesne. Ako penjete prirodnu stenu, potrebne su vam čvrste i pouzdane penjačice, koje ćete moći da trpite satima penjući duge smeri. Ukoliko je, pak, vaš izbor veštačka stena ili boldering, potrebne su vam penjačica s većom površinom pod gumama. One su elastične i imaju bolje trenje.

Asimetrične penjačice su blago savijene u prednjem delu, dok su simetrične ravne. Praktično, to znači sledeće: ukoliko vam je palac na nozi duži od drugog prsta, onda vam verovatno trebaju asimetrične a ako je drugi prst duži od palca onda simetrične. Načelno, to povećava udobnost, ali nije garancija da će vam svaki model obavezno odgovarati. Najbolje je pri likom kupovine provesti neko vreme u penjačicama.

La Sportiva Miura

Okvirna cena: 85 evra

Dobre osobine: Gumene obloge, dobra preciznost na ivicama i u pukotinama

Loše osobine: Skupe. Treba „vežbati” obuvanje.

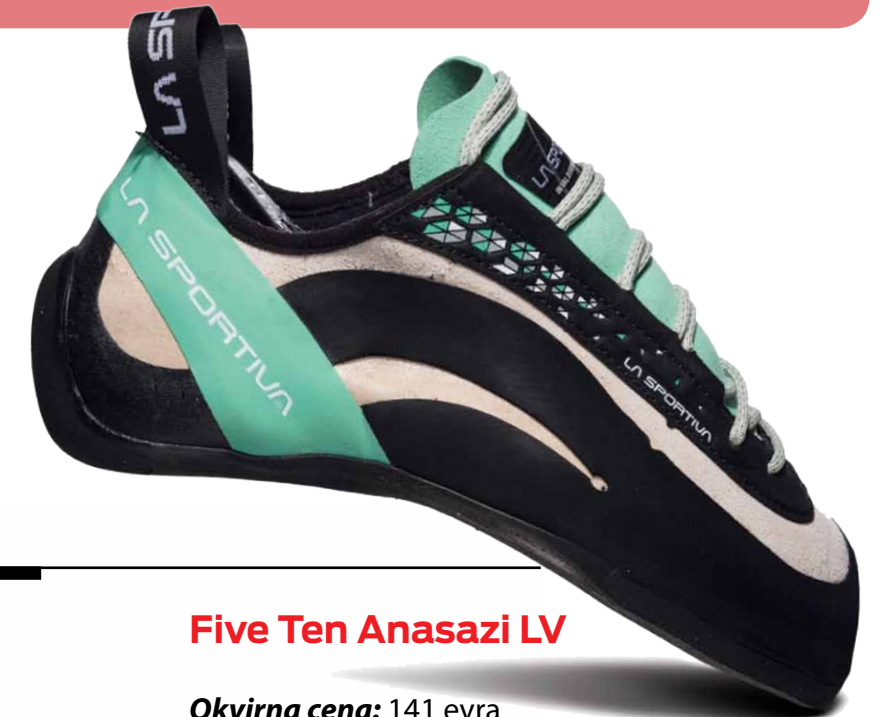
Stil: Asimetrična, na pertle.

Težina (za par, br. 37): 310 g

Gornji materijal: Koža

Unutrašnjost: Dentex

Don: Vibram XS Grip2

Five Ten Anasazi LV

Okvirna cena: 141 evra

Dobre osobine: Gumene obloge, dobra preciznost na ivicama, udobne, lako se obuvaju i izuvaju.

Loše osobine: Dosta skupe i namenjene osobama s uzanijim stopalom.

Stil: Umerena asimetrija, na čičak.

Težina (za par, br. 37): 287 g

Gornji materijal: Sintetika.

Unutrašnjost: Sintetika.

Don: Stealth C4

ŽENSKÉ PENJAČICE

FOTO: PEXELS

ŽENSKE PENJAČICE

Butora Acro Narrow Fit

Okvirna cena: 106 evra

Dobre osobine: Mogućnost podešavanja na više veličina, osetljive, dobre na ivicama.

Loše osobine: Izrađuje se po manjem kalupu. Teže se obuva i izuva.

Stil: Asimetrična, na čičak.

Težina (za par, br. 37): 310 g

Gornji materijal: Koža.

Unutrašnjost: Kudelja.

Don: Butyl Butora F5

La Sportiva Finale

Okvirna cena: 69 evra

Dobre osobine: Relativno jeftine, više gumenih podloga, udobne.

Loše osobine: Ne tako čvrste kao ostale La Sportiva modeli.

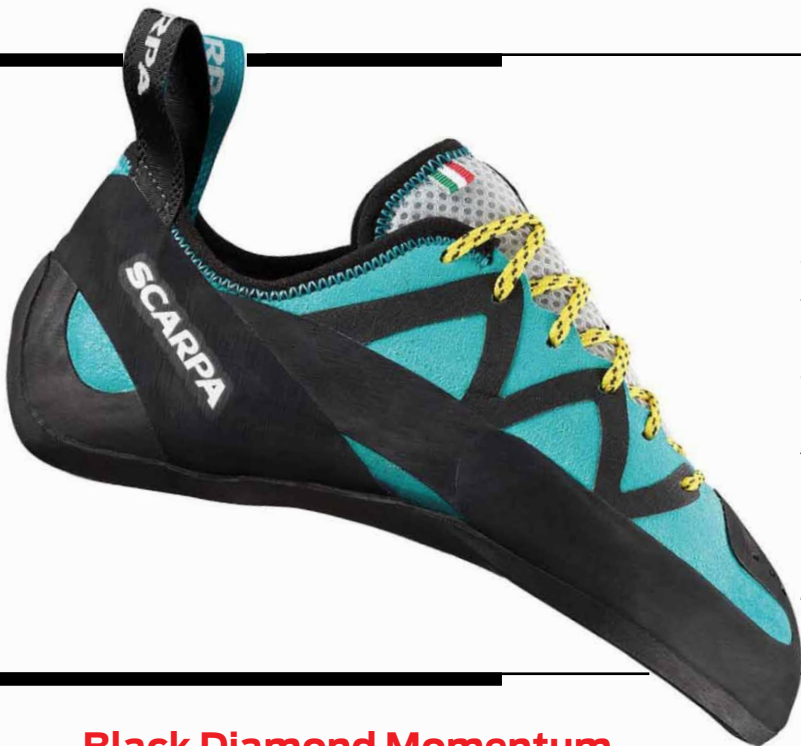
Stil: Blago asimetrične, na pertle.

Težina (za par, br. 37): 313 g

Gornji materijal: Koža.

Unutrašnjost: Uložak bez šavova.

Don: Vibram XS Edge

Scarpa Vapor

Okvirna cena: 107 evra

Dobre osobine: Sistema vezivanja jednostavan za korišćenje, za raznovrsne namene, agresivne i udobne.

Loše osobine: Skupe, mekši don, izrađuje se po manjem kalupu.

Stil: Pertle. Umereno asimetrične.

Težina (za par, br. 37): 287 g

Gornji materijal: Microsuede

Unutrašnjost: Uložak bez šavova.

Don: Vibram XS Edge

Butora Libra

Okvirna cena: 75 evra

Dobre osobine: Jeftine, imaju odlično trenje na ivicama, izdržljive, čvrstog don.

Loše osobine: Suviše krute, nisu višenamenske i dolaze samo u jednoj boji (roza).

Stil: Blago asimetrične, na pertle.

Težina (za par, br. 37): 284 g

Gornji materijal: Koža.

Unutrašnjost: Organska kudelja.

Don: Butyl Butora guma

Black Diamond Momentum

Okvirna cena: 58 evra

Dobre osobine: Jeftine, dobro dizajnirane i dobro „dišu“.

Loše osobine: Zbog malog kalupa biće vam potreban veći broj. Malo uža u vrhu, a tvrdi don stvara malu nelagodnost u luku stopala.

Stil: Blago asimetrične, na čičak.

Težina (za par, br. 37): 300 g

Gornji materijal: Sintetičko tkanje (Engineered Knit Technology)

Unutrašnjost: Micro-fiber

Don: Neo-Friction

Evolv Kira

Okvirna cena: 84 evra

Dobre osobine: Prihvatljiva cena, udobne, pokazala se dobrom na ivicama.

Loše osobine: Niska guma na peti, a ostale gume imaju loše trenje, malo komplikovane čičak-trake.

Stil: Čičak, umereno asimetrične.

Težina (za par, br. 37): 297 g

Gornji materijal: Strong Synthratek VX

Unutrašnjost: Uložak bez šavova.

Don: Trax

U sledećem broju predstavljamo muške modele penjačica

Goč Sky Ultra

31st March (Classic & Ultra distance)

Ultra trail Stara planina

1st / 3rd June (24, 57 & 108km + UTMB points)

Rtanj Sky Race

7th July (32km 2.100 D+ Classic format)

Šara Sky Extreme

11th August (first Extreme format + Classic, two distance)

Prokletije Sky Master

22nd September (Sky Race for top 10 runners in both category)

*all details on skyrunning-serbia.com & ultrakleka.com

**SKYRUNNING
SERBIA** 2018
CALENDAR

photo: Miloš Milenković

SKY RACE & SKY ULTRA

Trkama od 30 i 57 kilometara, održanim na Goču, Stolovima i Željini, nastavlja se ovogodišnja sezona internacionalnih planinskih trka u Srbiji...

Rezultati

Goč Sky Race - muškarci:

1. Ratko Maksimović - (SRB) - 3:07:55
2. Dimitar Atanasov - (BUL) - 3:19:15
3. Žarko Čulibrk (SSK Jagnjeća brigada) - (SRB) - 3:32:12

Goč Sky Race - žene:

1. Marija Đorđević (SK Tribe/Oblakove Pertle) - (SRB) - 4:10:43
2. Marija Sekulović (Skyrunning Srbija) - (SRB) - 4:29:35
3. Milica Branković - (SRB) - 4:39:13

Sky Ultra Željina - muškarci:

1. Jonathan Krogt - (NED) - 5:52:54
2. Danijel Lončarević (AK Bečej) - (SRB) - 6:13:02
3. Milijan Dimitrijević - (SRB) - 6:45:10

Sky Ultra Željina - žene:

1. Irena Pavlović - (SRB) - 7:46:50
2. Nela Lazarević - (SRB) - 8:16:04
3. Sandra Trojanović - (SRB) - 8:27:05

mnv. Tu su voda i slatkiši, a nakon toga nastavlja se spust gde trkače u selu Brezna, u Planinarskom domu „Gvozdac“ čeka druga kontrola i okrepa (KT2 Dom „Brezna“) na 19. km od starta.

Nakon toga se penje kroz selo i preko prevoja

prelazi se asfalt (to je jedini deo gde ima 4 m asfalta na trci). Lepa, široka šumska staza vodi do odmarališta Goč na Dobrim vodama, gde je i cilj trke, učesnički ručak, drop bags i dodela nagrada. Limit je do 14,30 h, odnosno 6 sati 30 minuta od starta.

Sky Ultra kreće u isto vreme kad i Sky Race. Pred učesnicima je 57 km sa 3.750 m uspona i 4.100 m spusta. Staza je ista do KT2 Dom „Brezna“. Nakon okrepe u domu, trkači idu oko 2 km istom stazom, kao i kolege sa 30 km, a onda vam se put odvaja nadesno kod jedne kuće u selu. Dug uspon na vrh

Kavgalija po bespuću Studene planine, prelepi predeli ali i puno penjanja! Od KT2 imaju 11 km do KT3 Zli čukar (30. km trke) gde ih čeka voda i slatkiši. Nastavljaju grebenom pa makadamskim putevima ka KT 4 Velika livada na 36. km trke. Dakle, samo nakon 6 km nova okrepa i kontrola ali dosta jača: supa, čajevi, voda, hrana i slatkiši. Tu je bila provera obavezne opreme i penali od 30 minuta ukoliko nije potpuna. Takođe, tu je bila i prva vremenska kapija, a limit je do 17 h i strogo se poštovao.

Od Velike livade išli su jakim makadamskim putem ka Željnu, najvišem vrhu cele regije. Na 48.

Sky Race počela je u osam ujutru iz tvrđave Maglič. Bio je to zajednički start sa ultrašima. Na ovoj stazi pred učesnicima je bilo 2.000 m uspona i 1.500 m spusta. U startu ih je dočekao ozbiljan uspon što možete videti i po profilu trke, dok je u prvom kilometru staza sa tehničkim delom. Grebenom se ide kroz lavirint stena gde se radi u 4x4 opciji. Kao pravi Sky Race (tipa Tromso).

Staza dalje vodi direkt na najviši vrh Stolova – Usovicu (1.375 mnv) sa kojeg se pruža fantastičan pogled na Čemerno, Prokletije, Rtanj, Midžor, Rudnik, Kablar. Odatle (9. km trke) ide se nizbrdo i na 13. km je prva kontrola i okrepa (KT1 Orlovac) na 1.000

km trke, nakon raskrsnice, idu direkt na 1.785 mnv odakle je pogled još veličanstveniji nego na Stolovima! Na tom mestu je KT 5 Željina (na 12. km od KT4) odakle kreće uspon na istoimeni vrh. Nakon izlaska na vrh, trkači su išli ka jugu i Aleksandrovačkoj strani. Bilo je to prećkanje Željina! Na spustu su kod starog kamenog doma imali KT 6 Šumska kuća na 53. km trke (5 km od KT5). Tu ih je čekala voda i voće i 4 km spusta do cilja u ataru sela Ploče na 57. kilometru. Limit je do 21 čas, odnosno 13 sati od starta trke. ■

LUBIĆ i BORJA

Uskršnje planinarenje i uživanje s prijateljima iz
PD „Korak više” iz Prnjavora i PD „Očauš” iz
Teslića (BIH - Republika Srpska)...

Kindina vesela deca su se uputila put Republike Srpske u goste kod PD „Korak više” iz Prnjavora i PD „Očauš” iz Teslića u petak 6. aprila ranom ili ranijom zorom, kako ko, s obzirom da nas je bilo iz Kikinde, Sente, Padeja, Idoša, Novog Sada i Beograda. Vozači - planinari posebno počastvovani što im je dodeljena dužnost da prevezu ekipu do odredišne tačke. Sa usputnim pauzama i malim gubljenjima nekih članova, bez većih potresa, stižemo u Prnjavor između

12 i 13 sati. Radosna lica našh domaćina greju nam srca. Radosni i mi što zbog susreta sa njima, što zbog zelene šume koja okružuje „Lovački dom” u kom smo smešteni. Čim smo malo izduvali krećemo u obilazak, prvo ergele konja, a zatim Banje Kulaši, gde uživamo u brčkanju i gde na suncu odmaramo oči od vožnje. Pošalica ne nedostaje, kao ni smeha, srećom bazeni dovoljno plitki, pa nije bilo opasnosti od davljenja. Posle banjskog okrepjenja, krećemo kolima nekoliko kilometara dalje do

sela Popovići, gde nas čekaju domaćini u Planinarskom domu „Kod uče”. To je stara škola, koju su vredni planinari PD „Korak više” počeli da sređuju krajem prošle godine.

Slavska trpeza se nazire već pri prvom koraku. Lepi, mladi domaćin nas dočekuje sa rakijom, pogačom i solju. Dok krckamo zrnca soli pod našim zubima i uživamo u ukusu pogače koja miriše na detinjstvo, smeh i priča su najbolja pesma za naše uši. U centralnom delu

dvorišta roštilj majstor priprema žar i dobacuje drugarici planinki koja postavlja sto unutar planinarskog doma „Astal da blista, bejbe”.

Sve pršti od pozitivne energije, posebno među planinarima koji se već znaju od ranije sa zajedničkih akcija i zajedničkih lepih muka. Uz prepričavanje uspomena, i po neko novo saznanje, krećemo lagano sa ručkom u stilu čuvenog beogradskog vozića. Nikad kraja iznošenju hrane. Tu je suvo voće, tu je sveže voće, tu su

pitice krompiruše, tu je riblja čorba, tu je salata i pogača kao duša, pa onda roštilj, pa u krug, pa miris i ukus pita sa jabukama i višnjama, posnim štrudlama i posnim čupavcima. Za svakog po nešto, za nekoga sve. I divna Rada koja komanduje i radi u isto vreme i kuva kafu i ne da nama gostima da ništa pipnemo, nego samo da uživamo. Gostoprimstvo bez premca.

Opušteno uživamo i u potpunosti se prepuštamo vođstvu naših domaćina. Verujemo im u potpunosti. Da dan ne bi prošao baš u totalnom lenčarenju, u nekom momentu organizujemo fudbalsku utakmicu. Neki su je ozbiljno shvatili, a neki malo manje ozbiljno, pa je bilo proklizavanja, šutiranja, grebanja, prelazaka iz jednog u drugi tim, bez prethodne najave i odobrenja, smeha i suza na pretek, prljavih cipela, patika, mokrih gaća, golova koji se dodaju i oduzimaju, gola bez mreže koji nestaje kao duh iz Aladinove lampe, te navijanja punog žara, sa sve okrepljenjem u vidu B vitamina... Sve u svemu, niko se nije složio oko rezultata utakmice, ali to na kraju krajeva nije bilo ni bitno. Dan smo završili večernjim izlaskom u Prnjavor i najavom sutrašnje akcije. Dan koji je trajao 36 sati i u kome smo maksimalno uživali.

7. APRIL

Polazak na akciju oko 8,30 sati. Prohladno jutro sasvim dovoljno za razbuđivanje. Sunce koje se probija kroz krošnje drveća koje okružuje Lovački dom najavljuje divan dan za pešačenje. Kratko se vozimo kolima do autobusa koji nas prebacuje do početne tačke uspona.

Staza lepa, prostrana, dobar deo ide kroz šumu, te uživamo u milovanju sunca na čistinama. Već na samom početku prelazimo viseći most u stilu Indijane Džonsa i svi smo već kupljeni lepotom koja nas okružuje. Grupa šarolika, jer sa nama idu i planinari iz PD „Korak više“. Pršti mladost na sve strane, pa se kupamo u njenim umilnim vodama. Miris četinara prija svim našim čulima. Da bismo malo potrošili kalorije od prethodnog dana, vijugamo gore dole po Ljubiću sa usputnim pauzama za doručak i raznim vrstama okrepljujućih napitaka da bismo mogli da nastavimo u istom ritmu. Lokalni pas Munja nas prati dobrim delom staze. Smejemo se vrcavim natpisima na putokazima kroz šumu. Stižemo na vrh Mramorje, 543 mnv sa koga puca pogled prema Borjima, Očaušu. Vlašiću, Ozrenu, Motajici... Sa njega gledamo i na najviši vrh Ljubića - Svinjar (596 mnv). Nastavljamo ka planinarskom domu u istom ritmu, malo

dole, malo gore ... Znojavi i srećni stižemo do mesta jučerašnje fudbalske bitke. Zadovoljni što smo prešli ukupnu visinsku razliku od 500 - 600 m, stazom dužine 14 km, plus 3 km, koja smo kasnije prepešačili do Banje Kulaši i prevoza.

Staza, a i dan će biti upamćen po visokotoncima jednog mladog lokalnog planinara i pregršti viceva, i replika u stilu „Al sam ja bila žednaaaaa!“, a i potpuno pogođene emocije, izrečene u rečenici vođe puta da je na stazi bilo dovoljno ljubavi da se sve prepreke savladaju.

Posle kasnog ručka ili rane večere u Lovačkom domu, pakujemo stvari i krećemo put Teslića. Na ulazu u Teslić nas dočekuju domaćini iz PD „Očauš“ sa kojima zajedno nastavljamo do Motela „Jotan“, gde se smeštamo i pripremamo za sutrašnju akciju.

8. APRIL

Polazak na akciju u 8,30 sati, posle uskršnje gozbe sa uštipcima, sirom, kajmakom i ostalim đakonijama. Osim što smo i mi sami poneli farbana jaja, domaćini su nam ostavili korpicu dobrodošlice, a da ne zaboravim da pomenem da su nam i domaćini i iz PD „Korak više“

spakovali jaja da imamo. Sve u svemu, imali smo ih za omanju vojsku, pa smo iste poneli da imamo za užinu tokom dana.

Vozimo se kolima 10-15 km do početne tačke uspona. Krenuli smo iz sela Gornji Buletić, koji se u lokalu zove Perišić. Uspon je započet na oko 390 mnv, prelaskom preko rečice Male Inove. Sunčano i toplo. Vođa puta nam najavljuje nekoliko uspona, ali je zaboravio da pomene i nekoliko velikih silazaka, iz kojih je stajalo isto toliko uspona. Sve u svemu, od čuvene grebenske ture nije ostalo ni g... nego smo ceo dan išli gore dole. Smejali smo se i šalili kako su domaćini iz Teslića želeli da zasene domaćine iz Prnjavora i da izbiju iz nas svu onu hranu kojom su nas zdušno natovili oni iz PD „Korak više“, te rešili da nas potpuno fit vrate kućama. Ceo dan smo se kupali u sopstvenom znoju. Sunce nas je pržilo na čistinama i oduzimalo i ono malo daha što nam je ostajalo posle velikih uspona. No, nismo se dali. Zahvaljujući našem članu B, orila se pesma u inat vodiču koji je pokušavao da nas dokrajči. Isprekidanog daha, ali velikog voljnog momenta, grupica se smejala, pevala, šalila, plakala, ali nije odustajala. Preko potreban odmor kod lovačke nastrešnice je uneo dodatnu snagu za predstojeće napore. Pogled koji puca na sve strane, sve sa snegovima na Vlašiću je bio nagrada za naše oči. Pružamo leđa na drvenim klupama i uživamo u hladovini. Šuma i okolne livade nas hrane bojama i mirisima. Vres na sve strane. Obronci sa jagorčevinom, neko ljubičasto cveće koje nas zove da se okupamo u njegovim laticama. Prostiremo se kao tepih svi zajedno po mirisnim livadama i uživamo u trenucima predaha.

Prešli smo Mali Tajan 867 mnv i veliki Tajan 1.008 mnv. Sa Tajana smo nastavili ne grebenom, kako se to lokalno zove, nego nizbrdo-uzbrdo preko Čalmaša 965 mnv do Ometaljke 1.005 mnv, a zatim dalje do Kominova 1.036 mnv, pa preko Ljeskovca 941 mnv do Velike Runjevice 1.078 mnv.

Posle sedam brda i dolina, negde u daljini ugledasmo svetlo dana, te nas dočeka veseli pogled domaćina i rečenica u stilu: „Još jedan ne tako težak uspon“ i tu smo.

Na toj poslednjoj deonici, samo nas je pesma održala - od Atheist Rap-a, preko Josipe Lisac, bosanskih sevdalinki do „Con te partiro“ Boccellia.

Zaslужeno se izležavamo na suncu i hvatamo dah na vrhu. Ozarena, zajapurena lica sijaju novim sjajem. Još jedna pobeda. Još jedan vrh. Još jedna nova priča. Još jedna zajednička uspomena.

Nastavljamo put spuštanjem preko visoravni Solila do hotela „Hajdučke vode“, koji je ime dobio po obližnjem izvoru i dalje prema motelu Jotan. Prelazimo stazu od ukupno 16-ak km, sa visinskom razlikom od 688 m. Stopala nam bride, ali srce veselo tuče u grudima, a usta razvučena u osmehe govore više od reči.

Taj dan ćemo pamtit i po mnogo čemu, ali neke reči će zauvek biti urezane u naša sećanja, i samo će biti okidač za smejanje u nekim našim narednim susretima.

Ono „Mičo“, da i ne pominjem. O „fatamorgani“ da ne pričam, a i pesma koja nas je posebno održala u stilu „Goraneeee, vrati se...“

9. APRIL - POSLEDNI DAN

Okupljanje veselih Štrumfova oko sedam sati ispred motela „Jotan“ i polazak na akciju. U planu je lagana šetnja i ne tako zahtevna staza, ali smo svi u potpunoj pripravnosti, jer posle čuvene grebenske ture u kojoj niko niti osetio niti video greben nije, čekamo sa čime ćemo se suočiti.

Kolima se vozimo nekih 50-ak km od Teslića, Grabovica, Kotor Varoš sa delom off road puta, da bismo se što više približili stazi koja nas vodi do vodopada.

Susrećemo se i sa planinarima iz PD „Korak više“, i povećana grupa kreće u uspon ka vodopadu. Srećom, to je bio jedini veliki uspon. Staza je celom svojom dužinom potpuno bajkovita. Krećemo se kroz šumu uz šum vode ispod nas. Kao vile i vilenjaci trudimo se da ne remetimo prirodnu ravnotežu lepote koja nas okružuje.

Do vodopada Skakavac silazimo strmom stazom i preskačemo reku preko kamenja i uz džentlmenu pomoć naših domaćina. Visibabe na sve strane, sunčana boja jagorčevine pravi kontrast sa zelenilom okolnih četina, a ostaci snega na ponekim obroncima dodaju čar čarobnosti celog krajolika. Mahovinom obraslo stenje zove zovom sirena na odmor i predah, ali uporno pratimo vodiča i nastavljamo dalje. Sav nakupljeni umor nestaje u dahu kad se nađemo naspram velikog slapa vode koji sa velike visine grmi i tutnji i rasprskavajući se u hiljadu providnih Zvončica nestaje u smaragdno zelenkastom jezercu tu, ispred nas. Ne marimo za mokru kosu, niti mokre dukseve, sve u želji da se što više približimo toj predivnoj i očaravajućoj lepoti. Vraćamo se na stazu iznad vodopada i nastavljamo da pešačimo čarobnom šumom. Napajamo se na njenim vilinskim izvorima i energetski

punimo baterije za nove radne pobede. Prolazimo kroz kameni tunel, preskačemo preko oborenih stabala, kličemo se na mokrom lišću i uživamo u svakom momentu svog bivstvovanja na tom magičnom mestu. Da bi nam olakšali spust do drugog vodopada, nekolicina domaćina planinara odlazi malo ispred nas da proveri stanje staze i da se postave na ključnim mestima. Uspevamo svi da prilično zahtevnom stazom siđemo do vodopada. Vodio se računa o bezbednosti i domaćini su upozoravali da se ne pridržavamo za kamenje koje je imalo tendenciju pada i rasipanja. Nagrađeni smo nesvakidašnjim prizorom predivnog vodopada koji iz dva jaka, debela slapa, preko stena, pada u jezerce. Uspevamo da se spustimo svi ispod vodopada i napravimo nesvakidašnje fotografije.

Pažljivo se penjemo nazad, uz zdušnu pomoć naših domaćina i polako se vraćamo na gornju stazu i lagano

krećemo nazad ka početnoj tački. Pošto nas je pesma održala, i njoj hvala, naravno, ovog četvrtog dana ostaje u ustima ukus melanholičnosti u vidu: „Jer kad ostaris...“

Obojeni mirisima, ukusima i magijom čarobne šume, skoro pa nevoljno izlazimo iz nje. Zahvalni što nas je pustila u svoje okrilje i pokazala svoje neverovatne mogućnosti, još puni adrenalina i neopisive sreće koja kola našim venama, pozdravljamo se na zelenoj livadi prekrivenoj buketima jagorčevine sa našim divnim domaćinima iz PD „Korak više“ i PD „Očauš“ samo sa jednom jedinom željom, a to je da se u bližoj budućnosti opet družimo.

I, naravno, samo za one koji su učestvovali, samo za one koji bili deo jednog fenomenalnog iskustva, ostaje moto cele akcije... Sve se može, samo da „Čutite“.

JADRANKA BALIAK

PRVI LALA NA KILIMANDŽARU

Koloman Trčka, daleke 1939. godine, postao je prvi čovek s naših prostora koji je pohodio afričke visove... Evo interesantne priče iz pera **Aleksandra Anđelića**...

Kad sam pre 20 godina pisao istorijat inostranih uspona zrenjaninskih planinara, naišao sam na podatak da je ondašnji Petrovgrađanin, Koloman Trčka bio prvi Jugosloven koji je upoznao „snegove Kilimandžara“. Naime Koloman je u martu 1939. penjao najvišu planinu Afrike, i kasnije, po tvrdnji Radeta Kušića koji je 50-tih godina prošlog veka napisao knjižicu o Kilimandžaru pošto ga je i sam ispeo, Koloman je bio stigao do Bizmark tauera (5.735 mnv) gde mu je ponestalo snage za dalji uspon, što sam i naveo u svom istraživanju ali sam takođe naveo i tvrdnju Cvetka Savina (legende zrenjaninskog planinarstva) da je negde naišao na podatak da je Koloman stigao i do samog vrha Uhuru pika (5.896 mnv) i da je nožem perforirao svoje ime u knjizi na vrhu... Cvetko se nije mogao setiti gde je pročitao taj podatak. Slušajući omiljeni radio Beograd 2, nedavno, čuo sam da je u muzeju Afričke umetnosti postavka fotografija Kolomana Trčka i to me obradovalo!

Odlučio sam ga posetiti u nedelju prepodne, kad kustosi stručno vode obilazak. Prvo što će vam se svideti je prijatan ambijent naselja Senjak u Beogradu gde se muzej i nalazi. Zatim ćete ugledati veliku prizemnu kuću koja je 1977. godine izgrađena za muzej Afričke umetnosti na predlog jugoslovenskog

ambasadora Zdravka Pečara i njegove supruge Vede koji su 20 godina sakupljali eksponate u Africi da bi ih potom darivali pomenutom muzeju koji je, pored onog u Londonu, jedini Afrički muzej u Evropi! Iza velike ograde od kovanog gvožđa nalazi se travnjak na kome je malo sa strane, original kuća sa „crnog kontinenta“ prekrivena trskom. Sama kuća muzeja je prvobitno

izgrađena u socrealističnom stilu kao betonska da bi je kasnije arhitekta malo doterale tako da predstavlja lep muzejski prostor. U okviru stalne postavke mogu se videti brojne maske, stolice, stubovi, platna za odeću brojnih plemena uz zanimljiva objašnjenja dežurnih kustosa, dok u maloj sali se nalazi ono što je meni iz Zrenjanina bilo najinteresantnije - fotografije koje je Koloman napravio u periodu od 1937. do 1939. godine, prilikom svog boravka u Tanzaniji, Ugandi i Keniji. Prvo što će vas oduševiti jesu uveličane fotografije, dobro kadrirane, pravog otvora blende i perfektno urađene u laboratoriji kao da nisu rađene pre dalekih 80 godina! Na njima su zabeleženi razni aspekti afričkog života kao i zanimljivi pejzaži. Naime Koloman ili Kosta, kako su ga zvali, rođen je 1909. godine u Velikom Bečkereku, a nakon završene trgovačke akademije u istom gradu, stupio je u kontakt sa čuvenom čehoslovačkom fabrikom obuće - Bata. Pošto je znao jezik, jer je poreklom bio Čeh, zaposlio se kao trgovački putnik koji je poslat u istočnu Afriku da tamo lansira Batinu obuću a za zarađen novac, kupuje jeftino kožu koju je potom slao za izradu nove obuće natrag u Čehoslovačku. Sa sobom je poneo i foto aparat da snimi tada neviđenu egzotiku. Devedesetih godina prošlog veka, Kosta je deo afričkih eksponata prodao muzeju i 1996. je bila prva njegova

izložba da bi nedavno bila postavljena i druga, sada sa fotografijama Afrike koje se prvi put izlažu.

Zanimljivo, nema nijedne fotografije sa uspona na Kilimandžaru? Možda i postoje ali su i dalje u posedu njegovih potomaka koji žive u Beogradu... Zanimljiv je i list „Sport“ od 10. 1. 1953. godine u kome je detaljan opis Koloman ovog uspona na Kilimandžaru, gde stoji da je stigao i do samog vrha na kome je bila knjiga za upis ali ne i naliv pero, tako da je nožem perforirao svoje ime, baš onako kako mi je pokojni Cvetko Savin naveo pre 20 godina.

U pomenutom broju lista „Sport“ stoji da je uspon izvršio sa jednim nosačem, a opisuje da je imao izliv krvi iz nosa ali da je iako iznemogao ipak stigao i do vrha. Kasnije, oko pola godine je imao i srčane probleme.

Bilo kako bilo, Koloman je prvi Lala na Kilimandžaru, kako je sam voleo da kaže a to prenosi „Sport“, a u stvari je bio prvi Jugosloven na najvećoj planini Afrike! Da bi ste sve ovo doživeli, predlažem da posetite muzej Afričke umetnosti u Beogradu i za samo 150 dinara čujete zanimljive priče od kustosa, a takođe će u muzeju od 22. do 24. juna biti održani tradicionalni „Dani Afrike“ gde će uz odgovarajući program biti još zanimljivije sve ovo videti. ■

Planinar sa najstarijom planinarskom knjižicom

Među pričama o planinarima koji su postali postali deo istorije, svakako je i ona o **Milanu Ljubiču**, članu **PSK „Spartak”**, koji može da se pohvali najdužim planinarskim stažom u **Subotici**...

Milan na Jalovecu sa grupom subotičkih planinara

Milan Ljubić, član je PSK „Spartak“, ima najstariju markicu u planinarskoj knjižici na kojoj piše 1976. godina. Sa 28 godina prešao je Velebitsku transversalu dužine 120 km pri čemu je sa jedne strane gledao Liku i Dalmaciju, a sa druge beskraj Jadranskog mora. Popeo je Olimp, Triglav, Jalovec, Belasicu... Bio je član planinarskih klubova „Sever“, „Bačka Topola“ i „Đuro Salaj“. Jedan je od osnivača PK „Spartak“ čiji je predsjednik bio u periodu od 2015. do 2018. godine.

Početkom ovog veka Milan Ljubić i Emil Polovina, tadašnji predsjednik PK „Zorka“, dogovaraju stvaranje novog planinarskog kluba. Statut novog kluba uradili su Milan i Miroslav Vlahović, sekretar PK „Zorka“.

Petnaestog januara 2001. godine održana je Osnivačka skupština novog planinarskog kluba koji je dobio ime ŽPK „Spartak“. Prvi predsjednik tog kluba bio je Feliks Krivošija, potpredsjednik je bio Milan Ljubić, a sekretar Miroslav Vlahović.

Sve ovo je bilo povod da procaskamo s našim najiskusnijim planinarom i poštovaocem prirode.

Ko su zaslužni ljudi za razvoj planinarstva u Subotici?

- To su geograf Imre Šimetić, koji je bio predsjednik PK „Đuro Salaj“, zatim Nesto Stantić, prvi zvanični

alpinista u Subotici, kao i drugi alpinista Josip File.

U grupu utemeljivača planinarstva u Subotici mogao bi se ubrojati i neobičan čovek Vaci Pero koji je prešao 40 transversala. Jedna transversala bila je duga čak 1.000 km. O zaslugama našeg Ise Planića napisano je dovoljno.

Koje akcije si organizovao i vodio?

- Organizovao sam odlaske subotičkih planinara na republičke akcije. Takođe sam organizovao i Paličke susrete.

Kako pridobiti nove snage? Kakva su tvoja iskustva s decom, našim najmlađim planinarima?

- Bio sam jedne godine u planinarskom domu kada su deca dolazila sa pešačenja. Toliko su bili iscrpljeni od umora da su mogli samo skinuti obuću i odmah su išli na spavanje. Odlascima u prirodu treba podstaći njihovo interesovanje, ali staze za decu treba prilagoditi njihovom uzrastu i fizičkoj pripremljenosti.

Kada si se zaista uplašio?

- Svaki put kada sam se penjao na Jalovec. Male stene se klimaju, a nemam se za šta drugo uhvatiti. Posebno se sećam straha kada sam se penjao na Olimp u Grčkoj. Sa leve i desne strane je bio sipar (sitan

kamen koji se osipa pod nogama), ispod mene 500 metara provalije, a iznad obla stena za koju se bilo teško uhvatiti. Takođe, jednom sam sa Perom Vacijem išao planinom. Ispod nas je bila gusta magla. Kada je magle nestalo, uplašili smo se prizora. Tek tada smo shvatili da smo išli jako uskim grebenom, sa čije obe strane je bila provalija.

A bilo je i nekih veselih događaja u planinama...

- Veseleo je uvek sa decom. Jednom sam u planinarskom domu hteo da ih zabavim i poigram se sa njima. Kada deca dođu na tepih u hodniku, ja ga povučem malo i oni se iznenda trgnu i uplaše. Treći pokušaj da to uradim završio se neočekivano. Dočekali su me sa pekmezom i bacili ga na mene. Pekmeza sam imao i u kosi, i u ušima.

Bilo je zanimljivo i kada smo

zimi, još u vreme Jugoslavije, vodili decu u planinarski dom na Treskavicu. Sneg je bio toliko dubok da su ispred nas išli magarci praveći nam prtinu. Tek za njima smo išli mi planinari, pa deca.

Zaštićeno područje PIO Subotička pešćara je u nekim delovima smetlište. Svake godine se oraganizuje čišćenje, a ipak je uskoro opet smeće u našoj lepotici. Šta treba menjati? Zakone?

- Ništa ne treba menjati. Da policija napravi nekoliko sačekuša i kazni one koji vozilima odvoze smeće u pešćaru, pešćara bi bila potpuno čista. Nažalost, još uvek čekamo takvu akciju.

Naš Milan, planinar sa najvećim planinarskim stažom u Subotici, otvorena je knjiga. Mogao bi da priča o planinarenju satima, samo bi onda, umesto novinskog članka, trebalo pisati knjigu.

EMINA I VITOMIR

**Bezbedno i za prirodu
i za skijaše**

Spasioci organizovali akciju čišćenja Kopaonika

Kada je planina „skinula” sa sebe svoje zimsko ruho, ostalo je smeće koje su ostavili pojedini posetioči skijaškog centra...

Spasiocima Gorske službe spasavanja Srbije zimska sezona i spasilačko skijaško dežurstvo se završilo početkom aprila. Skijaške cipele su zamenili planinarskim i većinu aktivnosti usmerili na mnogobrojne akcije koje se redovno održavaju po Srbiji.

Nakon otapanja snega, jedan prizor je ipak zabrinuo spasiocima GSS-a. Kada se sneg povukao i planina „skinula” sa sebe svoje zimsko ruho, ostala je ružna slika – plastične kese, flaše i razno drugo smeće koje se nagomilalo usled velikog broja nemarnih posetilaca u skijaškom centru.

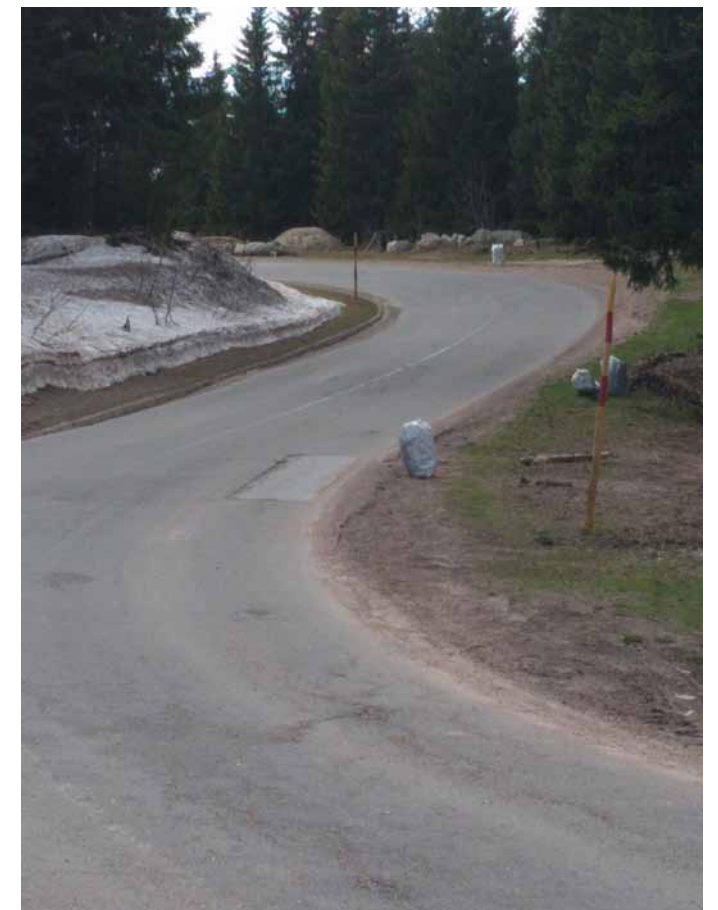
Vođeni shvatanjem da je edukacija o očuvanju

životne sredine veliki problem i proces podizanja svesti usporen, odlučili su da je najbolje pokazati dobar primer na sopstvenim delima i zajedničkim snagama su se uz pomoć volje i energije, uputili na planinu da joj vrate svoj prvobitan izgled.

Spasioci Gorske službe spasavanja Srbije su tokom vikenda, 21. i 22. aprila, organizovali veliko godišnje čišćenje Kopaonika i uz pomoć JP „Skijališta Srbije” i Nacionalnog parka „Kopaonik”, i planinu obojili crvenim spasilačkim uniformama kako bi se nakon njih ta boja pretvorila u zelenu. Spasiocima je na akciji pomoglo i nekoliko ljudi, koji su se javilo da želi da pomognu, nakon što su videli najavu akcije na Fejsbuk strani GSS-a.

Pored dobrovoljne akcije čišćenja planine, cilj je bio i da se pokaže primer i skrene pažnja na količinu smeća koji ostaje iza velikog broja turista nakon skijaške sezone.

Ljubav prema prirodi ne pokazujemo samo tako što u njoj uživamo, već i kroz dela koje radimo da je čuvamo. Spasioci zato poručuju da sledeći put kada budete imali smeće za kantu, koja će možda biti daleko u tom trenutku, suzdržite se i sačuvajte ga makar po

džepovima i rančevima, do prve kante, i time pokažite da volite i poštujete prirodu.

Podsetimo, Gorska služba spasavanja Srbije je neprofitna organizacija čiji su članovi dobrovoljci, koji svoje slobodno vreme odvajaju kako bi pomagali drugima i spasavali unesrećene sa nepristupačnih terena. Osnovni cilj je pomoć i spasavanje u nepristupačnim planinskim i urbanim uslovima. Spasiti ljudski život, pomoći čoveku u nevolji, osnovni je zadatak GSS Srbije.

GSS Srbije su 1952. godine osnovali iskusni alpinisti, dok danas Gorsku službu spasavanja sačinjava oko 250 aktivnih spasilaca, od kojih su mnogi iskusni planinari, visokogorci, alpinisti, sportski penjači, speleolozi, ronionci, skijaši i paraglajderisti.

Zakonom o vanrednim situacijama, Gorska služba spasavanja Srbije je uvrštena u činioce zaštite i spasavanja u Srbiji i definisana kao strateški partner Sektora za vanredne situacije MUP-a Srbije za izvođenje spasavanja na nepristupačnim terenima. Načelnik Gorske službe spasavanja Srbije je član Republičkog štaba za vanredne situacije.

GSS Srbije je član međunarodne spasilačke organizacije za površinsko spasavanje - IKAR-CISA (Internationale Kommission Für Alpines Rettungswesen - Commission Internationale de Sauvetage Alpin), kao i međunarodne spasilačke organizacije za spasavanje u podzemlju – ECRA (European Cave Rescue Association), i svoj rad usaglašava sa preporukama ovih organizacija. ■

VAŽNO!

Za pomoć na skijaškoj stazi, ili u bilo kojoj situaciji vezanoj za kretanje, boravak i opasnosti u planini, obratite se spasiocima Gorske službe spasavanja Srbije:

Kopaonik: 063/466-466

Stara planina: 063/466-461

Zlatibor: 063/466-467

Divčibare: 063/466-427

Navedite tačnu lokaciju i opišite o kakvoj se nesreći radi. Pomoć dolazi, sačekajte!

Spas za brdskog bosanskog konja

Kao ugrožena pasmina sa samo nešto više od 150 konja u ergelskom-selektivnom uzgoju koji su još preostali u svijetu, najvažnije je da se bosanski brdski konj sačuva kako bi se zaštitile ove moguće drevne karakteristike...

O Međunarodnom udruženju uzgajivača BBK

Udruženje je priznata uzgojna organizacija, koja je nosiocić uzgojnog programa za pasminu bosanskog brdskog konja. Osnovna i najznačajnija uloga je povezivanje uzgajivača bosanskih brdskih konja, realizacija uzgojnog programa, izdavanje zootehničkih dokumenata i vođenje matične (rodovne) knjige za čistopasminskog bosanskog brdskog konja. Uzgajivači koji žele da se učlane u Udruženje potpisuju pristupnu izjavu da će svoje životinje uzgajati u skladu sa uzgojnim programom za bosanskog brdskog konja i imaju pravo na korištenje određenih pogodnosti kod sprovođenja uzgojnog programa, izdavanju zootehničkih dokumenata i sl. Pravila, zahtjeve i obaveze za uzgajivače koji žele upisati svoje čistopasminske bosanske brdske konje u matičnu (rodovnu) knjigu bosanskog brdskog konja, koju vodi Udruženje određene su i opisane u Rules and Requirements of pure breed Bosnian Mountain horses in the International Bosnian Mountains horse Stud book (IBMHSB).

- Iako su ovo sve relativno mali koraci naprijed sa stanovišta nas nekolicine koji su uporno borimo da sačuvamo pasminu to su veliki pomaci koji bi u konačnici mogli imati pozitivan ishod - kaže Enver Žiga vlasnik ergele „Žiga“ i predsjednik Upravnog odbora Udruženja. Dodaje: „Nama je 2017. godina bila uspješna, pored toga što smo značajno povećali brojnost pasmine, u Federaciji smo dobili dvije nove manje ergele i dva nova perspektivna uzgajivača, objavili smo Drugu Matičnu knjigu BBK, pohranili smo genetički materijal na Veterinarskom fakultetu u Ljubljani, a po prvi put su uzgajivači bosanskog brdskog konja uvršteni u plan Federalnog ministarstva poljoprivrede za poticaje. Iako su ta sredstva skromna nama je važno da smo prepoznati kao neko čiji rad zavređuje pažnju“.

U 2018. godini očekuje se dalje povećanje brojnosti pasmine, a planirano je održavanje i dva naučna skupa na kojima bi trebalo da budu prisutni uzgajivači i ljubitelji bosanskog brdskog konja iz svih zemalja u kojima se trenutno uzgaja. Mi imamo sreću da je naš Predsjednik Uzgojne komisije Prof. dr. Matjaž Mesarić uključen u sve poslove Udruženja. On to radi sa velikom ljubavi i velika je podrška i u praktičnom i naučnom radu. Zajedničkim radom uspjeli smo da značajno smanjimo koeficijent uzgoja u srodstvu što je uvijek problem kod male populacije. Također, uspjeli smo da sačuvamo obje stare linije pastuha i uvedemo dvije nove, dok smo kod rasplodnih kobila sačuvali sve stare rodove i uveli osam novih rodova. Vrlo je značajno i to da se povećava interes za bosanskog brdskog konja pa s pravom očekujemo dalji napredak u 2018. godini.

SELEKTIVNI UZGOJ BOSANSKOG BRDSKOG KONJA I U POSAVINI

Pašaga Hećimović iz Orašja odlučio je da sa suprugom i kćerkom krene u selektivni uzgoj bosanskog brdskog konja. Formirali su privatnu ergelu „Sava“ u Orašju.

- Imam dovoljno zemlje, gotovu štalu, a želja se javila da i mi kao porodica damo svoj doprinos u očuvanju ove naše pasmine - riječi su Pašage. „Ustvari, sve je počelo slučajno. Još iz dječakih dana ga-

Naučno istraživanje bosanskog brdskog konja otkrilo je potencijalne veze sa konjem dalekih predaka. Tim istraživača i naučnika iz Holandije i Australije boravio je na ergeli „Planido“ u Sloveniji, kako bi izvršio određena istraživanja vezana za bosanskog brdskog konja. Istraživački tim trenutno istražuje osobine za koje se vjeruje da se još uvijek nalaze ili su se nalazile u rodu Equus, kao što su kod pasmina Pšewalski, Holandski Konik i Yonaguni Pony, te kod Magaraca i Zebri koji također spadaju u rod Equus (istraživačka grupa do sada).

Prije nego što su stigli u Sloveniju na ergelu „Planido“, istraživački tim izvršio je poređenje deset pasmina konja (kontrolna grupa) sa navedenom istraživačkom grupom. Zatim je istraživačku grupu upoređivao sa bosanskim brdskim konjima.

Već u početnoj fazi istraživanja naučnici su pokazali veliko uzbuđenje na fenotipskim prezentacijama prilikom ispitivanja uginule i preko 20 godine stare kobile bosanskog brdskog konja. Karakteristike ove kobile, kao i karakteristike drugih devet konja ove pasmine posmatranih na ergeli „Planido“ otkrile su sličnosti sa onim otkrivenim u istraživačkoj grupi.

Kod ukupno šest pastuha i četiri kobile bosanskog brdskog konja istraživači su ispitivali dužinu rudimentalne kosti upoređujući je sa holandskim Konikom. Kako su rezultati kod bosanskog brdskog konja bili u istom domenu kao kod istraživačke grupe, a što je značajno različito od kontrolne grupe domaćih

konja, ove osobine uskoro će objaviti naučni tim i potencijalno će pokazati da bosanski brdski konj vodi porijeklo od drevnih pasmina.

Kao ugrožena pasmina sa samo nešto više od 150 konja u ergelskom-selektivnom uzgoju koji su još preostali u svijetu, najvažnije je da se bosanski brdski konj sačuva kako bi se zaštitile ove moguće drevne karakteristike. Ovaj novi i jednostavno primjenjeni fenotipski kriterijumi selekcije mogu biti od koristi i za program uzgoja tako da se ograniči bilo kakvo dalje smanjenje broja jedinki ove pasmine.

Često se kaže da cijenimo rijetkost i jedinstvenost prekasno. Neka to ne bude slučaj sa pasminom koja je u prošlosti služila čovječanstvu tako dobro i koja je stočki podnosila nevolje svake vrste.

Prema riječima Antona Dolinška predsjednika međunarodnog udruženja uzgajivača bosanskog

INFO

Za ostale informacije možete kontaktirati :
Enver Žiga, predsjednik UO Međunarodnog udruženja uzgajivača bosanskog brdskog konja i vlasnik ergele „Žiga“
 Telefon: 061/130 196
 E-mail: enver_ziga@yahoo.co.uk
 Pašaga Hećimović, vlasnik ergele „Sava“ u Orašju
 E-mail: pasagahecimovic@gmail.com

jim veliku ljubav prema konjima. Došao sam u priliku da kupim konje koji su mi se svidjeli, tada nisam ni znao da se radi o bosanskim brdskim konjima. Stupio sam u vezu sa Enverom Žigom, vlasnikom ergele 'Žiga' koji mi je objasnio da posjedujem vrlo kvalitetna grla uzgojena u čistoj krvi, te da konji koje sam kupio posjeduju Identifikacijske knjižice i matične listove. Kako sam bolje upoznao svoje konje sve više su mi se sviđali i sada mi je neobično drago da sam došao baš do ove pasmine. Ovih dana dobili smo Rješenje Federalnog ministarstva za poljoprivredu o formiranju ergele tako da je sada naš rad na uzgoju bosanskog brdskog konja i zvanično verifikovan. I ovdje nam je gospodin Žiga puno pomogao jer

je trebalo obaviti niz pripremnih radnji za koje mi nismo znali. U ovom poslu imam punu podršku moje supruge i kćerke Zerine koja ima velike planove u ovoj oblasti. Uzgoj smo počeli sa tri rasplodne kobile i jednim pastuhom. Jedna rasplodna kobila i pastuh su iz ergele 'Žiga', dok su dvije rasplodne kobile iz nekadašnje ergele 'Borike'."

Tokom maja u ergeli Sava dočekan je prvi podmladak, dvije kobile su ždrijebne, a prinove svi u porodici očekivane s velikim uzbuđenjem i nestrpljenjem. I u ovoj ergeli uzgoj će se odvijati u skladu sa strogim selekcijskim pravilima utvrđenim od strane Međunarodnog udruženja uzgajivača bosanskog brdskog konja. ■

REGISTRACIJA DOMENA

.rs .com .org .net .tv .me
pomoć pri transferu domena
WHOIS zaštita domena
SSL sertifikati

VPS SERVERI

veoma brzi SSD diskovi
jednostavan kontrolni panel
garantovani resursi
automatski backup

DEDICATED SERVERI

jednostavan kontrolni panel
— automatski backup
managed ili unmanaged
99.9% uptime

VRHUNSKA PODRŠKA

Offsite backup jednom nedeljno
24/7/365 monitoring i optimizacija servera
Baza znanja sa detaljnim uputstvima
Proaktivni monitoring sajta

BESPLATNA MIGRACIJA

prebacićemo fajlove, baze i skripte
zadržaćete sva podešavanja
bez prekida u radu sajta
uvek možete proveriti status

adriahost

Najbolji poslovni hosting u Srbiji
www.adriahost.rs prodaja@adriahost.rs 011 41 42 888

Osam jedinstvenih geografskih pojava u Rusiji

PUTOVANJA

Ne samo da je površinski najveća zemlja sveta, već je i većina stvari u Rusiji dosta krupna. Pored najvećih i najdubljih jezera, tu su i najveće šume, močvare... Tu su i neke neobične geografske pojave, poput najstarije planine... Pročitajte više u nastavku...

Rusija se ne može pohvaliti mestima gde preovlađuju palme i ptice flamingo, ali i ona ima takve geografske lokalitete od kojih zastaje dah.

Pogledajte da li vam je nešto od ovoga poznato.

1. NAJVEĆI AKTIVNI VULKAN EVROAZIJE

Da, on se nalazi u Rusiji. Ali to ne znači da ljudi u Rusiji često posećuju vulkane. Većina Rusa nikada nije ni videla vulkan. Stratovulkan Ključevski je visok 4.750 metara i veoma je aktivan. To je lep, strm i simetričan konus. Unet je na listu svetskog nasleđa Uneska. Nalazi se u Ust-Kamčatskom rejonu. Od 1697. godine na ovom području redovno pada kiša od istopljene lave i pepela. Ljudi su se samo nekoliko puta popeli na vrh, jer postoji opasnost od neočekivanog izbacivanja lave, što je u prošlosti prouzrokovalo smrtnu slučajevu. Autohtona plemena smatraju da je ova planina sveto mesto. Odatle je, kako oni veruju, potekao svet.

2. JEZERO SA PET SPRATOVA

Na Barentovom moru blizu Kolskog poluostrva postoji ostrvo Kildin. U njemu se krije jezero Mogiljnoje. Ono je još uvek enigma za naučnike, te se smatra da bi mu u ime nauke trebalo dati poseban zaštićeni status. Jezero je duboko samo 17 metara ali je čuveno po tome što ima pet zasebnih slojeva vode i u svakom od njih su posebni uslovi koji definišu oblike života. Gornji sloj se sastoji od šest metara čiste vode. U

njemu žive slatkovodne ribe i organizmi. Ispod njega, na četvrtom spratu, voda je pomalo slana tako da u njoj živi više morskih vrsta, među njima meduze i rakovi. Nekoliko metara niže je prisustvo morskih vrsta još veće. Naučnici ih često tretiraju kao „zarobljenike“ jezera Mogiljnoje jer su oni tu dospeli iz Barentovog mora. Zatim sledi sloj crvene vode. Boju je dobio od milijardi crvenih bakterija koje deluju kao neka vrsta tamponzone. Ona štiti gornje slojeve od destruktivnog sloja ispod pomenutog nivoa. Taj donji sloj je pun otrovnog vodonik-sulfida. U njemu žive samo bakterije koje mogu opstati bez kis-

eonika.

Kancelarija Svetskog fonda za zaštitu prirode (WWF) u Rusiji skreće pažnju da je potrebno dati poseban zaštićeni status jezeru Mogiljnoje, pored statusa federalnog rezervata koje ono već ima. Naučnici već 200 godina pokušavaju da objasne po-

Iako je jezero duboko samo 17 metara ali je čuveno po tome što ima pet zasebnih slojeva vode i u svakom od njih su posebni uslovi koji definišu oblike života.

Kildin
damary54.livejournal.com

Vasjugan
wod-1958.livejournal.com

Vulkan se probudio
anshukov.livejournal.com

jave u ovom jezeru, ali je mnogo toga za njih još uvek tajna.

3. UKUPNA TERITORIJA RUSKIH REZERVATA I NACIONALNIH PARKOVA JE VELIKA KAO FRANCUSKA

U Rusiji ima 70 rezervata, 49 ogromnih nacionalnih parkova i 103 rezervata prirode, što čini oko 4% teritorije Ruske Federacije. Gde god se nađete u Rusiji, uvek negde u blizini postoji teritorija sa prirodom koja kao da nije od ovoga sveta.

Pogledajte ovih deset mesta koje je portal Russia Beyond obeležio kao nešto što treba bar jednom u životu posetiti.

4. NAJVEĆA MOČVARA NA SVETU

Neko će reći da to i nije baš za pohvalu, ali samo zamislite da je u pitanju 55.000 kvadratnih kilometara. To je močvara čija teritorija je za 20% veća od Švajcarske.

Vasjuganska močvara se nalazi u Zapadnom Sibiru između reka Ob i Irliš. Ona je važan slatkovodni resurs. U ovoj močvari žive mnoge prirodne vrste. To nije popularna turistička destinacija iako je močvara prilično plitka, ali će mnogima verovatno biti zanimljivo da je posete.

5. NAJSTARIJA PLANINA NA SVETU

Najstariji planinski venac na svetu je Barbeton u Južnoj Africi. On je star oko 3,6 milijardi godina. Međutim, kada je reč o zasebnim planinama (nezavisno od velikih planinskih venaca), onda je ruska planina Karandaš (u prevodu „Olovka“) rekorder sa neverovatnih 4,2 milijarde godina. Ako se ima u vidu da je naša planeta stara 4,6 milijardi godina, onda je to zaista nešto fantastično. Što se tiče Uralskih planina, one su, generalno gledano, nešto starije od 350 miliona godina.

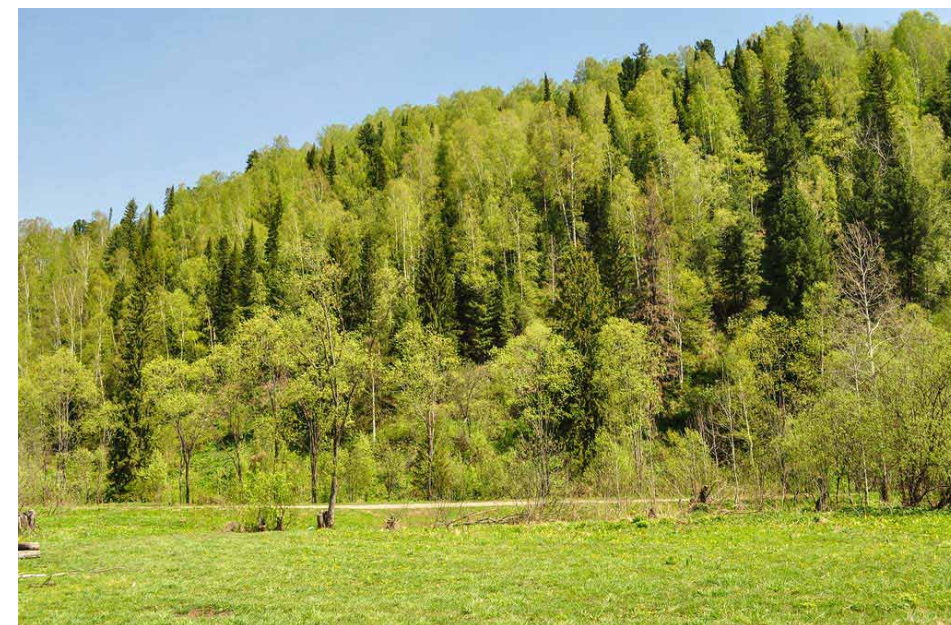
Uzrast ove planine nije jedina njena zanimljivost. Karandaš se gotovo u celini sastoji od izrandita, potpuno neorganskog kamena, uglavnom crne boje i velike gustine. Pojedini naučnici smatraju da je ova supstanca vanzemaljskog porekla.

6. NAJVEĆA TAJGA NA SVETU

Ako tražimo najveće šumske površine, onda su to tropske šume Amazona čija je površina (5,5 miliona

Gore: Karandash (evgen318.livejournal.com); Dole: Tajga - život u njoj je težak: treba izdržati temperaturu od +40 stepeni leti do -62 stepena Celzijusa zimi (nemologos.livejournal.com)

kvadratnih kilometara). Ali tajga je, pored okeana, i dalje najveći biom na svetu. Najveće tajge su Istočnosibirska i Kanadska. Teško ih je izmeriti, jer se različito tretira tajga u Rusiji i Severnoj Americi, gde se termin borealna šuma koristi za deo pokriven šumom, a tajga je nepristupačna i neplodna teritorija severa.

Sibirska tajga ima površinu od skoro 15,5 miliona kvadratnih kilometara. Prostire se od tundre na severu do umerenih mešoviti šuma na jugu Rusije. Graniči se sa Mongolijom i Kinom. Obuhvata 9% ukupnog kopna planete. Flora i fauna tajge su neobični po prilagodljivosti – izdržavaju temperaturu od +40 stepeni leti do -62 stepena Celzijusa zimi.

Istočnosibirska tajga je po vrstama biljaka i životinja najbliža kontinentalnoj Americi sa kojom je nekada bila povezana Beringovim kopnenim mostom.

Bajkal i Zabajkalje
chistoprudov.livejournal.com

Bajkal je poslužio kao polazište za podvodno proučavanje neutrona – u ovo jezero je spušten prvi podvodni neutronske teleskop na svetu. On je namenjen za izučavanje kosmičkih procesa i traganje za novim česticama, a među njima i onih koje mnogo liče na legendarnu tamnu materiju. Bajkalski dubokovodni neutronske teleskop je deo višenamenske laboratorije ovog jezera i deo globalne mreže neutronske teleskopa GNN.

8. RUSIJA JE JEDINA ZEMLJA NA SVETU KOJA SE GRANIČI SA 12 MORA I 16 ZEMALJA

Ujedno je Zapadni Sibir mesto i gde se nalazi najveća ravnica na svetu.

7. NAJDUBLJE JEZERO NA SVETU

Bajkal se nalazi negde između Južnog Sibira i Mongolije. To je najdublje jezero na svetu, a ujedno je i najveći slatkovodni rezervoar – sadrži ukupno 23 kubna kilometra vode.

Sve najveće reke sveta – od Amazona do Ganga – trebalo bi da teku godinu dana da bi napunile Bajkal. Bajkalski basen sadrži oko 300 reka.

Ovo drevno jezero se izliva u reku Angaru, koja se uliva u Jenisej, a ovaj teče na sever prema Arktiku. Bajkal se, kao i Atlantski okean, svake godine širi za par santimetara zbog postepenih tektonskih pomeranja.

Rusija izlazi na 12 mora iz tri okeanska basena. S obzirom na sve to, neobična je činjenica da Rusija gotovo da nema izlaz na luke u kojima se voda ne zamrzava tokom cele godine.

Rusija se graniči sa 12 mora iz tri okeanska basena. To su Baltičko, Crno, Azovsko, Barentsovo, Belo, Karsko, Laptevsko, Čukotsko, Istočnosibirsko, Ohotsko i Beringovo more. Na tom spisku nije Kaspijsko more, jer je ono zapravo jezero.

S obzirom na sve to, neobična je činjenica da Rusija gotovo da nema izlaz na luke u kojima se voda ne zamrzava tokom cele godine. Rusija poseduje ogromne morske resurse, ali bi situacija sa trgovačkim putevima mogla biti i bolja, čak i u Tihom okeanu gde se brod odmah nađe u japanskim teritorijalnim vodama čim napusti luku.

I u odbrambenom smislu situacija nije jednostavna s obzirom da se Rusija graniči sa 16 zemalja, što je dvostruko više od Kine. ■

Verovali ili ne:

U Rusiji još radi 12 aerodroma od drveta

Na dalekom istoku Rusije i u Sibiru funkcioniše priličan broj centara vazdušnog saobraćaja izgrađen od drveta...

Za udaljena naselja u Rusiji stari aerodromi su često jedina veza sa ostatkom sveta. Možda će vam biti teško da poverujete da su ove drvene građevine pravi aerodromi. Ali, na dalekom istoku Rusije i u Sibiru funkcioniše priličan broj sličnih centara vazdušnog saobraćaja. Tu nećete naići na fensi kafiće i bescarinske zone, ali za mnoga udaljena mesta Rusije oni su jedina veza sa ostatkom sveta.

SEJMČAN

Ovaj aerodrom je otvoren 1944. godine u Magadan-skoj oblasti u okviru vazdušne trase Alsib (Aljaska-Sibir) koja je bila deo Zakona o zajmu i najmu (Lend-Lease), programa pod kojim su SAD u Drugom svetskom ratu ratnom opremom i naoružanjem snabdevale saveznike, među kojima i Sovjetski Savez. Danas je ovo jedini aerodrom iz ovog programa koji još funkcioniše. Iz Sejmčana avioni lete za Magadan. A postoje i čarter letovi za geologe.

SOLOVKI

Aerodrom Solovki podignut je u predratnom periodu na Soloveckim ostrvima, a za vreme Drugog svetskog rata koristilo ga je sovjetsko ratno vazduhoplovstvo. Trajekti za Solovecka ostrva saobraćaju samo leti, pa su avioni zimi jedina veza ostrva s ostatkom sveta. Međutim, i to zavisi od vremenskih uslova.

Avion za Solovki leti iz Arhangeljska nekoliko puta

nedeljno. Leti postoje i dodatni letovi iz Murmansk. Do aerodroma se stiže pešice, a nalazi se u blizini Soloveckog manastira.

MEZENJ

Sa ovog malog aerodroma u Arhangeljskoj oblasti nekoliko puta nedeljno polaze letovi za Arhangeljsk, kao i za udaljena naselja: Kojda, Mosejevo i Safonovo. Jedina autobuska linija u gradu vodi do aerodroma.

LETNJAJA ZOLOTICA

Ovo malo primorsko naselje na obali Belog mora u Arhangeljskoj oblasti svoj aerodrom ima od 60-ih godina. Dvaput nedeljno možete avionom stići do Arhangeljska, a leti možete ovamo doći i brodom. Nedaleko od sela je naseobina grenlandskih foka koja privlači veliki broj turista.

BELAJA GORA

Aerodrom u Beloj Gori na obali reke Indigirke u Jakutiji ima stalnu direktnu vazдушnu vezu sa regionalnim centrom Jakutskom. Odavde avionom takođe možete stići do obližnjih naselja.

OLENIOK

Ovo je još jedan od mnogih regionalnih aerodroma u jakutskim selima, koji nudi redovne letove za Jakutsk i druga naselja u ovoj oblasti. Aerodrom se nalazi u selu i do njega se stiže pešice.

ŽIGANSK

Ovo udaljeno selo u Jakutiji ima novu aerodromsku zgradu, a avioni iz njega lete za Jakutsk i druga naselja. Sa aerodroma lete i helikopteri.

VANAVARA

Ovo sibirsko selo u Krasnojarskom kraju od civilizacije deli reka Ilimepa. Kolima se u selo može stići jedino zimi. Inače dvaput nedeljno ovde sleće avion iz susjednog grada.

IGRIM

Igrim je selo u Hanti-Mansijskom autonomnom okrugu na desnoj obali reke Sosve. 60-ih godina ovde je otkriveno nekoliko velikih nalazišta gasa, pa je odlučeno da se podigne i aerodrom. Ovaj jedinstveni kompleks ima zemljanu pistu, verovatno jedinu u Rusiji. Nekoliko puta nedeljno avioni lete za Tjumenj i Hanti-Mansijsk.

HATANGA

Aerodrom u selu Hatanga u Krasnojarskom kraju koristi polarna avijacija. Takođe služi za dodatno punjenje rezervoara aviona gorivom. Ovo je najveći aerodrom na Arktiku i radi non-stop. Trenutno sa aerodroma u Hatangi lete avioni za Krasnojarsk i Noriljsk, kao i za lokalna naselja.

UORGALAN

Regionalni aerodrom u selu Uorgalan u Habarovskom kraju obezbeđuje funkcionisanje nalazišta dragocenih metala Kondjor.

ČARA

Aerodrom Čara nalazi se u Zabajkalskom kraju. Nekada je selo Čara bilo centar lokalnog gulaga i zatvorenici su ovde stizali malim avionima iz Čite. Pistu su pripremili geolozi koji su u blizini otkrili nalazišta uranijuma i bakra. Danas je aerodrom otvoren samo danju, s obzirom da je okružen visokim planinskim vencem Kodar. ■

PODRŽITE

**RAD EKIPE S KOJOM
VEĆ OSAM GODINA**

**POSEĆUJETE
NAJLEPŠA MESTA NA**

PLANETI

PayPal

e-stock.us

